

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelminowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Komieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 549

Poznań, czwartek dnia 27 listopada 1930

Rok XXV

To, co najważniejsze

Różnice, dzielące obóz narodowy od „sanacji”, nie są jedynie wywołane odmiennymi poglądami na sprawy polityczne i gospodarcze. W niejednych kwestiach ustrojowych, czy politycznych Klub Narodowy głosować będzie w tym Sejmie, podobnie jak w poprzednich izbach, razem z B. B. Różnice tkwią gdzieindziej. Są one znacznie głębsze i istotniejsze. Dotyczą bowiem pewnego moralnego ustosunkowania się do zagadnień życiowych. Dzieli nas zupełnie odmienna mentalność.

Ostatnie wybory dały pod tym względem lekcję pogładową. Byli w Polsce ludzie, którzy zachwycali się metodami „sanacyjnymi”, solidaryzując się z nimi całkowicie. Inni je potępiali. Dla jednych były one dobre, dla innych moralnie złe. I tych dwóch odmiennych nastawień uczuciowo-etycznych nie zdoła się zbliżyć żadnym kompromisem politycznym. Są to bowiem problemy, które wykraczają daleko poza bieżącą politykę.

A dalej są ludzie w Polsce, którzy uważają, że wszelkie metody są dobre, które prowadzą do celu, w danym razie do mandatów. Można więc w formie mniej, lub więcej wyraźnej insynuować, że przeciwnik polityczny kradł, a potem oburzać się jeszcze na niego, jeżeli on oszczerstwem piętnuje i skierowuje sprawę do sądu.

Wczorajsze posiedzenie rady miejskiej w Poznaniu — z którego sprawozdanie podaliśmy w porannym wydaniu — było wymowną ilustracją tej swoistej mentalności. Dotyczyło ono zebrania przedwyborczego „jedyńki”, urzędzonego dla lokatorów domów magistrackich, na którym, po przemówieniach radnych „sanacyjnych”, stwierdzono, że gospodarka magistratu poznańskiego jest „złodziejska”. Metoda oszczerstw zaczyna więc rozszerzać się nawet w stosunku do instytucji niezangażowanych w polityce. Ale gdy jedni nazywają te metody wprost „oszczerstwami”, inni uważają je tylko za „wykolejenia” i jeszcze grubą mają pretensję, że ktoś te sprawy porusza i domaga się wyjaśnienia.

Są bowiem w Polsce ludzie, którzy nie lubią ponosić odpowiedzialności za to, co mówią i co czynią. O przebiegu powyższego zebrania dowiedzieliśmy się natychmiast. Nie chcieliśmy jednak początkowo wierzyć, że podobne uchwały mogły zapaść. Przypuszczaliśmy raczej, że padamy ofiarą jakiejś prowokacji, mającej nas skompromitować. Tymczasem o zebraniu tem doniosła cała miejscowa prasa „sanacyjna”. Wówczas daliśmy w „Kurjerze” notatkę z wymienieniem osób zainteresowanych. Ale wtedy nawet oczekiwaliśmy sprostowania i wyjaśnienia. Wczoraj przez dłuższy czas na radzie miejskiej mówiono, że radni „sanacyjni” dopiero przed kilku dniami dowiedzieli się o rezolucji wiecu z dn. 10 bm., na którym byli obecni. Pod sam koniec dyskusji wreszcie przyznano, że notatka w „Kurjerze” była jednak czytana przez kogo należy. Dlaczego nie protestowano natychmiast? Dlaczego już wówczas nie potępiono

Bestjalskie gwałty Niemców wobec mniejszości polskiej

Napady na instytucje polskie

Berlin, 27. 11. (Tel. wł.) Z Bytomia donoszą naszemu berlińskiemu korespondentowi, iż po wtorkowym napadzie na redakcję „Katolka” panuje wśród polskiej ludności ciągła obawa coraz to nowych wykroczeń ze strony hakatystów. Redakcja „Katolka”, w której wybito wszystkie szyby i zniszczono wewnętrzne urządzenie otrzymuje ustawicznie listy z pogrozkami wysadzania gmachu w powietrze. Nadto na ulicach Bytomia powtarzają się krwawe napady na Polaków, tak obywateli niemieckich jak i pol-

Antypolskie demonstracje studentów berlińskich

Berlin, 27. 11. (PAT.) Deutsche Ztg. donosi, że w piątek b. tygodnia odbędzie się w Berlinie manifestacja protestacyjna niemieckich korporacji studenckich. W związku z tym wystąpieniem berlińskich organizacji studentów nacjonalistycznych, korporacje studentów berlińskich wystosowały do kanclerza Rzeszy pismo, protestu-

skich. W jednej z kopalń zorganizowano samoobronę z braku ostatecznej opieki policyjnej. Polacy jednak nie zbyt dowierza, w skuteczność i szerszość intencji zarządu kopalni.

Z Raciborza telefonu o napadzie, którego dokonano dnia 23 bm. na polski bank „Rolnik”. Szyby wybito kamieniami. Hakatyści grożą miejscowej ochronie polskiej, twierdząc, że chcą udusić ochroniarke. W przyszłą niedzielę ma się odbyć antypolski wiec hitlerowców w Raciborzu.

jące przeciwko stanowisku Polski wobec niemieckiej mniejszości narodowej. Wobec zupełnego fiaska polityki rządu Rzeszy, oświadcza rezolucja, przyjęta przez związki — studenci narodowi podkreślają, że gotowi są bronić granic niemieckich wspólnie z braćmi, na pograniczu pełniącymi straż.

Kłamliwa nagonka

Berlin, 27. 11. (Tel. wł.) Centrowa „Germania” wydała dziś specjalny dodatek antypolski, zawierający szereg jadowitych i kłamliwych artykułów. Oprócz tego pismo to zawiera artykuł wstępny, poświęcony rzekomemu terrorowi polskiemu na Śląsku.

Toruń, 27 listopada (Tel. wł.) — Dnia 23 bm. około godz. 18 do restauracji „Deutsches Heim” w Toruniu weszło kilku osobników, z których jeden był pijany. Przybysze od razu na wstępie rozpoczęli butelkami od piwa, które przynieśli w kieszeniach tłuc szyby i lampy. Służba i kilku gości chciało przytrzymać awanturników,

jednak większość z nich zbiegła a zatrzymano tylko pijanego. Twierdzi on, że nie zna nazwisk swych towarzyszy.

Dziś rano berlińska „Telegraphen-Union” ogłasza przez radio o napadzie polskich bandytów na „Deutsches Heim” w Toruniu, kłamiąc bezczelnie, że całe urządzenie zostało doszczętnie zdemolowane. W rzeczywistości wybito tylko kilka szyb i zbito lampę. „Telegraphen-Union” ma niewątpliwie na celu podżeganie niemieckiej ludności przeciw polskiej mniejszości w Niemczech. „Deutsches Heim” w Toruniu jest siedliskiem niemieckiej hakaty w Polsce.

... A tymczasem protesty do Genewy idą swoją drogą

Berlin, 27. 11. (Tel. wł.) Kwestja odwołania się do Ligi Narodów w sprawie „gwałtów wyborczych” i upośledzenia mniejszości niemieckiej w Polsce została nocy dzisiejszej przez rząd Rzeszy ostatecznie przesądzona.

Rząd niemiecki odstąpił jednak od pierwotnego projektu, zmierzającego do zwołania nadzwyczajnej sesji Rady Ligi Narodów za pośrednictwem sekretarza Ligi Narodów, ponieważ termin zwołania przypaśćby musiał w takim razie na krótko przed świętami Bożego Narodzenia.

Postanowiono zatem wysłać notę do sekretarza, zmierzającą do przedłożenia skargi niemieckiej na forum posiedzenia styczniowego. W nocy tej rząd niemiecki zastrzega sobie podanie dalszych szczegółów uzasadniających

swoje wystąpienie oraz dokładniejszy opis „nieprawnego” postępowania władz polskich i Polaków wobec mniejszości niemieckiej w Polsce. Jak dodaje Biuro Wolfa, należy przypuszczać, że równocześnie podjęte zostaną specjalne kroki dyplomatyczne rządu niemieckiego u rządu polskiego, aby nocie skierowanej do Rady Ligi nadać specjalne znaczenie. Poza tem poruszono mają być również zajęcia antyniemieckie i „gwałty wyborcze” na Pomorzu.

W tej ostatniej sprawie rząd niemiecki, występujący jako współoskarżyciel, ma wygotować osobną notę, tak, aby obie sprawy znalazły się równocześnie na porządku obrad styczniowego posiedzenia Rady Ligi.

oszczerstw i demagogii? Czyżby z odcinaniem się od skandalicznych rezolucji wolano poczekać na okres powyborczy — aby nie osłabiać efektu wyborczego?

Pozostaje jeszcze sprawa demagogii. Rezolucje na wspomnianym wiecu „jedyńki” były tak skandaliczne, że demagogię ich potępił wczoraj w radzie miejskiej nawet... socjalista. Przecież jeden z punktów tych uchwał domagał się niepłacenia pewnych opłat, pobieranych na zasadzie ustawy. Czy panom z miejscowej „sanacji” nie wiadomo o tem, że różni przywódcy „centrolewu” dostali się do Brześcia właśnie za groźenie

wstrzymaniem płacenia podatków w pewnych, specjalnych zresztą okolicznościach?

Jak może obóz rządowy puszczać się na taką demagogję? Czy nie zdaje on sobie sprawy, że nie on będzie zbierał owoce tego, ale wręcz sfery wyrotowe? Czy wierzy on istotnie, że komisarz rządowy dla m. Poznania mógłby wprowadzić tego rodzaju uchwały? Musiałaby przedtem nastąpić przemiana naszego ustroju w duchu zupełnej sowietyzacji. Dlatego też tumanienie w ten sposób wyborców, wyzyskiwanie ich ciężkiego położenia i rozhuśtywanie

ich pretensyj z punktu widzenia moralnego uzasadnić się nie da Ci, co tak mówią, wiedzą, że postulatów tych nigdy nie zrealizują. Stawiają się jednak w rządzie ugrupowań klasowo-demagogicznych, siejąc burzę, mogącą rozszerzyć się nie tylko na domy magistrackie, ale na całe społeczeństwo.

Otóż szerzenie tego rodzaju poglądów jest możliwe tylko w „sanacji”. W Wielkopolsce „sanacja” ma przeważnie charakter radykalny, demagogiczny i „antykapitalistyczny”, lecz gdy potrzeba, potrafi również na naszym gruncie wystąpić wobec t. zw. sfer gospodarczych jako ugrupowanie skrajnie kapitalistyczne. Wszystkie bowiem metody są dobre dla zdobycia mandatów, pieniędzy itd. Otóż są ludzie, którzy są zdolni do takich łamańców, którzy nie widzą w tem nabieraniu raz jednych, raz drugich, niczego zdrożnego. Inni mieliby do takiej roboty wstręt.

I okazuje się, że tych drugich jest więcej, niż przypuszczano i że nie da się ich złamać ani represjami, ani gwałtami. Przeciwnie, represje i groźby, jakie wobec nich stosowano, zaświadczyły najlepiej o ich bezinteresowności i o sile moralnej ich przekonań. Nie jest rzeczą przypadku, że ta siła moralna potężna jest na zachodzie Polski, a słaba na wschodzie. Jest to najlepszy dowód żywotności zasad moralnych w kraju. Bo jednak cała Polska będzie szła w górę zarówno pod względem kulturalnym, jak i moralnym. A wraz z temi siłami moralnymi rość będzie obóz polityczno-ideowy, który tylko na nich się opiera.

Obóz narodowy po wyborach

Prof. Rybarski, pisząc w „Gazecie Warszawskiej” o ostatnich wyborach, zaznacza:

„Ten, kto na nas głosował, nie liczył się z tem, bo nie mógł się z tem liczyć, że zdobędziemy większość. Czyli, że nie głosował na nas nikt, kto politykę pojmuje w sposób poziomy, i doraźny, kto liczy na różne korzyści i beneficja, jakie daje bezpośrednio zdobycie władzy. Skupiliśmy głosy ludzi o przekonaniach wyraźnych i zdecydowanych, ludzi świadomych tego że czeka nas jeszcze walka i do tej walki gotowych. A te głosy są cenniejsze, te głosy to kapitał, który będzie się pomnażał, który będzie przynosił wysokie procenty.

„A teraz rzecz najważniejsza. Nasz zwolennik nie tylko nie mógł liczyć na żadne bezpośrednie korzyści, lecz przeciwnie, jego głosowanie, a przedewszystkiem jego praca wyborcza wymagała z jego strony ofiary i poświęcenia. Ludzie narażali swoje stanowiska, swój byt, nawet całość swojej skóry. Narażali się na liczne represje i prześladowania. Nie ulękli się tego, żadne groźby nie odwróciły ich z raz obranej drogi. Tylko ten, kto stykał się bezpośrednio z wyborczą działalnością, wie, ile ujawniło się w niej siły duchowej i moralnej, ile gotowości do dalszej, choćby najtrudniejszej pracy. I to są najlepsze zapowiedzi dalszego rozwoju obozu narodowego.

„Tych wszystkich sił nie zmarnujemy. Zahartowały się one w ciężkiej walce. Walka ta dokonała więcej niż długie lata pracy organizacyjnej, prowadzonej w spokojnych, normalnych warunkach. Kierunek polityczny, który to wszystko przeżył, który mimo tak wielu przeszkód tyle zdobył, może tylko iść naprzód — i to w szybkim pędzie.”

Posiedzenie poselskie i zebranie Narod. Komitetu Wyborczego

W dniu wczorajszym odbyło się pierwsze posiedzenie wielkopolskich posłów i senatorów, którzy wybrani zostali z listy nr. 4 i wchodzi w skład parlamentarnego Klubu Narodowego.

Zebranie zagalę i przewodniczył mu senator dr M. Seyda, komisarz wyborczy obozu narodowego na województwo poznańskie. Mówca podkreślił, że po raz pierwszy przedstawiciele Poznańskiego, a także Pomorza, wchodzi w tak wielkiej liczbie do parlamentu i do Klubu Narodowego. Nakłada to na nich specjalnie duże obowiązki, i to zarówno na terenie parlamentarnym, jak w łonie społeczeństwa. Zdanie i wola reprezentantów narodowych ziem zachodnich musi bardziej, niż dotąd, ważyć w Warszawie, a zarazem silnie musi się zaznaczyć ciągle. Systematyczna praca naszych posłów nad zorganizowaniem szerokich warstw społeczeństwa do dalszego trudu i dalszej walki politycznej, która musi w przyszłości powieść do jeszcze większego zwycięstwa i do zupełnej zwartości naszego patriotycznego ogółu wielkopolskiego.

Mówca zaproponował utworzenie w łonie Klubu Narodowego wielkopolsko-pomorskiej grupy regionalnej posłów i senatorów, stojącej na straży narodowych i gospodarczych interesów ziem zachodnich, przyczem posłowie wielkopolski będą w pracach organizacyjnych w kraju podlegali poznańskiemu, a pomorscy toruńskiemu zarządowi wojewódzkim.

W myśl powyższego poseł Józef Ka-

wecki zaproponował projekt regulaminu dla grupy, poczem rozwinęła się dyskusja, w której brali udział pp. Trampczyński, Górczak, Dembiński, Petrycki, dr Haremski, Kawecki i inni. Po dyskusji uchwalono przedstawione wnioski, postanawiając odbyć wspólne posiedzenie z kolegami z Pomorza Jednocześnie wyrażono wyrazy szczerzego współubolewania posłowi Lewandowskiemu który dotychczas jest więziony w Gnieźnie.

Bezpośrednio po zebraniu poselskim odbyło się posiedzenie Narodowego Komitetu Wyborczego na województwo poznańskie, na którym przyjęto do wiadomości sprawozdanie komisarza wyborczego i uchwalono odezwę do społeczeństwa, którą podajemy osobno.

Postanowiono odbyć w niedzielę, dn. 7 grudnia w Poznaniu zjazd przedstawicieli Kół Stronnictwa Narodowego Narodowych Komitetów Wyborczych Przewodniczący zarządu wojewódzkiego Stronnictwa Narodowego senator dr Meissner złożył gorące podziękowanie za wiele trudów komisarzowi wyborczemu p. senatorowi dr Marjanowi Seydzie i jego zastępcy posłowi J. Kaweckiemu, a na ręce dr. Stanisława Celichowskiego wyraził szczerzego uznania i podziękowania za czynny udział w pracach wyborczych Młodych Obozu Wielkiej Polski.

P. dr Seyda specjalnie podniósł za usługi Narodowej Organizacji Kobiet, oraz Wydziału Kobięcego przy zarządzie wojewódzkim Stronnictwa Narodowego

Rodacy!

Z ramienia Stronnictwa Narodowego akcję wyborczą za listą nr. 4, na której czele do Sejmu stał we wszystkich okręgach naszego województwa marszałek Wojciech Trampczyński, a do Senatu dr. Marjan Seyda, prowadził Narodowy Komitet Wyborczy na województwo poznańskie.

Wszyscy wiemy, w jak niesłychanych warunkach wybory te się rozegrały. W całym szeregu miejscowości zebrania obozu narodowego były zupełnie uniemożliwione, w innych dokonano gwałtownych napadów na zebrania nasze. Używano wszelkich sposobów, by odstraszyć społeczeństwo od wzięcia udziału w wyborach po stronie listy narodowej. Nie cofnięto się przed zmuszaniem groźbą do oddania głosu na listę „sanacyjną” nr. 1. Wybory wykazały, jak dalece stosunki się zmieniły na niekorzyść utrzymania granicy między tem, co jest prawem, a co jest bezprawiem.

W tych trudnych warunkach społeczeństwo wielkopolskie wykazało wielki hart i wyrobienie polityczne. Mimo wszelkich przeciwności i gwałtów oddało we wszystkich okręgach przeważającą ilość głosów na listę nr. 4. W całym województwie padło na sejmowe listy nr. 4 głosów 304.363, gdy w r. 1928 oddano na listę nr. 24 głosów tylko 151.418. Wskutek tego zamiast 7 dotychczasowych mandatów w województwie osiągnęliśmy obecnie 13, przyczem 2 mandaty dochodzą jeszcze z listy państwowej. W wyborach senackich podniosła się w porównaniu z wyborami sprzed dwóch lat liczba głosów w województwie poznańskiem do 123.673 na 205.120.

Stwierdzamy niemię, że przemówienia mówców narodowych tam, gdzie zebrania mogły się odbyć, ludność przyjmowała z całkowitem zrozumieniem, darząc naszych przedstawicieli zaufaniem. Podnosimy szczególnie, że ludność nietylko miejska, ale i wiejska z zapalem garnała się pod sztandar Stronnictwa Narodowego, widząc w niem pełne zrozumienie dla swoich potrzeb. Wierzymy, że i reszta ludności wiejskiej przy politycznej pracy uświadamiającej obozu narodowego otrząśnie się zarówno z ujemnych wpływów „sanacyjnych”, jak z demagogii stronnictw stanowych i klasowych.

Wyniki wyborcze u nas wskazują, że hasło, stale głoszone przez oboz narodo-

wy, hasło obrony interesów narodu polskiego jako całości przez zgodne współdziałanie wszystkich warstw znajduje coraz większe zrozumienie we wszystkich sferach społeczeństwa.

Niemniej wybory ujawniły zło i zgniliznę, zaszczerpaną społeczeństwu ziem zachodnich, tak, że trzeba będzie wielkiego wysiłku, by odtrącić naleciałości wschodnie i pierwiastki barbarzyńskiego rozkładu.

Do walki z niemi — jak wykazały wybory — są gotowe liczne zastępy ludzi narodowo czujących i myślących, dzielnych i ofiarnych, zdecydowanych i silną posiadających wolę. Zadaniem Stronnictwa Narodowego musi być pozyskanie tych sił do stałej akcji zorganizowanej i zasilenie naszych szeregów zastępami nowych pracowników. Tylko bowiem przez systematyczną i celowo prowadzoną pracę organizacyjną można będzie osiągnąć ostateczne zwycięstwo w życiu publicznym zasad obozu narodowego.

Dziękując społeczeństwu wielkopolskiemu za pełen ofiarności zapal patriotyczny i energię narodową, zadokumentowaną w okresie wyborczym, składamy jednocześnie wszystkim Narodowym Komitetom Wyborczym w województwie poznańskiem i licznym ich zastępom dzielnych pracowników za ich szlachetny trud i poświęcenie w pracy — wyrazy gorącego i serdecznego uznania.

Zarząd Wojewódzki Stronnictwa Narodowego i Wydział Wykonawczy Narodowego Komitetu Wyborczego na Woj. Poznańskie

Antoni Augustyniak, Dr. Stanisław Celichowski, Dr. Stefan Dąbrowski, Marcin Donaj z Kościana, Konrad Fiedler z Bydgoszczy, Feliks Godlewski, Helena Grossmanówna, Antoni Graszewicz z Szamotuł, Dr. Wincenty Haremski z Odolanowa, Józef Kawecki, Antoni Koniczynski, Dr. Czesław Meissner, Zygmunt Pluciński z Lusówka, Józef Petrycki z Bydgoszczy, Tadeusz Powidzki, Ks. prob. Narcyz Putz, Adam Piotrowski, Stanisław Prószyński, Dr. Celestyn Rydlewski, Dr. Bożena Stelmachowska, Dr. Marjan Seyda, Dr. Ignacy Trepiński z Gniezna, Stefan Wyrzykowski, Ludwik Wróbel z Wolsztyna, Adw. Józef Wstawski z Leszna, Wacław Wroblewski z Ostrowa, Jan Zabłocki, Leon Zóltowski z Niechanowa, Dr. Tadeusz Zgański z Gniezna.

Pochód etatyzmu

Nikt jeszcze w zwycięskim obozie rządowym nie wie, jaki będzie program współpracy „uzdrowionego” Sejmu z rządem. Wszyscy jednak, podkreślając wielkość przyjętego zobowiązania wobec kraju i społeczeństwa, wyczuwają, że trzeba będzie zrobić bardzo dużo, aby utrwalic odniesione zwycięstwo. Z tej nieświadomości z jednej, a przeczuć z drugiej strony wypływają rozmaite po-

mysły, które należy zanotować, gdyż w tej czy nieco zmienionej formie przyjdzie nam się z niemi niedługo spotkać. Jądem t. zw. „ideologii” tej grupy obozu rządowego, która stanowi jego główną siłę, a mianowicie pierwszej brygady, jest idea państwowa, podniesiona do wyżyn niemal absolutu. Dotychczas idea ta — poza zmonopolizowaniem na rzecz jednej partji atrybutu

państwowości i usiłowaniem naznaczenia całej niezależnej opinii publicznej i jej politycznych organizacji piętnem „anty państwowości” — ujawniła się głównie „radosną twórczością” na polu gospodarzem, której wyniki nie są — niestety — zbyt radosne.

Niezrażeni niepowodzeniem gospodarczego etatyzmu kierownicy większości sejmowej — przynajmniej niektórzy — rozmyślają nad rozszerzeniem go na inne dziedziny życia publicznego, a mianowicie: społeczną, kulturalną i polityczną. Nie dowierzając ani zdobyci większości w parlamencie, ani ewentualnym zmianom konstytucji w kierunku dalszego wzmocnienia władzy wykonawczej, dążą oni do uzależnienia wszystkich i wszystkiego od państwa, a zatem — od siebie. Wszystkie niezależne dotąd siły społeczeństwa mają ulec upaństwowieniu, zaczynając od związków zawodowych i... stronnictw politycznych.

Związki zawodowe, oparte dotąd na dobrowolnym zrzeszeniu się pracowników pewnych określonych kategorii i podporządkowane przeważnie różnym robotniczym stronnictwom politycznym, byłyby według tej koncepcji zamienione na przymusowe organizacje prawnopubliczne, poddane kierownictwu i kontroli rządu. Nie trzeba wskazywać, że geneza tego pomysłu tkwi z jednej strony w Rzymie, z drugiej w Moskwie. Różnica polega na tem, że tam wypływa ona z jednolitych systemów polityczno - społecznych, których nie zastąpi puste, choć górne hasło: „wszystko dla państwa”.

Początek w kierunku realizacji tej koncepcji dokonany już został w najważniejszej gałęzi gospodarstwa państwowego, która są koleje. Jak wiadomo, min. Kühn groźbą zakazu ściągania składek od kolejowców na rzecz po-

szczególnych związków przez organa urzędowe zmusił te związki do poddania się kontroli rządowej. Był to pierwszy krok do zniesienia niezależności organizacji zawodowych.

„Upaństwowienie” stronnictw politycznych polegałoby na wydaniu ustawy, określającej ich prawa i obowiązki, jak również kontrolę państwa nad ich działalnością. Równocześnie z wydaniem takiej ustawy byłyby zniesione wszystkie obecnie istniejące stronnictwa, a zorganizowanie się ich na nowo, byłoby już uzależnione od spełnienia nowych warunków, no i oczywiście ich... interpretacji.

Analogiczne pomysły w zakresie etatyzacji samorządu terytorjalnego i gospodarczego wymagają osobnego omówienia.

Oto są główne szlaki, po których bują „radosna twórczość” tych, co nienawyceni zdobyciem większości parlamentarnej myślą o utrwaleniu swoich rządów na długie lata przez zniszczenie wszelkiej samodzielnej myśli i organizacji społeczeństwa. To, a nie taki czy inny sposób wyboru Prezydenta, zostało uznane za istotną treść hasła zmiany ustroju.

Przy całym, niewolniczym wprost, zapatrzaniu się we wzory wschodnie i południowe twórcy tych pomysłów popełnili zasadniczy błąd, skutkiem którego ten uniwersalny etatyzm nie da ani siły państwu, ani utrwalenia władzy obozowi rządowemu. W tych mozolnie konstruowanych formach niema ożywiającego ducha, niema dynamiki wewnętrznej. W miejsce żywych, choć niedoskonałych organizmów tworzy się urzędowe manekiny.

Duchem, ożywiającym wszelkie pomysły ustrojowe, może być w Polsce tylko — idea narodowa. M. K.

Przemysł lotniczy w Niemczech

W poprzednim artykule „Lotnictwo i złoto” na szpaltach „Kurjera Poznańskiego” pisałem o budżetach niemieckich na cele lotnicze, porównując je z naszym. Celem jeszcze jaskrawszego porównania przytoczę tu roczne budżetowe obciążenie poszczególnego mieszkańca na cele lotnicze w różnych krajach. I tak w Anglii przypada rocznie na 1 mieszkańca około 20 zł, a pozycja ta co roku wzrasta w Francji około 15 zł, w Stanach Zjedn. Am. Półn. około 5 zł, w Italji około 8 zł, w Rosji przeszło 2 zł, w Czechosłowacji 2,5 zł, w Polsce 1,2 zł (złoty dwadzieścia groszy)!

Dziś jednakże chciałbym poruszyć następne zagadnienie, organicznie związane z rozwojem lotnictwa w każdym państwie. Pieniądże to jeszcze nie wszystko. Do stworzenia potęgi lotniczej danego państwa niezbędna jest racjonalna, na silnych podstawach oparta rozbudowa przemysłu lotniczego, co dopiero faktycznie prowadzi do niezależnienia się od zagranicy.

W dniu zakończenia wojny światowej, Rzesza Niemiecka posiadała 77 fabryk samolotów i 45 fabryk silników, a przemysł ten zatrudniał około 125 tysięcy robotników. Traktat Wersalski, jak również zmniejszone zapotrzebowanie wpłynęły na likwidację szeregu przedsiębiorstw, część zaś przeniesiono do Szwajcarii, Szwecji, Holandji, Turcji i Rosji Sowieckiej, nie rezygnując z zamiaru zdobycia powietrza. W Rzeszy do 1922 r. wogóle niewolno było na mocy tego traktatu fabrykować płatowców, dopiero r. 1922 przyniósł Niemcom zasadniczą zmianę w tej dziedzinie. Sprzymierzeni bowiem pozwolili im rozpocząć budowę płatowców komunikacyjnych i sportowych. Przemysł lotniczy niemiecki był zorganizowany w t. zw. Reichsverband der Deutschen Luftfahrt Industrie, w r. 1929 związek ten przeszedł szereg wstrząsów gospodarczych, skutkiem wystąpienia z niego zakładów Luftansy oraz Caspar i Gothaer Waggonfabrik. Po wystąpieniu ze związku Luftansy komunikacja lotnicza stworzyła sobie rzeczników w przemyśle w postaci „Interessengemeinschaft der Deutschen Luftfahrt”.

Obecnie czynnych wytwórni lotniczych na terenie Rzeszy (podkreślenie autora) jest 15, jako to: Arado, Albatros, Bäumler Aero, B. F. W., Dornier, Espenlaub, Focke - Wulf, Hüfer, Heinken, Junkers, Klemm, Müller, Messerschmidt, Raab - Katzenstein i Rohrbach. Produkcja szybowców zajmuje się ponadto: Espenlaub, Hegel, Müller, Raab, Katzenstein, Schneider i Schleicher. Raab, Katzenstein produkują obok Zeppelina A. G. i Wasser, und Luftfahrzeug A. G. balony.

Do wszystkich tych płatowców również w Niemczech wyrabia się silniki.

Wytwórni tych jest sześć i wszystkie są już dzisiaj w świecie lotniczym dobrze znane. Silniki produkują Argus, B. M. W., Daimler - Benz, Junkers, Maybach i Siemens - Halske.

Wreszcie jest dość poważnie rozbudowany wewnątrz przemysł sprzętu pomocniczego dla lotnictwa, z czego: Przemysł pokładowy wyrabia 50 fabryk, silniczek i półfabrykaty 35 fabryk, śmigła 4 fabryki, aparaty fotogr. lotn. 10 fabryk, instalacje oświetleniowe 5 fabryk, spadochrony 3 fabryki.

Tak wygląda w obecnym stanie przemysł lotniczy niemiecki, który zaledwie ósmy rok dopiero istnieje. Przemysł ten ma już z sobą wiele rekordów lotniczych, o których zresztą pomówimy kiedy indziej. Należy jednakże położyć nacisk na jedno, że lotnictwo niemieckie i przemysł rozwijają się dzięki głębokiemu uświadomieniu obywateli, którzy, pomimo swej przysłowiowej oszczędności, nie żałują grosza. Naród niemiecki, tak wyrachowany, hojną swą dłoń na rodzime lotnictwo, widząc w niem jeden z niewątpliwych środków do zdobycia hegemonji, o której ciągle marzy. Na miejsce jednej odciętej głowy wyrastają dwie!

To, co daje sam naród niemiecki (ofiarności publiczna) na cele lotnicze, przerasta dziesięciokrotnie budżet naszej Ligi Obr. Pow. i Przeciwgazowej.

Stąd snadno możnaby wyprowadzić szereg dalszych porównań. Dając na lotnictwo dziesięć razy mniej, widocznie jesteśmy 10 razy więcej lekkomyślni od naszego sąsiada, albo, co gorsza, 10 razy mniej uświadomieni o groźącym nam przedewszystkiem z tamtej strony niebezpieczeństwie.

Najwyższy czas przeto, by społeczeństwo poddało rewizji swój stosunek do L. O. P. P. Należałoby podwoić, potroić itd. ilość członków tej tak ważnej dla rozwoju naszego lotnictwa i przygotowania obrony Rzeczypospolitej organizacji. Wszyscy do L. O. P. P.! Nie ona winna do was, obywatele, kołatać ale wyście winni iść do niej gromadnie! A k a.

Raport w sprawie zajęć na Śląsku.

Warszawa, 27. 11. (Tel. wł.) Bawil wczoraj w Warszawie konsul generalny Rzeczypospolitej w Bytomiu p. Malhomme, wezwany przez ministerstwo spraw zagranicznych celem złożenia raportu. (w)

Zgon prof. Piltza

Warszawa, 27. 11. (Tel. wł.) W Krakowie zmarł prof. Jan Piltz, dyrektor kliniki chorób nerwowych. Zgon nastąpił nagle. Prof. Piltz obchodził jeszcze przed kilku dniami jubileusz swaj działalności naukowej. (w)

Szczegóły wielkiego kataklizmu ziemi w Japonii

Tokio, 27. 11. (PAT). Według danych urzędowych liczba ofiar trzęsienia ziemi wynosi 223 zabitych, 146 rannych i 6 zaginionych. Wiele budynków uległo całkowitemu lub częściowemu zniszczeniu, częściowo na skutek samego wstrząsu, częściowo na skutek rozszalałych pożarów. Linje kolejowe zostały w wielu miejscach przerwane. Wieś Hakona zniszczona jest doszczętnie. Skutkiem obsunięcia się ziemi 99 osób zostało zagrzebanych. W samym Tokio odczuło wstrząśnienie, ale nie spowodowało ono żadnych wypadków. W okolicach Miszima, które było ośrodkiem katastrofy, odczuwano przeciętnie od dnia 10 b. m. 300 drobnych wstrząśnień dziennie, podczas gdy obserwatorium centralne podaje, iż od dnia 7/XI rejestrowano codziennie w okolicach miejscowości kąpielowej Ito około 1.500 wstrząśnień dziennie. W

Ito pożary nie zostały jeszcze stłumione. Panują obawy, iż w okęgach Snuzinzi, Ovito, Szimoda i Hakoni wyrządzone zostały również znaczne szkody, lecz z powodu przerwy w komunikacji brak dotychczas wszelkich wiadomości. W Atami wytrysnęło źródło wody gorącej, które bije na znaczną wysokość. Powszechny niepokój budzi los 300 robotników, budujących w pobliżu Atami tunel, do którego wejście zostało zasypane. Obserwatorium centralne ogłasza, iż główne trzęsienie ziemi trwało około 30 minut.

Batawja, 27. 11. (PAT). Wulkan Merapi na Jawie, który wykazywał wzmogłą czynność od dnia 23. b. m., wyrzucił wczoraj znaczną ilość lawy, która zalała dolinę na przestrzeni 8 klm. W czasie wybuchu słychać było silne pomruki podziemne.

Węgiersko-niemiecka

wspólnota „interesów“

Hr. Bethlen o stosunku Węgier do Niemiec i Rosji Sowieckiej

Budapeszt, 27. 11. (PAT). Hr. Bethlen oświadczył po powrocie z Berlina przedstawicielowi Węgierskiego Biura Korespondencyjnego, że podróż jego do Wiednia ze względów technicznych nie doszła do skutku. Premier zaznaczył jednak, że koniecznym będzie oddanie wizyty kanclerzowi austriackiemu, co premier uczyni z największą radością.

Mówiąc o swym pobycie w Berlinie premier zaznaczył m. in., iż zarówno państwo niemieckie jak i Węgry doszły w zewnętrznej i wewnętrznej konsolidacji tak daleko, iż otwiera się przed nimi możliwość pogłębienia przyjaznych stosunków, opartych na dawnych tradycjach, oraz omówienia spraw, interesujących oba państwa. Chodzi tu przede wszystkim o kwestię rozbrojenia i kwestię opieki nad mniejszościami. W obu tych kwestjach można było stwierdzić zupełną harmonję, zarówno co do celów jak i co do środków. Hr. Bethlen wyraził nadzieję, iż rozpoczynające się w następnym roku między obu krajami układy handlowe doprowadzą do zadawalających wyników. Przede wszystkim musi być za-

pewniony w znaczniejszej mierze zbyt węgierskiego zboża, powtóre zaś musi być umożliwiony wywóz z Węgier świń i bydła rzeźnego.

Zkolei wyraził premier wielkie uznanie i podziw dla osoby prezydenta Hindenburga oraz podkreślił wielki szacunek, jakim cieszą się w świecie kanclerz Bruening oraz minister Curtius.

Budapeszt, 27. 11. (PAT). Hr. Bethlen, zapytany o stanowisko Węgier wobec Rosji sowieckiej, odpowiedział: „Z punktu widzenia polityki światowej istnieją tu dwie możliwości: albo ogólny bojkot albo też równość dla wszystkich w sprawie utrzymywania stosunków z Sowietami“. Jeżeli Niemcy, Francja i kraje zwycięskie mają prawo utrzymywać stosunki z Sowietami, nie można czynić zarzutu małym państwom zwyciężonym z tego, że usiłują nawiązać stosunki z Rosją sowiecką. Węgry także miałyby do tego prawo, ale nie leży to w ich zamiarach. Węgry nie pragną żadnej reprezentacji sowieckiej u siebie, nie mają swojej w Sowietach i nie chcą odstępować od tej linii wytyczonej.

Wywiad ze Stalinem

Warszawa, 27. 11. (Tel. wł.) Korespondent „United Press“ uzyskał dnia 23. bm. u Stalina wywiad, pierwszy tego rodzaju dla prasy zagranicznej. W czasie rozmowy wszedł do pokoju Stalina Woroszyłow i był obecny przez cały czas rozmowy.

Stalin wykazywał bardzo dobry humor i na pierwsze pytanie czy „United Press“ może zaprzeczyć pogłoskom o zamachu na Stalina, odpowiedział z uśmiechem, że z pewną przykrością to robi, bo pozbawia chleba korespondentów rzyckich i berlińskich, którzy utrzymują się z rozpowszechniania tych pogłosek. Wszystkie pogłoski o wykryciu spisków w Rosji i aresztowaniu gen. Bluechera nazwał Stalin wymysłem i wyraził przekonanie, że pogłoski te rozpuszczają celowo pewne czynniki z Rygi i Berlina dla urobienia przychylniej opinii do planów interwencyjnych w stosunku do Rosji sowieckiej.

Stalin zaprzeczył też z uśmiechem opinii o jego roli dyktatorskiej, do czego Woroszyłow dodał, że gdyby popadł w konflikt z opinią mas partyjnych, napewno ustąpił i został zastąpiony przez kogo innego.

Na pytanie o poglądy na „rewolucję światową“, Stalin odparł, że nie da się tego streścić w dwóch słowach, a

jeśli krótko ma określić swoje zdanie, to brzmi ono, że „widoki są dobre“. Na dalsze pytanie o możliwości pokojowego współzycia obok siebie ustrojów kapitalistycznego i komunistycznego Stalin odparł, że pokój od czasu ukończenia wojny domowej w Rosji i akcji interwencyjnej stwierdza, że takie pokojowe współzycie jest zupełnie możliwe.

Od konferencji rozbrojeniowej w Genewie Stalin niczego się nie spodziewa, ale udział Sowietów w tej konferencji nie może przynieść szkody, bo być może, że Litwinowowi uda się coś uzyskać. Stalin zaprzeczył również oskarżeniom o sowieckim dumpingu, tłumacząc niższe ceny niektórych towarów rosyjskich zmniejszeniem kosztów z usunięcia zbytecznego pośrednictwa.

Powyzsze ciekawe wywody Stalina stwierdzają przede wszystkim to, że Stalin dnia 23 bm. a więc w niedzielę ubiegłą, był wbrew pogłoskom nie tylko żywy, ale stał wciąż na czele rządu sowieckiego. Znajdują się jednak w sprzeczności z doniesieniami poważnej części prasy zagranicznej, na których podstawie można jednak sądzić, że w Rosji istnieje stan znacznego niepokoju, że jakiś ruch rewolucyjny był, mógł tylko zostać narazie stłumiony.

Przyszły kanclerz Austrii?

Wiedeń, 27. 11. (PAT.) Dzisiejsza prasa poranna stwierdza zgodnie, że udało się przewyciężyć martwy punkt przesilenia parlamentarnego w Austrii. Dziś wznowione będą rokowania między stronnicami celem utworzenia mieszanej większości parlamentarnej. Jeżeliby rokowania te doprowadziły do pomyślnych rezultatów, jeszcze w ciągu bież. tygodnia nastąpi zmiana gabinetu w Austrii. Jak donoszą dzienniki, prezydentem parlamentu miałby zostać b. kanclerz Ramek.

Paderewski u prez. Hoovera

Nowy Jork, 27. 11. (PAT) Prezydent Hoover z małżonką wydali obiad na cześć Paderewskiego. Zaproszeni byli: charge d'affaires Lebkowski, 1-y sekretarz Podolski, radca Wańkiewicz oraz szczerpe grono osobistych przyjaciół prezydenta Hoovera i Paderewskiego. W czasie pobytu w Waszyngtonie, Paderewski zamieszkuje w Białym Domu.

Kampanja za niższą cenę we Włoszech

Rzym, 27. 11. (PAT). (Havas). Kampanja prasowa w sprawie niższej ceny, popierana przez rząd i władze, zaczyna dawać rezultaty. W wielu wypadkach, w których perswazja nie wystarczała, dochodziło do zamykania magazynów i osadzania w więzieniu kupców, uznanych za nieuczciwych.

Konfiskata „Kurjera Poznańskiego“

W uzupełnieniu podanej w dzisiejszym numerze porannym wiadomości o wczorajszej konfiskacie wydania wieczornego „Kurjera Poznańskiego“ (nr. 574) donosimy, co następuje:

W zawiadomieniu Miejskiego Urzędu Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego, które nam wczoraj przy konfiskacie doręczono, powiedziano, że konfiskatę zarządza się z powodu artykułu wstępnego p. n. „Odpowiedzialność wobec przyszłości“, w którym konfiskuje się ustęp trzeci tego artykułu, t. j. od słów „Nie dlatego“ do słów „ale bolszewizmu“, — oraz z powodu artykułu p. n. „Francuzi o wyborach w Polsce“, w którym skonfiskowano kilka ustępów. Konfiskacie uległ w tym wypadku cytat z artykułu A. Gauvaina, zamieszczony w numerze 319 paryskiego „Journal des Debats“, dalej cytat z artykułu Perlinaxa, zamieszczony w numerze 18 659 „Echo de Paris“, oraz cytat z artykułu wstępnego, zamieszczony w numerze 25 288 „Tempsa“, półurzędowego organu rządu francuskiego.

Dzisiaj otrzymaliśmy z sądu powiatowego postanowienie, podpisane przez sędziego p. Długoleckiego, w którym zarządza się konfiskatę numeru 547 „Kurjera Poznańskiego“ z powodu kilku ustępów, zawartych w wspomnianym wyżej artykule p. n. „Francuzi o wyborach w Polsce“. Natomiast o skonfiskowanym ustępie trzecim artykułu wstępnego p. n. „Odpowiedzialność wobec przyszłości“, co było zawarte w zawiadomieniu Miejskiego Urzędu Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego, w postanowieniu sądu powiatowego niema zupełnie mowy.

Nadmienić jeszcze należy, że artykuł p. n. „Francuzi o wyborach w Polsce“, z którego skonfiskowano kilka ustępów, ukazał się poprzednio w numerze 2205 katowickiej „Polonii“ z dnia 25 bm. „Kurjer Poznański“ artykuł ten powtórzył za „Polonią“, opuściwszy cały wstęp oraz kilka jaskrawszych wyrażen i zdań. W „Polonii“ artykuł ten nie został skonfiskowany.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 27. 11. 1930 r.
Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: a) żyta 694,5 gr (118,2 f w. h.); b) pszenicy 744 gr (126,4 f w. h.); c) jęczmienia przemiatowego 667 gr (113,1 f w. h.); d) owsa 568,5 gr (78,1 f w. h.)

„Ceny orientacyjne“ parytet Poznań

Zyto	19,00 — 19,50
Usposobienie spokojne.	
Pszenica	25,50 — 27,00
Usposobienie słabsze.	
Jęczmień przemiat. wy.	18,75 — 21,25
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień browarowy	25,00 — 27,00
Usposobienie spokojne.	
Owies	18,75 — 20,00
Usposobienie stałe.	
Maka żytnia wł work. 65%	32,00
Usposobienie stałe.	
Maka pszenna 65% wł work.	44,50 — 47,50
Usposobienie spokojne.	
Otręby żytnie	11,75 — 12,75
Otręby pszenne	13,00 — 14,00
Otręby pszenne (grube)	14,50 — 15,50
Rzepak	41,00 — 43,00
Groch Victoria	27,00 — 32,00
Ziemniaki jadalne	2,00 — 2,30
Ogólne usposobienie spokojne.	

Uwagi: Obrót 105 tonn pszenicy, 45 tonn żyta. Ziemniaki fabryczne bez obrotów. Zwiększona podaż wpłynęła uspokajająco na tendencję.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8,905 zł, w Gdańsku na Warszawę 8,91 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, plac: dziś za 100 mkn. w dewizach 212,22 do 212,52 zł, gotówką 211,82 zł; za 100 gul-

donów gd. w dewizach 172,90 do 173,16 zł, gotówką 172,56 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 27. 11. 1930 r.
Dzisiejsze zebranie giełdowe miało tendencję utrzymaną i kursy były bez zmian.

Z pożyczek państw. doszło do notowania jedynie 5% pożycz. konwers., za którą płacono 49%. Poza tem płacono za papiery lokacyjne Pozn. Ziem. Kredyt. a mianowicie za 8% listy dolarowe (stare) 91% (przy dew. 8,90), za 4% listy zastaw. konwert. w których zauważono większy brak materiału po 38 1/2% oraz za 6% listy żytnie 17,50. Z akcji bankowych wzgl. przemysłowych notowano jedynie Bk. Polski 161. — w oddaniu.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:
(Kurs w procentach nominalu)
5% Pożyczka konwersyjna 49% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziem. Kredyt. 91% P.
4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kredyt. 38 1/2% P.
(Kurs w złotych).
6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kredytowego 17,50 P.

Akcje bankowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję)
Bank Polski I em. 161.— O.
Tendencja utrzymana.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 27. 11. 1930 r.
Waluty Gotówka
Dolary St. Zjedn. tr.: 8,90 1/2, sp.: 8,92 1/2, kup.: 8,88 1/2.

Dewizy:			
	trans.	spred.	kup.
Belgja	124,34	124,65	124,03
Holandja	359,00	359,90	358,10
Nowy Jork	8,919	8,999	8,899
Londyn	43,30	43,47	43,19
Paryż	35,03 1/2	35,12	34,95
Praga	26,44	26,50	26,38
Szwajcaria	172,67	173,10	172,24
Wiedeń	125,50	125,81	125,19
Włochy	46,67	46,79	42,55
Berlin	212,50		

Tendencja słabsza.

Papiery wartościowe i obligacje.
4% pożycz. inwest. 99,50
5% pożycz. premj. dol. 54,75
3% pożycz. bud. 50,00
5% pożycz. kol. konw. 50,50

Akcje w złotych:
Bank Polski 0,00—160,00
Sole Potasowe 0,00— 88,00
Firlej 0,00— 24,00
W T Węgla 39,50— 40,00
Modrzejów 0,00— 11,00
Starachowice 15,00— 14,50
Spirytus 0,00— 21,00

Tendencja przeważnie utrzymana.

Komentarz.
Papiery państwowe przeważnie słabsze. Tendencja dla listów zastawnych i akcji przeważnie utrzymana. Z bankowych mocniejszy Bank Polski, Sole Potasowe utrzymane, Firlej utrzymany. Węgiel utrzymany, z metalurgicznych utrzymany Modrzejów, słabsze Starachowice, ze spożywczych utrzymany Spirytus.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg. reszta za 100 kg.
Berlin, 27. 11. 1930 r.

Pszenica march 75—76 kg	250,00—251,00
Tendencja spokojna	
Pszenica jara 77—78 kg	258,00—260,00
Tendencja spokojna.	
Pszenica march. 72 kg	238,00—240,00
Tendencja spokojna.	
Zyto march od stacji załad. 70—71 kg	147,00—149,00
Tendencja spokojna	
Zyto z okolic Warty i Noteci 71—72 kg. parytet cif Berlin kup.	0,00— 166,00
Tendencja stała	
Jęczmień march brow od st. załadowania	194,00—216,00
Tendencja mocniejsza.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	176,00—186,00
Tendencja mocniejsza.	
Owies march od st. załad.	137,00—145,00
Tendencja spokojna.	
Maka pszenna	29,00—37,25
Tendencja spokojna.	
Maka żytnia przemiat. do 60%	23,50—26,75
Tendencja spokojna.	
Ospa pszenna	8,60 9,00
Tendencja spokojna.	
Ospa żytnia	8,35— 8,75
Tendencja spokojna.	
Groch Victoria	24,00—31,00
Groch dr jadalny	23,00—25,00
Groch pastewny	19,00—21,00
Peluszka	19,00—20,00
Bób polny	17,00—18,00
Wyka	17,00—21,00
Makuch rzepakowy	8,70— 9,70
Makuch iniany	15,00—15,30
Wytłoki suche paryt Berlin	5,40— 5,90
Srót Soja	13,50—13,80
Ziemniaki jadalne białe	1,00— 1,25
Ziemniaki jadalne czerwone i niebieskie z Odenwald	1,20— 1,45
Ziemniaki jadalne żółte	1,40— 1,70
Ogólna tendencja spokojna.	

Notowania złotego w Berlinie z dnia 27. 11. 1930 r.

Wyplaty na Warszawę 46,925—47,125
Noty wielkie 46,70 —47,10

Po wyborach na kresach

(Od własnego korespondenta „Kuriera Poznańskiego“)

Wilno, w listopadzie.

Wynik wyborów na kresach północno-wschodnich przedstawia się w ten sposób, iż jedyneką zdobyła wszystkie mandaty sejmowe w województwie nowogródzkim, zaś w wileńskim jedynie w okręgu Wilno-miasto udało się Stronnictwu Narodowemu utrzymać mandat poselski. Chrześcijańska Demokracja utrzymała się przy jednym mandacie w Grodnie, natomiast straciła dotychczasowy mandat w okręgu lidzkim.

Takby się więc przedstawiał stan rzeczy na podstawie oficjalnych cyfr i podziału mandatów. W istocie zarówno cyfry głosów, jak też otrzymane mandaty nie odzwierciedlają ani nastroszeń ludności, ani istotnych wpływów stronnictw i ludzi.

Działy się tu u nas na kresach istne „cuda“ wyborcze. Wogóle o głosowaniu można mówić jedynie odnośnie do Wilna, gdzie była dostateczna ilość inteligencji, by obsadzić jako tako urny wyborcze. Natomiast na prowincji, gdzie nieraz na 15—20 tysięcy ludności jedną osobą inteligentną i niezależną jest miejscowy ksiądz proboszcz, jako mężów zaufania wypadają, za nielicznymi wyjątkami, wyznaczać włościan, niestety najczęściej małopiśmiennych i nie umiejących przeciwstawić się różnym zarządzeniom. Zwłaszcza, że mężowie zaufania jedynek, w komisjach rozporządzali się tak, jakby to oni byli prezesami i istotnymi kierownikami komisji wyborczych.

Mężów zaufania „czwórki“ niedopuszczano często do lokalu wyborczego, albo, jeżeli się odważyli protestować usuwano ich. Najjaskrawszy przykład mamy w obwodzie Ignalino, pow. święciańskiego. Mąż zaufania „czwórki“ odrazu na wstępie stwierdził niedopuszczalne uprawianie agitacji na rzecz „jedynek“ w lokalu wyborczym. Zażądał wobec tego usunięcia z lokalu zarówno agitatorów, jako też plakatów jedynek, które zaklejone były ścianą wewnątrz i nazewnątrz lokalu komisji. Przewodniczący zastosował się do powyższego żądania i wydał odpowiednie zarządzenie.

Jednakże po pewnym czasie zjawili się w komisji kierownik posterunku policji wraz z urzędnikiem miejscowej agencji pocztowej. Mąż zaufania „czwórki“ został przez policjanta usunięty z lokalu, zaś pan pocztmistrz oświadczył, iż właśnie otrzymał wiadomość ze starostwa, że głosowanie ma być jawne i wolno oddawać głosy tylko na jedynekę. Odtąd też głosowano jawnie i naturalnie na jedynekę.

W obwodzie nowo-werkowskim, pow. wileńsko-trockiego rozrzucono nasowo kartki wyborcze „czwórki“, z najrozmaitszymi nadrukami. Niektórzy panowie urzędnicy oddawali głosy nietylko za siebie, ale i za swoje rodziny, a jeden usiłował uczynić to samo w imieniu swych podkomendnych.

Podaję tutaj jedynie wypadki zaprotokółowane, ale bardzo wiele jest takich, które do protokołów trafić nie mogły, ponieważ albo do komisji nie dopuszczono mężów zaufania opozycji, albo nie uwzględniano składanych protestów. O takich cudach, jak

w obwodzie Szyplki pow. Wilejskiego, gdzie głosowało 100 proc. i wszyscy bez wyjątku na jedynekę, nawet nie wspominam szczegółowo, bo ten cud powtarzał się wielokrotnie w innych miejscowościach.

Wogóle trzeba stwierdzić, że lokale wyborcze świeciły naogół pustkami, i tylko tam, gdzie głosujących z muzyką przyprowadzali sołtysi lub inni dygnitarze, panował nieco większy ruch. Skąd więc wzięły się wysokie cyfry głosów oddanych na jedynekę, pozostaje tajemnicą.

W każdym razie tam wszędzie, gdzie zachowano przynajmniej pozory normalnego przeprowadzenia wyborów, stosunek głosów był tego rodzaju, iż bynajmniej nie świadczył o bezkonkurencyjności listy nr. 1. Biorę dla przykładu wyniki wyborów w obwodzie nr. 13 — Michałowo, pow. Postawski.

Uprawnionych do głosowania było 712, ogółem głosowało 504. Unieważniono 7. Głosów ważnych oddano na listę nr. 1 — 363, na nr. 4 — 119, nr. 11 — 4, nr. 23 — 7, nr. 24 — 2 i nr. 7 — 7.

Biorę naumyślnie obwód stosunkowo gorszy. Jest szereg obwodów, gdzie wyniki były lepsze dla czwórki. Niestety obwodów takich, z których mogliśmy otrzymać dane, poświadczone przez naszych mężów zaufania można naliczyć około 30-tu na blisko 300 obwodów okręgu wyborczego nr. 64. Nie dziw więc, że w okręgu tym lista narodowa nie otrzymała mandatu, zaś wyniki dla jedynek wypadły istotnie „cudownie“.

Nieraz się dzisiaj słyszy głosy: „skąd się u nas tyle jedynek wzięło, skoro wogóle nikt prawie nie głosował, a w każdym razie mało kto oddał swe głosy na jedynekę“. Dzisiaj, gdy przed oczami mamy całokształt akcji wyborczej i wiemy, jakimi drogami szła u nas „jedynek“ do „zwycięstwa“, nie zdziwiliby nas, gdyby „zwycięstwo“ jej było jeszcze większe.

O metodach walki nie będziemy rozwodzili się zbyt długo. Wystarczy kilka faktów. Dnia 26 października napad zbirów na posłów Strońskiego, Komarnickiego i Zwierzyńskiego; tegoż dnia napad bandy uzbrojonej w rewolwery na lokal ogniska akademickiego. Dnia 30 października napad na niżej podpisanego na dworcu wileńskim. Dnia 13. listopada napad na działaczy narodowych pp. Cieszewskiego i Rawę w Głębokiem. Wreszcie koroną wszystkiego wiadomość zamieszczona w nr. 269 (nieskonfiskowanym) „Dziennika Wileńskiego“ o zamordowaniu robotnika Czerniaka, którego zwłoki zmasakrowane znaleziono koło wsi Murowanka pow. Lidzkiego. Obok zamordowanego leżały ulotki i numerka listy narodowej. Sp. Czerniak był pracownikiem z ramienia komitetu wyborczego listy nr. 19 w okręgu lidzkim.

Wobec tej zbrodni, błędną naturalnie takie fakty jak obłężenie lokalu Stronnictwa Narodowego w Święcianach, aresztowanie przez bojówkarzy „sanacyjnych“ pełnomocnika listy nr. 4 itd. itd. P. K o w n a c k i.

Wilno, w listopadzie 1930 r.

Obrona domowego ogniska nawet przed policją

„Gazeta Warszawska“ donosi, co następuje:

„Wydział odwoławczy sądu okręgowego wydał ważne orzeczenie, którego podłożem była prosta zgola sprawa przeciw małżonkom Gallusom, którzy pobili wdzierającą się do ich mieszkania policję. Gallusowie mieli wyrok eksmisyjny, i dwóch policjantów przyszło wyrzucić ich z mieszkania, ale przez pomyłkę przedstawiciele władzy przyszli o parę dni wcześniej, gdyż termin opróżnienia lokalu był późniejszy. Policjanci zresztą, zainspirowani przez gospodarza domu, działali bezprawnie, gdyż eksmisję winien przeprowadzać komornik, któremu policja udziela pomocy tylko na specjalne jego żądanie.

„Gallusowie zatem, wiedzeni więcej instynktem niż poczuciem prawa, poturbowali policjantów bez skrępowań w sposób, pociągający za sobą kurację lekarską.

„Przeciw Gallusom wszczęto groźną sprawę o czynny opór i pobicie osób urzędowych. Sąd grodzki w pierwszej instancji skazał ich na 2 miesiące więzienia. Obrońca zaapelował i uzyskał

wyrok, uchylający wyrok uprzedni i uniewinniający oskarżonych. Sąd w motywach orzekł, że obywatel ma prawo bronić nietykalności swego mieszkania wszelkimi środkami, nawet przed policją, jeśli działanie tej ostatniej jest bezprawne.

Centralizacja ubezpieczeń społecznych?

Czytamy w „Gazecie Warszawskiej“

W pierwszej kolejce nowych ustaw, których projekty ma rząd wnieść do Sejmu, ma się znajdować również projekt reformy ubezpieczeń społecznych. Informacje o szczegółach projektu tego, pochodzące ze źródeł „sanacyjnych“, brzmią dość fantastycznie.

Wszystkie istniejące ubezpieczenia społeczne mają być złączone w jedną organizację, z dodatkiem ubezpieczenia robotników na starość i z jedną składką, mniejszą w sumie od dotychczasowych. Oszczędności mają być osiągnięte przez skasowanie małych kas chorych i tworzenie tylko bardzo dużych kas terytorjalnych. Zarząd ogólny sprawować ma „Izba naczelna ubezpieczeń społecznych“, zarządy kas

chorych składać się mają z jednej trzeciej przedstawicieli ubezpieczonych, jednej trzeciej pracodawców i jednej trzeciej „fachowców“, mianowanych przez rząd.

Z tych fantastycznych szczegółów można stwierdzić tylko, że cały projekt jest mocno nierealny.

Obrazki wyborcze z powiatu bydgoskiego

Bydgoszcz, 25. 11.

W dniu 11 b. m. wójt obwodu Bydgoszcz I rozesał do sołtysów i przewodniczących obszarów dworskich pismo treści następującej:

Bydgoszcz, dnia 11 listopada 1930 r.
„Wójt Obwodu
Bydgoszcz I.
L. dz. /30.

Do wszystkich P. P. Sołtysów i Przew. Obszarów Dworskich w obwodzie.

Od dnia wyborów do Sejmu i Senatu dzieli nas zaledwie kilka godzin. Polecam przeto zająć się gorliwie zaopatrzeniem w kartki wyborcze „jedynek“ wszystkich obywateli tak, iż oznaczone kartki wyborcze winne się znajdować w każdym domu polskim. Przyczem zaznaczam, iż w razie podniesienia zarzutu przez obywateli, jakoby nie byli w posiadaniu kartek wyborczych, zostanie pan pociągnięty do odpowiedzialności za niedopełnienie obowiązków służbowych. W końcu przypominam jeszcze punktualne dostarczenie tutajszemu urzędowi kompletnego materiału wyborczego po ukończeniu wyborów, to jest najpóźniej do godz. 12 w nocy.

Wójt Obwodu I. (—) Kiestrzyń“.

Mamy tu znów do czynienia z naruszeniem dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej o ochronie swobody w wyborów. Należy się spodziewać, że p. Kiestrzyń zostanie pociągnięty do odpowiedzialności na podstawie tego dekretu.

W gminie Borzenkowo pow. bydgoskiego (obwód 8) wybory do Sejmu rozpoczęły się tem, że przewodniczący komisji (sołtys), członek mianowany przez władzę administracyjną (nauczyciel) i jeden z członków komisji wybrany przez gminę (ławnik guinny) przybili w sieni szkoły, w której odbywały się wybory, na różnych drzwiach w widocznych miejscach plakaty „jedynek“. Członek komisji p. Krajewski zaprotestował przeciwko temu, ale komisja i jej straż nie odważyła się zrywać plakatów, a przywołany posteru kowy oświadczył, że plakaty wolno przybijać nawet w obrębie 100 metrów od miejsca wyborów.

Mimo to wynik wyborów był dla „jedynek“ fatalny, gdyż poza przywódcami B. B. i ich rodzinami nikt prawie głosu na „jedynekę“ z gminy nie oddał. Stało się to przyczyną śmiesznych, a bezsilnych wybuchów złości u miejscowego nauczyciela (sanatora).

W sąsiednim M. ksymiljanowie zato, gdzie jest dużo ludzi zależnych, przełożeni odbierali od pracowników prócz „dobrowolnych“ składek na fundusz wyborczy B. B. także pisemne zobowiązanie, że podpisani głosować będą na nr. 1. Nikt oczywiście nie mógł odmówić, to też procent głosów „jedynek“ był tam znaczny.

Agitacja innych list poza „jedyneką“ była prawie uniemożliwiona, to też ludność sama między sobą agitowała. Wynik wyborów zawiódł zupełnie oczekiwania „sanacji“.

Osobliwości wyborcze

Z Turka (ziemi kaliskiej) piszą nam:

I w powiecie tureckim działy się przy wyborach różne osobliwości. W jednej ze wsi, Kowale Pańskie, lista narodowa nr. 4 zdobyła 431 głosów, a lista B. B. nr. 1 — 97 głosów. Taki wynik podał oficjalnie przewodniczący komisji obwodowej na miejscu i taki wynik nadszedł do komisji okręgowej.

Tymczasem w komunikacie oficjalnym okręgowej komisji wyborczej cyfry się dziwnie zmieniły, mianowicie wedle tego komunikatu „czwórka“ otrzymała 31 (nie 431) głosów, a „jedynek“ 681 (zamiast 97).

Ciekawą ewolucję poglądów politycznych w tygodniu, dzielącym wybory do Sejmu od wyborów do Senatu, przeszła wieś Tokary w pow. tureckim. Wynik wyborów do Sejmu wykazał mianowicie około 700 głosów „jedynek“, oraz 20 głosów „czwórki“. Wybory zaś do Senatu dały następujący wynik: lista nr. 4 — 352 głosy, lista nr. 1 — 131 głosów.

W tem miejscu należy dodać małeńki komentarz: Przy wyborach do Sejmu mąż zaufania czwórki został u-

Tw 665

sunięty z lokalu wyborczego. Przy wyborach do Senatu mężem zaufania listy nr. 4 był ktoś inny, kto z lokalu usunąć się nie dał i był obecny przy obliczaniu głosów.

Likwidacja kramiku „sanacyjnego“

Śrem, 27 listopada.

Akcję wyborczą „sanacji“ w pow. śremskim prowadził sekretarjat B. B. w Śremie, który na usługach swych posiadał przeszło 100 osób najrozmaitszego typu (przeważnie były to osobniki bardzo mało ciekawe), suto opłacanych. A co się stało po wyborach? Oto, jak słysząc, ideowym współpracownikiem nie wypłacono wcale gaży i wywalono ich „na lew“, bo są już niepotrzebni.

Obecnie cały kramik „sanacyjny“ ulega pospiesznej likwidacji pozostawiając po sobie tylko dużo swądu.

Echa spotkania medjolańskiego we Francji

Paryż, 27. 11. (PAT). „Le Journal“, omawiając sprawę narady odbytej w Medjolanie pomiędzy Grandin a Litwinowem, podkreśla, iż prawdziwym paradoksem jest idea zblżenia między Italią, która uważa się za wcielenie ładu społecznego i Z. S. R. R., którego cele są całkowicie przeciwne. Dziennik stwierdza, że coraz bardziej ujawnia się konieczność zgrupowania elementów ładu dokoła formuły bardziej praktycznej, niż paktu konsultacyjnego. W ten sposób połączyliby się wszyscy prawdziwi zwolennicy ładu i porządku.

Aby odzież była bez plam

i nie zdradzała niemiłym zapachem niedawnego czyszczenia, należy używać najnowszego środka chemicznego NIEMAPLAM, szybko ulatniającego się i bezwonnego zarazem.

NIEMAPLAM wywabia wszelkie plamy.

Do nabycia wszędzie

Wyrób Towarzystwa STANDARD NOBEL w Polsce, S. A.

NIEMAPLAM

nr 498

WODA KWIATOWA CZTERECH KRÓLI (CARRE de ROIS)

POLECA

TWO BROCARD & CIE

nr 5062

Pyszne włosy: PIXAVON-Shampoo

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Recepta na bezrobocie

Przyczyną bezrobocia — jak to już nieraz pisaliśmy — jest w pierwszej linii racjonalizacja pracy, t. j. ulepszenie metod produkcji przemysłowej. W Stanach Zjednoczonych robotnik, który przed wojną wyrabiał 160 flaszek, wyrabia obecnie 3.000 flaszek na godzinę; ten sam robotnik, który przed wojną wyrabiał 500 ostrzy do żyletek wyrabia obecnie... 32.000, a w przemyśle żelaznym zamiast 50 robotników tę samą produkcję osiąga 7-miu.

Kłęska bezrobocia jest tak olbrzymia, że coraz to nowe mnożą się recepty na jej złagodzenie wzgl. usunięcie. Do najmodniejszych takich recept należą w Niemczech projekt skrócenia godzin pracy (Nawiasem mówiąc, spodziewają się Niemcy, że, tej zimy, liczba bezrobotnych wzrośnie w Rzeszy do 4 milionów!).

Wychodząc przede wszystkim z punktu widzenia socjalnego proponuje się ogólne skrócenie godzin pracy, co pozwoliłoby zatrudnić pewną ilość bezrobotnych. Projekt ten jest pociągający i na pierwszy rzut oka może się wydawać panaceum na klęskę bezrobocia. Tak jednak, niestety, nie jest.

Bo: przede wszystkim, nawet przy zmniejszeniu stawek płacy, wzrosłyby jednak koszty produkcji wobec pogorszenia się stosunków czasu przygotowania do pracy do samej pracy. Następnie: zachodziłoby trudność w znalezieniu odpowiedniej liczby fachowców w stosunku do zwiększonej zapotrzebowania. Tutaj mieć należy na względzie, że bezrobotni są w olbrzymiej większości robotnikami niekwalifikowanymi.

Dalej: należy uświadomić sobie, że istnieją centra, ogniska bezrobocia tak jak istnieją okręgi, w których niema bezrobotnych. Rozprowadzenie bezrobotnych po całym kraju byłoby nielatywne, choćby z uwagi na kwestję mieszkaniową.

Zwiększone koszty oddziaływałyby oczywiście hamująco na proces uzdrowienia przez zwiększenie konsumpcji. Pod względem gospodarczym akcja skrócenia godzin pracy nie dałaby prawie żadnych rezultatów dodatnich, gdyż zdolność konsumcyjna wszystkich pracowników pozostałaby w sumie niezmienną, nastąpiłoby tylko nieznaczne przesunięcie w kierunku większej konsumpcji artykułów pierwszej, a zmniejszenie się konsumpcji artykułów dalszej potrzeby.

Skrócenie czasu pracy wywołałoby zresztą prawdopodobnie dalszą dążność do racjonalizacji wzgl. mechanizacji ze strony przedsiębiorców, temsamem byłoby źródłem dalszego bezrobocia.

Na pocieszenie, uświadomić sobie musimy, że każdy proces koniunkturalny jest dążeniem do równowagi i równowaga ta — również przez przesunięcie kapitałów, jak przez ograniczenie wzgl. zwiększenie konsumpcji nastąpić musi.

Proces koniunkturalny musimy w szczególności dać w rezultacie zwiększenie konsumpcji, gdyż jest ono znamiennym postępem kulturalnym, w przeciwnym razie obecny system ekonomiczny musiałby się załamać, skoro uzasadnieniem jego jest postęp kulturalny ludzkości.

I jedno jeszcze: trwałe bezrobocie wpływa zwiężając na przyrost naturalny ludności, co niejako automatycznie obniża ciśnienie rąk roboczych na rynek pracy.

Krótkie informacje gospodarcze

— Na posiedzeniu rada giełdy na wniosek wydziału giełdy papierów wartościowych dokonała wyboru Ed. Moslera na stanowisko prezidenta giełdy berlińskiej.

— Zakłady włókiennicze „A. Berger und Co. A. G.” w Grefrath koło Krefeld, których kapitał akcyjny wynosił 1 milion marek zawiesiły wypłaty.

— Październik r. b. w handlu zagranicznym Italii przyniósł saldo ujemne w wysokości 277 milj. lirów. Pierwsze 10 miesięcy r. b. dały saldo ujemne w wysokości 4306 milj. lirów.

— „Tass” donosi, że rząd sowiecki przeznaczył na budowę nowych fabryk i inwestycje w wielkim przemysle na czwarty kwartał bież. roku 965 milj. rubli.

— Eksport Petroleum Association unieważniło wszystkie listy cen eksportowych. Zarządzenie to podyktowane jest chwilową sytuacją ropy amerykańskiej na rynkach światowych.

— W ub. tygodniu otwarta została nowa kolej podziemna w Buenos Aires Długiej linii, oddanej narazie do użytku, wynosi 5 mil kosztów kwoty 20 milj. dol.

Etyka w życiu gospodarczem

Zagadnienie etyki w życiu gospodarczem ma doniosłe znaczenie nie tylko teoretyczne, ale szczególnie, jeżeli chodzi o stosunki międzynarodowe, praktyczne, od stopnia bowiem poziomu etyki zależy w dużej mierze łatwość nawiązywania transakcji i warunków kredytowe między krajami.

I dlatego etyka w życiu gospodarczem nie jest pojęciem oderwanym, a przeciwnie, jak bodaj w żadnej innej dziedzinie życia społecznego, wartość jej da się całkiem wyraźnie skonkretyzować a nawet obliczyć. Miernikiem wartości etyki gospodarczej będzie w tym wypadku nie cel dążenia, to jest zysk, a droga dojścia do niego. Pospolicie znane są dwie drogi — dojście za wszelką cenę i dojście drogą zaufania klienta. Wypada jednak podkreślić, że ta druga droga naogół jest rzadziej używana.

Na dobrą sprawę, pełnych zasad etycznych nikt u nas w życiu gospodarczem nie stosuje. Nie tylko u nas, właściwie jeden tylko Ford stosuje z jednej strony wysokie płace a z drugiej niskie ceny, co jest prawdziwie etyczne, nikt bowiem nie jest tu wyzyskany, a dochód polega na przyroście dóbr wytwórczych. Lecz Fordów na świecie jest niewielu.

Te wstępne uwagi nasuwają się mimowolnie wobec rozgorzałego ostatnio lokalnego sporu między kupiectwem poznańskim a pewnymi firmami przemysłowymi warszawskimi, sporu, który z płaszczyzny handlowej zбочył na manowce rozważań filozoficznych.

Sprawy, które artykuł dyskusyjny porusza, są natury dwojakiej. Jedną z nich dotyczą momentów religijnych i dla tego, zdaje się, do dyskusji w dziale gospodarczym mało się nadaje. Za to dłużej wypada zatrzymać się przy punkcie czysto handlowym.

W tym wypadku rozróżnić należy dwa momenty. Jeden, dotyczący metody wchodzenia z towarem na rynek, i drugi — korzyści społeczeństwa z takiego czy innego źródła towaru.

Fakty otwierania składów fabrycznych po uprzednim opanowaniu rynku przez kupiectwo nie są nowością. Tą drogą weszło na rynek zaaranżowane obuwie, tą drogą wprowadziły się w dzielnicach zachodnich warszawskie i krakowskie fabryki czekolady, tą drogą wreszcie w chwili obecnej zdobywa rynek północno-niemiecka o znanej firmie. Gdyby więc te następstwa w

postaci własnych składów fabrycznych były tak bardzo szkodliwe dla kupiectwa, to nie powinniśmy widzieć nadal lansowania fabryk, co do których z całą pewnością przewidzieć można ich trwałe usadowienie się na rynku miejscowym przez otwarcie składów własnych.

Jest jeszcze jedna wątpliwość. Kupiec posiada w stosunku do przemysłowca pewne analogie, co w stosunku do kupca — akwizytor. Jeden i drugi dla doraźnego zarobku zdobywa klientelę i utrwała towar na rynku. Niema jednak zakazu, aby kupiec nie mógł następnym interesów załatwiać bez udziału agenta, nie można bowiem stwarzać monopolu na klienta.

Postawienie więc pod pręgierzem metody otwierania składów fabrycznych byłoby pewnym precedensem do przemian ogólniejszych.

Ważniejszym argumentem jest stosunek społeczeństwa do kupiectwa i składów fabrycznych. Oczywiście, że jeżeli chodzi o kwestję bytu, ważniejszy jest byt setek rodzin kupieckich niż kilkudziesięciu osób, zatrudnionych w składach fabrycznych. Lecz z drugiej strony społeczeństwo dość słabo się orientuje w zewnętrznych różnicach składu fabrycznego a sklepu kupieckiego, tak że wątpić należy czy społeczeństwo spełni pokładane w niem nadzieje.

Jeszcze jedna rzecz utrudnia rozwiązanie tego zagadnienia na drodze etyki, to znaczy warunki współpracy. Gdyby społeczeństwo wzięło sobie za punkt honoru bojkotowanie składów fabrycznych, tem samem zdałoby fabrykę na łaskę i niełaskę kupiectwa, któreby dyktowało warunki.

Tymczasem motywy powstawania dziś składów fabrycznych pochodzą do pewnego stopnia stąd, że kupcy zmuszeni są żądać długich kredytów a skład fabryczny operuje gotówką. Tak więc czasami jest to konieczność, na którą sam tylko zarzut nieetyczności niewystarczy.

Tragedją życia gospodarczego są właściwie zbyt częste kolizje etyki czyściej z prawami ekonomicznymi, do których trzeba wielkiego rozumu i wielkiego serca aby nie narazić na szwank ani jednych ani drugich. Najtrudniej bowiem jest uniknąć przesady.

Tadeusz Kozłowski.

KRONIKA GOSPODARCZA

Z KRAJU

(k) **Zebrań hurtowników kolonialnych.** W Poznaniu, 30 bm, o godz. 11 odbędzie się w Poznaniu, w sali „Domu Kupiectwa Polskiego”, ul. Zwierzyniecka 12, zebrań hurtowników kolonialnych z całego województwa poznańskiego w sprawie podpisania umów kwalifikujących kupców, prowadzących hurt kolonialny, na hurtowników. Zebranie zwołane jest w związku z umowami, zawartymi z fabrykami mydeł w sprawie normalizacji cen mydła i proszków mydlanych. Wszystkich pp. hurtowników, prowadzących hurt mydła uprasza się we własnym interesie o udział.

(k) **Teren eksportowy drzewa w porcie gdyńskim.** Projekt biura ekonomicznego handlowego Urzędu Morskiego w Gdyni założenia w porcie gdyńskim terenów eksportowych drzewa, spotkał się w tutejszych sferach z wielkim zainteresowaniem i uznaniem. Projekt ten przewiduje m. in. podział terenów portowych na oddzielne place i składy z odpowiednimi urządzeniami przeladunkowymi pod poszczególne działy wywozu drzewa.

(k) **Utworzenie komisji doradczej zakładu Ubezpieczeń pracowników umysłowych w Poznaniu.** Na życzenie związków pracowniczych oraz Izby przem. i handlowej, komisarz rządowy Zakładu Ubezpieczeń pracowników umysłowych w Poznaniu powołał do życia komisję doradczą, składającą się z trzech pracowników umysłowych, ubezpieczonych w zakładzie, trzech pracodawców, zatrudniających pracowników umysłowych, oraz z trzech przedstawicieli świata naukowego, ekonomicznego, względnie znawców ubezpieczeń społecznych.

(k) **Dodatki do polsko-niemieckiej taryfy zwiazkowej.** Dyrekcja okr. K. P. w Poznaniu zawiadamia, że dn. 1 listopada br. weszły w życie następujące dodatki do polsko-niemieckiej taryfy towarowej zwiazkowej: 1) dodatek I, do części I, zawierający dane co do nowo włączonych stacji, 2) dodatek I do części II, zeszyt I, zawierający zmiany i uzupełnienia poszczególnych taryf artykułowych, m. in. nowe polskie stawki na zboże w ziarnie i ziarna roślin strączkowych (taryfa artykułowa nr 4) nowe polskie stawki na lubin (taryfa art.

nr. 3), oraz taryfe artykułowa nr 6 na oleje i tłuszcze mineralne. 3) Dodatek 2 do przepisów kierunkowych, zawierający uzupełnienia nowowłączonymi stacjami. Dodatki można nabyć w gmachu D O K P. w Poznaniu, pokój 238, lub za pośrednictwem kolejowych kas stacyjnych.

(k) **Świadczenia pochodzenia przy wywozie do Francji.** Począwszy od 25 listopada 1930 r., następujące artykuły przy wwozie do Francji muszą być zaopatrzone w świadectwa pochodzenia: drób żywy, drób bity (wraz z gołębiami), zboże i produkty zbożowe, cukier, melasa, drzewo zwykłe z wyjątkiem drzewa żywicznego okrągłego, długości powyżej 2,50 m., przeznaczonego do fabrykacji masy papierowej klej i żelatyna, oleina i stearyna, kwas olejowy, kwas stearynowy. Świadectwa pochodzenia mają być wizowane w konsulacie francuskim za opłatą taksy zł 10.

Z ZAGRANICZY

(z) **Układy gospodarcze w Genewie.** Francuski minister handlu, p. Flandin, omawiał na konferencji w Paryżu stanowisko Francji w Genewie, podczas obecnej konferencji ekonomicznej w sprawie t. zw. dalszych układów. Zdaniem p. Flandin nie może być mowy o żadnej konwencji o rozbrojeniu celnym, zanim nie będą zrehabilitowane represje przeciwko dumpingowi, oraz ochrona nazw pochodzenia towarów. Francja nie może też dyskutować o niższe cel z krajami, które podnoszą swe stawki. Dla współpracy gospodarczej Europy trzeba dopomóc krajom Europy środkowej. Zdania krajów rolniczych już są uwzględniane w Genewie. Pomoc dla Europy środkowej ma na celu wzmoczenie siły nabywczej ludności rolnej. Argumenty te będzie Francja rozwijała w dyskusji w Genewie.

(z) **Katastrofalny brak gotówki w Szwecji.** Jak donoszą pisma niemieckie, ciasnota gotówkowa w południowej Rosji przybrała katastrofalne formy. Bank państwowy, poczta i kasy oszczędności nie wyplacają gotówki bądź to zupełnie, bądź też w małych dawkach po 10 do 15 rubli, przyczem klienci muszą czasem przez kilka dni czekać na wypłatę w kolejce. Urzędnicy nie otrzymali jeszcze obrotów za wrzesień, a częściowo nawet za sierpień.

O płace w rolnictwie

Z nastaniem nowego roku kalendaryzowego odnawia się w rolnictwie kontrakty pracy z pracownikami, obowiązujące następnie od 1. 4 do 31. 3. następnego roku. W komisji pracy przy Wielkopolskim Tow. Kółek Rolniczych odbyła się w tych dniach konferencja wstępna przedstawicieli pracodawców rolnych z delegatami pracowników z Poznańskiego i Pomorza, zrzeszonych w: Zjednoczeniu Zawodowym Polskiem, Zw. Zawodowym Robotników Rolnych R. P. i Chrześcijańskim Zw. Robotników.

Celem konferencji było omówienie wysokości płac w nowym roku kontraktowym 1931/32. Dotąd bowiem płace w rolnictwie ustala się według miernika zbożowego, przyczem przyjmuje się cenę za 100 kg w wysokości 40 zł. Organizacje pracodawców stoją na stanowisku, że należy miernik obliczeniowy ustalić zgodnie z rzeczywistością. Cena 40 zł za 100 kg. żyta należy do przeszłości: rolnik uzyskuje teraz na giełdzie zaledwie 19 zł za 100 kg, a więc mniej, niż połowę tego, co przyjmuje za podstawę obliczenia płac w rolnictwie. Pertraktacje o kontrakty płac najemników rolnych nie doprowadziły do żadnych konkretnych wniosków, gdyż delegaci pracowników stawili na wstępie wnioski o podniesienie dotychczasowych płac o 50 procent. Konferencja uległa rozbiću.

Wytworzona powyższym stanem sytuację przedstawili na konferencji prasowej pp.: M. Zenkeller, prezes komisji pracy przy W. T. K. R. oraz naczelnik komisji, p. Fragstein. — Wniosek związków zawodowych robotników rolnych jest — w ocenie pracodawców — w wielkiej mierze prowokacyjny i wogóle nie nadaje się do dyskusji. Ale i z drugiej strony nie da się nadal utrzymać niezgodnego z rzeczywistością miernika obliczeniowego zboża. Wzrosły plony w przeważającej liczbie są już bliskie ruiny. Wszelkie kalkulacje na podtrzymanie rentowności gospodarki rolnej zawodzą z powodu niskiego stanu cen zboża, nieodpowiadającego kosztom produkcji. Wykazu, to dosadnie cyfry: dla przykładu bierzemy produkcję 1000-morgowego obszaru rolnego. Otóż w roku 1927/28 koszty robocizny wynosiły 2970 ctr., w r. 1929/30 wzrosły do 4450 ctr., a w r. 1930/31 koszty robocizny przewyższają o 100 procent poziom kosztów z r. 1927/28 — wynosząc okrągło 6000 ctr.

Drugim zagadnieniem, niezwiązaniem zresztą z powyższem, a również oólnie dotykającym rolnictwo, jest olbrzymia rozpiętość między cenami artykułów przemysłowych i rolnych. Rolnictwo staje wobec alternatywy: unormowania kosztów robocizny i doprowadzenia ich do poziomu, umożliwiającego dalszy proces produkcyjny — lub przejścia na gospodarke ekstensywną, co równa się zwolnieniu z pracy połowy dotąd zatrudnianych robotników rolnych.

Na zakończenie konferencji prasowej stwierdził p. Zenkeller, że o nowych kontraktach w rolnictwie będą musiały zdecydować komisje polubowne. Gdyby i te zabiegi speliły na niczem, sprawa znajdzie się przed nadzwyczajną komisją rozjemczą, która — jak wiadomo — jest instancją bezapelacyjną.

Również robotnicy nie dostają pensji regularnie.

(z) **Stabilizacja cen pszenicy amerykańskiej.** Dzienniki wiedeńskie donoszą z Nowego Yorku, że prezes organizacji farmerów „Farm Board” oświadczył na konferencji, w której wzięli udział przedstawiciele kół rolniczych, że zamierzona jest stabilizacja cen pszenicy w Stanach Zjednoczonych na 75 centów. Cena ta jest wyższa o 22 centy od notowań na giełdzie w Liverpoolu.

Nasiona. Sprawozdanie handlowe z dnia 25 listopada 1930 r. specjalnego składu nasion Telesfora Otmianowskiego w Poznaniu. Notowania informacyjne w złotych za 100 kg. za jakości przeciętne dominialne, nowego sprzętu, loco stacja załadowania. Koniczyna czerwona 200—260; koniczyna biała 300—410; koniczyna szwedzka 185 do 210; koniczyna żółta chmielowa odłuszczone 85—95; koniczyna żółta chmielowa w łuskach 50—55; inkarnatka 150—180; przelot pospolity 100—125; rajgras angielski krajowy 80—110; tymoteusz 55—70; sera-tala 40—46; wyka latowa 22—26; peluska 22—26; wiczka zimowa 50—56; groch Wiktorja 25—30; groch polny mały 20—25; gorozyca 47—51; rzepik latowy 55—60; rzepak zimowy 43—45; tataraka 22—26; konopie 35 do 62; siemie lniane 56—63; proso 40—47; mak niebieski 75—88; mak biały 82—95.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Jak pracuje nasza gazownia

Piękny rozwój tego zakładu miejskiego — Ciekawe dane statystyczne

Miejskie zakłady światła i wody mają wspólną deputację składającą się z przedstawicieli magistratu, rady miejskiej, obywatelstwa i dyrektorów tychże zakładów. Przewodniczącym deputacji jest p. prezydent Ratajski.

W roku 1929/30 dokonano całego szeregu udoskonalień. Z powodu budowy nowych pieców komorowych pionowych przeprowadzono tylko niezbędne naprawy starej piecowni. Jako normalny czas trwania piecowni przewiduje się okres 3 000 dni. Starą piecownię wybudowano w 1916 r. przeto okres pracy minął w 1925 r. Jednak naprawy przesunęły ten kres zużycia o kilka lat.

Ponieważ na rynku ukazały się nowe piece pionowe t. j. o ruchu ciągłym, który produkuje o 35 proc. gazu więcej — przebudowano zatem odpowiednio 3 bloki starej piecowni. Prócz tego przeprowadzono szereg inowacji w hali zegarów i oczyszczalni, w fabryce benzolu, amoniaku, w zakładzie dwugazu i t. d.

Co do produkcji to w roku ub. sprzedano ogółem 46 273 tony węgla górnośląskiego, kosztem 2.393.638,29 zł, przyczem przeciętna cena wynosiła 51,73 zł. Produkcja gazu węglowego wynosiła od 1. 4. 1929 r. do 31. 3. 1930 r. 19 996 570 m. sześć, przy zużyciu 40 280 000 klg. węgla, czyli z tonny uży-

skano 421 m. k. gazu. Produkcja dwugazu wynosiła 6 385 300 m. k., gazu wodnego 640 300 m. k., gazu mieszanego wytworzono zatem 24 022 170 m. k. Do użytku oddano ogółem 24 023 670 m. k. gazu, z czego na miasto 23 134 024 m. k. a na P. W. K. 889 646 m. k.

Koksu gazowego wyprodukowano 29 839 322 kg. co po doliczeniu zapasów z poprzedniego roku dawało w sumie 29 959 322 kg., z czego sprzedano 16 776 669 kg, zużycie własne wynosiło 98 850 kg., a zapas 1 160 000 kg. Prócz tego wyprodukowano w fabryce amoniaku 96 306 kg. N. H. 3, siarczanu amonu 389 438 kg., benzolu 170 662 kg., smoły surowej 1 674 200 kg., smoły destylowanej 1 363 685 kg.

Gazu świetlnego dostarczono w r. ub. 22 735 850 m. sześć, z czego 5 753 766 m. sz. przypada na oświetlenie ulic. Za ogólną ilość gazu 16 982 094 m. k. zainkasowano 5.231.927,38 zł. Ceny gazu w ub. r. nie uległy wyższości, jak również bez zmian pozostała dzierżawa gazomierzy, których było w użyciu 36 350. Prócz głównej gazowni pracowały 4 filje. Ulice oświetlało początkowo 4 465 a później 4 595 latarni. Sieć gazowa obejmuje obecnie 200 759,5 mtr. Bilans gazowni zamyka się kwotą 16.451.149,82 zł. Dochód ogólny wynosił 6.677.646,35 zł., rozchód zaś 6.632.036,68 zł. Nadwyżka dochodu wynosi 45.582,67 zł. (m)

Gustaw Greger. Przywołany lekarz opatrzył rany, jednak z powodu silnego upływu krwi niema nadziei utrzymania starca przy życiu. Powodem samobójstwa były nieporozumienia rodzinne. (k)

Napad na plebanję

Bandyci steroryzowali i powiązali domowników

W Samokłeskach (pow. szubiński) dokonano niezwykle zuchwałego napadu na plebanję, zamieszkałą przez ks. proboszcza Sołtyńskiego.

Około godz. 18,30 wtargnęło do plebanji dwóch nieznanych osobników terroryzując domowników rewolwerami. Bandyci powiązali firankami i przesieradłami znajdujące się w mieszkaniu osoby, kneblując im usta. Następnie złoczyńcy dokonali rabunku, poczem zbiegli niepoznani zabierając 65 zł gotówki i dwa rewolwery.

Za zbierami wdrożono pościg, który jednak opóźnił się z powodu powiązania wszystkich domowników. Sam napad wywołał w całej okolicy duże zaniepokojenie. (k)

Atak wścieklizny

Pokąsany przez psa umiera w strasznych męczarniach w dniu swego ślubu

Przed kilku tygodniami, wracając od swej narzeczonej do domu, został napadnięty i pogryziony przez wałęsającego się na drodze psa 26-letni Leopold Grund z Ołomuńca pod Aleksandrowem. G. nie zwracał uwagi na ranę, która się zresztą szybko zagoiła.

W międzyczasie nadszedł dzień ślubu Grunda. Przyszła młoda para udała się do kościoła, a gdy nowożeńcy klęczeli przed ołtarzem, nagle wybuchła wścieklizna u narzeczonego. Z pianą na ustach, wśród przeraźliwego krzyku rzucił się na obok klęczącą narzeczoną i począł ją kąsać. W kościele powstał popłoch. Świadkowie natychmiast pochwycili i ubezwładnili szalejącego młodzieńca, którego następnie odstawiono do zakładu dla obłąkanych, gdzie G. zmarł wśród strasznych boleści; narzeczoną jego udała się do Warszawy do instytutu Pasteura.

KALENDARZYK

Czwartek, 27 listopada 1930.

Słońce: wschód 7,34 — zachód 15,45 — długość dnia 8 godzin 11 min.
Księżyc: wschód 13,04 — zachód 22,26 — przed I. kwadrą.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Czwartek, godz. 7 rano. Temperatura powietrza wysoka plus 7 st. Cels. Pochmurno. Wiatr południowy. — Ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 749 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 10 st. Cels., najniższa plus 5 st. Cels.

Przepowiednia pogody na piątek: Stosunkowo pogodnie, częściowe zachmurzenia, poza tem bez zmian.
Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Drog Wodnych w Poznaniu: wczoraj plus 2,75 m, dziś plus 2,83 m. Kal. rz.-kat.: Józefat P. — jutro Rufin M. Kal. słow.: Tomir — jutro Gościrad.

KRONIKA KOŚCIELNA

Zarząd Związku Sodalicyj Marjańskich przypomina swym członkom, że w myśl odezwy związku holenderskiego łączymy się z wszystkimi sodalicjami świata, aby w pierwszą niedzielę adwentu urządzić wspólne nabożeństwo dla zadośćuczynienia Bogu za zbrodnie i bluźnierstwa, popełniane w Rosji. W tym celu odbędzie się w Poznaniu nabożeństwo ekspiacyjne dnia 30 bm. o godzinie 8 rano w kościele ks. ks. Jezuitów dla wszystkich sodalicji poznańskich. Zarząd Związku.

Sodalicyja Pań Zawodu Kupieckiego wzywa członków do udziału w uroczystym nabożeństwie ekspiacyjnym za świętokradzkie zbrodnie, popełniane codziennie w Rosji. Nabożeństwo z kazaniem odbędzie się staraniem Zw. Sodalicyj Marjańskich arch. gnieźnieńskiej i poznańskiej dnia 30 bm. o godz. 8 w kościele O. O. Jezuitów. — Zebranie odbędzie się dnia 1. 12. rb. o godz. 19 w sali Biblioteki Uniwersyteckiej z wykładem i ważnymi komunikatami. — Dnia 2 grudnia rb. rozpoczyna się rekolekcje pod kierownictwem ks. prałata Czechowskiego ze Strzelna w kaplicy św. Józefa. Nauki odbywać się będą tylko wieczorami. Pierwsza nauka o godz. 19, poczem krótkie błogostawieństwo i druga nauka. Bilety można nabywać w firmie A. Święcicki, ul. Nowa 7-8 oraz u p. A. Smoczyńskiej, św. Marcin 2, I piętro.

Rekolekcje Sodalicyj Pań Wielekich rozpoczyna się dnia 2 grudnia o godzinie 18, w kaplicy św. Józefa. Zakończenie nastąpi dnia 6 bm. o godz. 9 w kaplicy sodalicyjnej.

Tow. Uczestników Powstania Wpk. Dzień III. Zamek. Dnia 30 bm. o godz. 8 rano odbędzie się msza św. żałobna za poległych i zmarłych członków w kościele św. Marcina. Obecność wszystkich członków konieczna. Po nabożeństwie obchód listopadowy.

OSOBISTE

Z Uniwersytetu Poznańskiego. Dyplom magistra farmacji uzyskali pp.: Antoni Żytkowiak z Witten (Nadrenja), Stefan Kowalczyk z Brzozy w woj. poznańskim, Stanisław Lencki z Bogulimy, gub. samarska, Stanisław Rajkowski z Kazimierza n. W., Henryk Jarnuszkiewicz z Kalisza, Stanisław Górecki z Maciszewicz, w woj. łódzkim, Stanisław Ciaciorówna z Kamienicy Polskiej, w woj. kieleckim, Sławomira Rogowska z Zborowa, w woj. tarnopolskim, Michał Pfadt z Wiślicy, w woj. kieleckim.

Dyplom magistra filozofii uzyskali: z zakresu historii p. Henryk Gebel z Nowego Targu, z filologii francuskiej p. Anna Mroczek z Berlina.

Dyplom i tytuł magistra praw uzyskali pp.: Franciszek Ormiński z Wysokiej, w woj. poznańskim, Tadeusz Gustowski z Opalenicy, w woj. poznańskim, Alojzy Macholp z Gwiżdżin, w woj. pomorskim.

Dyplom i tytuł magistra nauk ekonomiczno-politycznych uzyskali pp.: Krzysztof Morawski z Turwi, w woj. poznańskim, Szarlotta Seipeltówna z Łodzi.

Egzaminy kursów foto-chemicznych. Dnia 24 bm. odbył się w szkole drogerijnej w Poznaniu przy ul. Śniadeckich egzamin kursu foto-chemicznego, do którego zgłosiło się 12 kandydatów.

Przewodniczył z polecenia p. dyr. Ligockiego członek decernatu szkolnego przy zarządzie głównym Zw. Drog. Rzpl. Polsk. p. Ksawery Gadebusch z Poznania. Skład komisji egzaminacyjnej tworzyli pp. dyr. Ligocki, prof. J. Czachowski, red. mag. L. Kozłowski, L. Kasprzewicz, Br. Machalla, H. Głowacki. Egzamin zaszczycili swą obecnością przedstawiciele władz i Izby Przem. - Handlowej. Egzamin złożyło 10 kandydatów i to 4 z predykatem dobrze a 6 dostatecznie. Są to pp. Bolesław Piątkowski, Romuald Ruciński, Zbigniew Wroński, Władysław Worsztynowicz, Antoni Wolnik i Bolesław Sroczynski. — Następny kurs foto-chemiczny rozpocznie się w Poznańskiej Szkole Drogerijnej pod kierownictwem p. mag. red. L. Kozłowskiego dnia 12 stycznia 1931 o godz. 20 w szkole drogerijnej w Poznaniu przy ul. Śniadeckich. Zgłoszenia należy skierować już dziś do biura Związku przy ul. Nowej 7.

ZEBRANIA, ZJAZDY

Związek Oficerów Rezerwy. Zebranie towarzyskie odbędzie się dnia 28 bm. o godz. 20,30 w restauracji „Pod Wiechą” przy ul. 27 Grudnia 19. P. Zawadzki wygłosi odczyt na temat: „Dlaczego musimy organizować i przygotowywać obronę przeciwlotniczą i przeciwgazową dla ludności cywilnej”. — Uprasza się członków o gremjalny udział w uroczystościach 10 rocznicy Powstania Listopadowego. Zbiórka dnia 30 bm. o godz. 10 przed Katedrą. — Członkowie, będący bez posady, zechcą zgłosić się w sekretariacie przy ul. 27 Grudnia 19 (tel. 33-09).

WYKŁADY

Powszechne wykłady uniwersyteckie. Dziś, w czwartek, o godz. 20 w sali 17 Collegium Minus (I ptr.) wygłosi p. prof. dr. Zygmunt Wojciechowski odczyt p. t. „Wojna polsko-rosyjska 1920 r.”

WYSTAWY

Powstanie Listopadowe w grafice 1830-1930. Ku uczczeniu setnej rocznicy Powstania Listopadowego Muzeum Wielkopolskie otwiera wystawę graficzną, obejmującą rycinę związane z wypadkami dziejowymi 1830-31 roku. Złożyła się na ten pokaz przebogata kolekcja p. Stanisława Łalanowicza, uzupełniona innymi zbiorami prywatnymi. Począwszy od dn. 29 bm. wystawa dostępna jest dla publiczności w zwykłych godzinach, bez żadnej osobnej dopłaty, ponadto w niedziele i święta wogóle bezpłatnie.

ZYCIE SOKOLE

Sokół Żeński, Gniazdo XVI Języc. Zebranie plenarne, połączone z obchodem Powstania Listopadowego, odbędzie się dnia 2 grudnia o godz. 20 w sali domu P. K. E. przy ul. Słowackiego 19. Referat o powstaniu wygłosi p. Brzeska.

Sokół, Sokolice! Z okazji uroczystego obchodu 100-lecia Powstania Listopadowego odbędzie się zbiórka dnia 30 bm. o godzinie 9 w hali ćwiczeń na boisku Sokola celem wzięcia udziału w pochodzie i uroczystym nabożeństwie w katedrze.

Sokół Poznań - Śródmieście. Gniazda męskie i żeńskie urządzają dla oddziałów młodzieży obchód listopadowy dnia 30 bm. o godz. 17 w salce przy ul. św. Marcin 65. Wstęp bezpłatny.

Sokół Poznań - Śródko urządzi dnia 30 bm. w Domu Katolickim o godz. 19 przedstawienie teatralne z okazji setnej rocznicy Powstania Listopadowego. W przerwach koncert.

Cenne przyczynki historyczne do powstania 1830/1 roku przynosi „Ilustracja Polska” w artykułach omawiających

pamiętki Wielkiego Listopada

Dziewiąty zeszyt „Ilustracji Polskiej” poświęca wiele miejsca ważnej rocznicy listopadowej, co jednak nie przynosi zupełnie uszczerbku jego treści aktualnej. Zeszyt został powiększony do 32 stron.

(Największe i najtańsze pismo ilustrowane dla szerokiego kręgu publiczności. Pojedynczy egzemplarz tylko 45 groszy miesięczny abonament 1,50 zł. kwartalnie 4.— zł (bez kosztów przesyłki) — Egzemplarzy okazowych bezpłatnie należy żądać wprost od administracji: Poznań, św. Marcin 70).

Pomnik wdzięczności

Akcja budowlana postępuje szybko. — Popiersie ojca św. i kardynała Dalbora — ściana triumfalna. — Składujemy ochoczo.

Materiał kamieniarski na pomnik N. Serca Jezusowego jest już całkowicie przytransportowany i obrobiony. Potrzeba było na sam łuk triumfalny prawie 2000 kamieni, a z tego większą połowę już wmurowano. Również są już gotowe wspinałe, imponujące stopnie i tarasy, a zużyto na nie niemal tysiąc kamieni granitowych. Na uwagę zasługują, że niektóre bloki kamienne liczą 50, a nawet do 60 centnarów wagi.

Wogóle prace postępują w szybkim tempie, ściśle według wykreślonego programu p. inż. Michałowskiego. To samo powiedzieć należy o robotach rzeźbiarskich. Pierwsze kamienie, przedstawiające popiersie ojca św. i ks. kardynała Dalbora, będą niebawem wmurowane w łuku triumfalnym, jak również wielka płaskorzeźba, przedstawiająca wdzięczność trzech stanów społecznych: inteligencji, rolnictwa i warstwy robotniczej, za odzyskaną wolność Ojczyzny.

O ile utrzyma się dłuższy czas ładna pogoda — można się spodziewać nawet ukończenia ściany triumfalnej przed zimą.

Jak wynika z tego krótkiego szkicu rozwoju pracy przy budowie pomnika, akcja posuwa się zżawo naprzód. Na dalszą budowę potrzebne są pieniądze. Dziękując serdecznie szlachetnym ofiarodawcom za dotychczasowe składki, uprasza komitet gorąco o dalsze, aby można było jak najprędzej ukończyć monumentalne dzieło, które dziś i po wszystkie czasy ma być tak dowodem wdzięczności społeczeństwa polskiego i katolickiego, jak i symbolem odwiecznej sprawiedliwości Boskiej. W imię tego hasła rozpoczęliśmy wielkie dzieło, w imię tego samego hasła kończyć je musimy.

Epidemja samobójstw

Dwóch ludzi pod kołami pociągu. — Zatrul się gazem. — Starzec przeciął sobie żyły.

W pobliżu Inowrocławia na torze kolejowym Inowrocław-Kruszwica opodal fabryki „Solvay” znaleziono jedną z ubiegłych nocy zwłoki dwóch mężczyzn poszarpane przez pociąg. Na trupach znaleziono ślady szamotanania się. W toku śledztwa okazało się, że były to zwłoki 18-letniego Stanisława Bardzińskiego (ul. Magazyńska) i 21-letniego Ludwika Walenczewskiego (ul. Poznańska) obaj z Inowrocławia.

Obaj przyjaźnili się oddawna i starali się o względy jednej kobiety. Wierczeniem bawili właśnie u tej swojej znajomej, a panująca między rywalami atmosfera wzajemnej nieufności wylaadowała się w gwałtownej kłótni. Prawdopodobnie ugodzili się w ten sposób, że postanowili popełnić wspólnie samobójstwo. Ślady szamotanania się wskazują jednak, że na widok zbliżającego się pociągu instynkt samozachowawczy wziął górę i stoczyli jeszcze zaciętą walkę.

W Bydgoszczy otrul się gazem 39-letni mechanik, Stanisław Dziadosz, (ul. Sienkiewicza 1). Samobójca wysiał żonę z listem do znajomych i pozostał sam w domu z 12-letnią córeczką. Znajdując się w jej towarzystwie w kuchni, otworzył kurek a usiadłszy na krzesło wziął do ust wężyk gumowy, wchłaniając gaz. W pewnej chwili córka widząc ślanającego się ojca, oraz czując swąd, zamknęła kurek i starała się ocucić ojca. Zabiegi jej jednak były bezskuteczne, wobec czego pobięła po matkę. Zabiegi lekarza okazały się jednak daremne. Powodem rozpaczliwego kroku był rozstrój nerwowy, w który popadł denat z powodu utraty pracy.

W Gruszczyńcu (pow. poznański) usiłował popełnić samobójstwo, przecinając sobie żyły u obu rąk 73-letni

WIECZORY, KONCERTY

Obchód listopadowy u b. żołnierzy
57 p. p. W ostatniej chwili przypominamy dzisiejszą akademię ku uczczeniu setnej rocznicy Powstania Listopadowego, organizowaną przez Stow. b. Żoln. 57 p. p. (dawny 3 pułk strzelców wkp.). Obchód odbędzie się o godz. 20 w kasynie oficerskim 57 p. p. przy ul. Bukowskiej.

Wielka zabawa dla dzieci. Święty Mikołaj przybywa do dzieci Poznania i okolicy. Uproszony przez panie z Polskiego Czerwonego Krzyża, zjawi się z darami, niespodziankami, zabawkami w otoczeniu aniołków, wśród muzyki i zabawy — dnia 30 bm. o godz. 15 w sali Ogrodu Zoologicznego przy ul. Zwierzynieckiej. Wszystkie dzieci, małe i duże i wszystkich dorosłych, którzyby bliżej uczącym oczętom i buziom roześmianym radzi się przypatryli, prosimy stawić się punktualnie. Uprasza się również rodziców, by zabawki lub słodycze, które pragną ofiarować swym dzieciom przez ręce św. Mikołaja, przynieśli wcześniej do biura P. C. K. pl. Wolności 17, II. p. (od godz. 9—18) z podaniem nazwiska i imienia szczęśliwej dziewczynki, jak i z wymienieniem wad i zalet, zasługujących na pochwałę lub nagane, a św. Mikołaj ręczy za poprawę. Dochód przeznaczony na cele sanitarne Czerwonego Krzyża.

Stow. Urzędników Komunalnych urządza dnia 29 bm. obchód setnej rocznicy Powstania Listopadowego. Uroczystość rozpocznie się o godz. 19.30 w sali Rzeźni Miejskiej.

Podwieczorek towarzyski z inicjatywą Pań św. Wincentego a Paulo pod wezw. N. M. P. (Fara) odbędzie się dnia 30 bm. o godz. 15 w sali p. Jarockiego przy ul. Maszalskiej 8a. Program obfituje w moc niespodzianek i atrakcji. Współudział zapowiedzieli artyści i tow. śpiewu „Arion”. Bogato zaopatrzone bufet dostarczy gościom dużo przysmaków. Czyśly zysk przeznaczony jest dla najbardziej potrzebujących sierot i starców.

KOMUNIKATY RÓŻNE

Komitet Towarzystw Dzielnic Wildeckiej. Dnia 30 bm. o godz. 8 rano zbiórka wszystkich towarzystw przy ulicy gen. Prądzyńskiego, narożnik gen. Kosińskiego, celem wzięcia udziału w obchodzie 100 rocznicy Powstania Listopadowego. — O godz. 16 akademja w auli Szkoły Budowy Maszyn przy ul. Kluczborskiej.

Z Tow. Młodych Przemysłowców. Uprasza się członków o wzięcie udziału pod sztandarem w mszy św. na intencję zmarłych członków, którą odprawi ks. rektor Cieszyński w kaplicy p. Jezusa (ul. Żydowska) dnia 30 bm. o godz. 8.30 rano. — Tegoż dnia o godz. 16 odbędzie się w wielkiej sali Domu Rzemieślniczego przy ul. Fr. Ratajczaka 22 obchód 58 rocznicy istnienia, połączonej z 100 rocznicą Powstania Listopadowego. Wstęp wolny. Program uroczystości jest bardzo obfity, m. i. przemówienie senatora p. dr. Marjana Seydy, występ mieszanego chóru „Polskiego Koła Śpiewackiego” i t. d. W części koncertowej biorą udział: b. prof. Państw. Konserwatorium Muz. p. Antonina Jankowska - Neumann (fortepian), dypl. nauczycielka gry na skrzypcach p. Klara Kaulfusówna, dypl. nauczycielka śpiewu p. Wita Marciniakówna, oraz p. Leon Holasz.

Legjon Wielkopolski wzywa wszystkie organizacje do stawienia się w komplecie na pochód z okazji obchodu setnej rocznicy Powstania Listopadowego w niedzielę, dnia 30 bm. Zbiórka Legjonu punktualnie o godzinie 9.15 na placu Bernardyńskim, skąd organizacje należące do Legjonu w szeregach wyruszą na nabożeństwo do katedry. Po nabożeństwie odbędzie się defilada przed Zamkiem. Komendantem Legjonu w tym dniu został zamianowany p. por. Gniatczyński, kom. I okr. Zw. P. i W. Dr. Czesław Meissner, prezes Legjonu.

Tow. Uczestników Powstania Wkp. Wilda. Zbiórka dnia 30 bm. o godz. 8.45 rano na placu Bernardyńskim celem wzięcia udziału w obchodzie 100 rocznicy Powstania Listopadowego.

Bacność Powstańcy i Wojacy Okręgu I. Celem wzięcia udziału w uroczystości setnej rocznicy Powstania Listopadowego zarządzam w dniu 30 b. m. o godzinie 9 gremjalną zbiórkę wszystkich miejscowych towarzystw wraz z sztandarami na placu Bernardyńskim. Komendant.

Tow. Powstańców i Wojaków, Poznań - Wilda. Dnia 30 bm. zbiórka o godzinie 8 rano u prezesa celem wzięcia udziału w obchodzie 100 rocznicy Powstania Listopadowego.

Tow. Powstańców i Wojaków Dębic zwołuje na 30 bm. godz. 9.15 zbiórkę członków w lokalu p. Grzesiaka przy ul. Wspólnej 15, celem wzięcia udziału w obchodzie ku uczczeniu setnej rocznicy Powstania Listopadowego. Pożądane przybycie w umundurowaniu z odznakami.

Tow. Powstańców i Wojaków Poznań - Śródmieście zwołuje na niedzielę dnia 30 bm. o godz. 9 rano ogólną zbiórkę przed Ratuszem.

Związek Hallerczyków. Bierzem gremjalny udział w obchodzie 100-lecia Powstania Listopadowego. Zbiórka w niedzielę o godz. 9.30 rano przed lokalem zebrań przy św. Marcynie 65, skąd odmarsz na nabożeństwo przed katedrą. — Wzywa się do licznych stawiennictwa tak członków, jak również Hallerczyków niezrzeszonych.

Bractwo Kurkowe w Poznaniu bierze udział w uroczystościach 100 rocznicy Powstania Listopadowego i naznacza zbiórkę wszystkich umundurowanych

braci bez broni na niedzielę, dnia 30 bm. o godz. 9.45 przed ratuszem na Starym Rynku.

Bacność inwalidzi wojennii Z okazji uroczystości 100 rocznicy Powstania Listopadowego odbędzie się dnia 30 bm. o godz. 10 uroczyste nabożeństwo w Katedrze oraz defilada. Uprasza się o gremjalne wzięcie udziału w powyższej uroczystości. Zbiórka o godz. 9.15 na Nowym Rynku.

Koło Śpiewu im. Bol. Dembińskiego. Jutro, w piątek, o godz. 20 odbędzie się lekcja śpiewu tylko dla chóru męskiego w sali „Boulevard” przy placu Nowomiejskim. Dla chóru żeńskiego jak zwykle (w piątek) o godz. 20 w sali „Królowej Jadwigi” przy Alejach Marcinkowskiego nr. 1. Dnia 1 grudnia odbędzie się zebranie plenarne o godz. 19.30 w lokalu p. Wróblewicza, przy Chwaliszewie 68.

Z Koła Uleps. Metod Pracy Dom. Podajemy do wiadomości pań domu, że wobec dużej frekwencji pań zebrania Koła Ulepszenia Metod Pracy Domowej będą się nadal odbywały w Collegium Medicum, nie zaś, jak dotychczas, w lokalu w gazowni.

Koło Śpiew. im. Moniuszki. Lekcje śpiewu odbywać się będą z dniem 2 grudnia br. w Domu Rzemieślniczym (wejście z Wałów Zygmunta Starego) we wtorki i piątki od godz. 20 do 22. Chór przygotowuje się obecnie na koncert jak i na wyjazd do Westfalji.

KRONIKA MIEJSCOWA

Nalepki listopadowe. W związku z licznymi zapytaniami skierowanymi do redakcji w sprawie nalepek na 100 rocznicę Powstania Listopadowego, podajemy do wiadomości, że artystyczne plakaty kolorowe są do nabycia u p. dyr. Walkowiaka, Nowy Ratusz I piętro pokój 31. Dochód z tych nalepek przeznaczony jest na pokrycie kosztów budowy pomnika gen. Sowińskiego na Woli, pomnika mauzoleum w Olszynie Grochowskiej oraz pomnika mauzoleum w Ostrołęce. (in)

Z Koła absolwentów I. szkoły wydziałowej. Miła bardzo uroczystość odbyła się przed kilku dniami w auli tej szkoły przy ul. Działynskich. Istnieje Koło absolwentów tej szkoły, skupiające w swym gronie około 80 byłych uczniów, zajmujących dziś już stanowiska biurowe, lub kształcących się w szkołach zawodowych, a kilku jest na W. S. H. Wymownym dowodem przywiązania był obchód, urządzony z okazji pierwszej rocznicy istnienia Koła. Po nabożeństwie w kościele św. Wojciecha, podczas którego wszyscy członkowie przystąpili do komunji św., członkowie i nauczycielstwo oraz goście zebrał się w auli I. szkoły wydziałowej. Poranek zagali prezes p. Tadeusz Sura, a rektor szkoły p. Kryzan przemówił w serdecznych słowach do młodzieży. Imieniem ks. radcy Putza przemówił ks. wikariusz Krzymiński. P. Sobolewski, nauczyciel tejże szkoły, zwrócił się również z słowami zachęty do młodzieży. Zabierali ponadto głos delegaci stowarzyszeń młodzieży, a mitem uroczaimem był występ doskonałego zespołu muzycznego Koła. (k)

Pierwszy koncert Towarzystwa śpiewu „Akord” ze względu na krótki czas jego istnienia (5 miesięcy) wydawał się zamierzeniem zbyt śmiałym. Chór jednak swymi występami oczarował poprostu publiczność. Pp. Wesolkówna i Tabrowska wykonały z wielką umiejętnością kilka pieśni, zyskując powszechny aplauz zebranych. Szczere uznanie należy się dyrygentowi p. Czesławowi Matuszewskiemu. Całość koncertu wykazała dobitnie, że „Akord” może w niedalekiej przyszłości zająć poważne miejsce wśród naszych zespołów śpiewaczych. (k)

Z OSTATNIEJ CHWILI

Kasjer z nieprawdziwego zdarzenia. Na dworcu w Szubinie przybyły do służby kasjer kolejowy kuswemu zdumieniu zastał przy okienku nieznanego mężczyznę, który sprzedawał bilety, kładąc pieniądze do kieszeni. Urzędnik przekonał się niestety, że nieznajomy nie miał żadnego prawa do sprzedaży biletów. Sprawa, która była bardzo zagadkowa, zajęła się policja, aresztując nieznajomego. Okazało się, że był to mieszkaniec Bydgoszczy, niejaki Niezgodzki. Ze względu na dziwne jego zachowanie się poddał go nieznajomemu badaniom lekarskim, przyczem okazało się, że N. jest umysłowo chory. Przyjechał on z Bydgoszczy i zaopatrzył się w powrotny bilet kolejowy II klasy, a największą, narazie niezbadaną tajemnicą jest, jak dostał się do kasy dworca kolejowego. „Kasjera” zatrzymano narazie w areszcie. (k)

Odkopano starożytne dukaty. Przy pracach ziemnych około budowy domu w pobliżu ul. Wałowej w Inowrocławiu robotnicy znaleźli kilka starożytnych dukatów. Bliższe badania przyczynią się zapewne nie tylko do stwierdzenia rodzaju monet, ale będą miały może znaczenie dla historyków. (k)

Zmarła na weselu. W Swarzędzu zmarła nagle na udar serca 45-letnia Marja Bratek z Poznania. Bawiła ona u swej kuzynki Cecylii Bylińskiej. W pewnej chwili zasłabła, spadając z krzesła, a przywołany lekarz stwierdził już tylko śmierć. (k)

Pociąg zabił 3 żrebaki. Z majątku Grzymisławia (pow śremski) wybiegło stado żrebaków. Harce skończyły się na torze w chwili przejazdu pociągu. Spłoszone konie jednak nie zdołały zbiec i wpadły wprost pod parowóz. Trzy żrebaki zostały zabite. Były one własnością

dzierżawcy majątku p. Kazimierza Klesńskiego. (k)

Zuchwałego włamania dokonano dziś w nocy do sklepu konfekcyjnego i towarów lokciowych p. Zofji Drewny przy ul. Czarnkowskiej w Rogoźnie. Rabusie dostali się do wnętrza od podwórza po wybiciu szyb. Zabrali dużą ilość towarów wartości około 2500 zł. (ske)

JARMARKI

Jaraczew, pow. Jarociński. Dnia 2 grudnia br. odbędzie się jarmark ogólny. Spęd bydła z powodu przyszczy zakazany.

Kobylin. Dnia 2 grudnia r. b. odbędzie się jarmark kramny i na konie. Spęd bydła i trzody chlewnej zakazany.

Śmigiel. Jarmark na konie i towary kramne odbędzie się dnia 3 grudnia 1930 r. Spęd bydła z powodu panującej zarazy wzbroniony.

Z WIELKOPOLSKI

Kościan. (Rewja „Sokoła.”) W roku bieżącym zarząd miejscowego „Sokoła” wielkim wysiłkiem postawił wielką salę gimnastyczną dla użytku młodzieży. Ażeby zdobyć fundusze i spłacić dług, ciężący na hali, zarząd Sokoła urządził rozmaite imprezy. Ostatnio w dniu 22 bm. urządził w własnej hali wielką rewję z nader urozmaiconym programem. Pod koniec prezes p. Tadeuszek podziękował licznie zebranej publiczności za poparcie pracy „Sokoła”.

(100 rocznica Powstania Listopadowego.) Staraniem tutejszego Związku Towarzystw dla uczczenia setnej rocznicy Powstania Listopadowego odbędzie się w dniu 30 bm. uroczysty obchód z następującym programem: O godz. 10.30 udział wszystkich towarzystw ze sztandarami w uroczystym nabożeństwie w kościele farnym. Wieczorem zaś o godz. 8 odbędzie się w sali Hotelu Warszawskiego akademja, której wykonanie powierzono Akademickiemu Kołu Kościańskiemu. Między innymi odegraną zostanie „Warszawianka” St. Wyspiańskiego. (mk)

Premjera Verdiowska w Operze

Teatr Wielki występuje w środę przyszłego tygodnia z atrakcyjną premjerą operową. Odegrana zostanie „Verdi’ego „Siła przeznaczona”. Opera ta powstała w okresie, kiedy Verdi miał już za sobą oszalałające sukcesy „Rigoleta” i „Bal Maskowego” a przygotowywał się do triumfu „Aidy”, który przycmił własne powodzenie „Siły”. Obecnie jednak, wszystkie nieomal wielkie sceny europejskie wprowadzają z powrotem do repertuaru to arcydzieło Verdi’ego, które tak niezasiadanie przez dłuższy czas pomijano. Wznowienie „Siły przeznaczona” okazało się niezwykle szczęśliwym pociągnięciem repertuarowym, bo powodzenie tej Verdiowskiej „nowości” jest wszędzie nadzwyczajne. Genjalne natchnienie melodyjnie Verdi’ego świeci nowe triumfy. Nie może „Siły przeznaczona” zbraknąć i na naszej scenie, zawsze utrzymującej się na poziomie aktualności europejskich.

Piękna opera Verdi’ego ukaże się u nas w świetnych ramach muzyczno-scenicznych, w obsadzie najwybitniejszych sił śpiewaczych zespołu pod kierownictwem muzycznym znanego chlubnie kapelmistrza p. Tyllji. Reżyserja spoczywa w niezawodnych rękach p. Urbanowicza, zaś wspaniałe dekoracje projektował art. malarz p. Leon Dołżycki.

TEATRY

Z Teatru Polskiego. Dziś w czwartek ukaże się po raz pierwszy pełna wdzięku i humoru komedia Engla „Wiecznie młody”. W roli tytułowej wystąpi gościnnie krakowski gość p. Józef Sosnowski, zaliczający tę rolę do swych wybitnych kreacji. Inne główne role grają pp.: Biesiadecka, Młodziejowska, Sachnowska, Siewska, Zarebińska, Biesiadecki, Bracki, Czajkowski, Nowacki, Przysański. „Wiecznie młodego” wyreżyserował p. Sosnowski. W piątek po raz drugi „Wiecznie młody”.

Przedstawienia popołudniowe w Teatrze Polskim. W najbliższą niedzielę odbędą się dwa popołudniowe przedstawienia w Teatrze Polskim. O godz. 12 w południe odegrana będzie po cenach najniższych bajka dla dzieci „Staś lotniczek”. O godz. 3-ciej, ukaże się niezrównana komedia „Proszysz wśród biedaków” z dyr. Szczerkiewiczem w roli tytułowej. Ceny popołudniowe. W niedzielę wieczorem ostatnią nowość repertuarowa „Wiecznie młody”.

Z teatru „Rewja.” Sympatyczny nasz teatrzyk występuje w piątek dnia 28 bm. z premjerą trzeciego programu p. t.: „Grunt się nie przejmować”. W arcykawej tej rewji, składającej się z 18 przepysznych numerów, przewiną się przez scenę wszyscy ulubieńcy naszej publiczności, bawiąc widownie śpiewem, tańcem, satyrą i humorem wyborczych skeczów oraz ciekawą inscenizacją ostatnich przeobrażeń Warszawy. Rej wodzieć będą i rozśmieszać wszystkich do łez przezabawny jak zawsze Gierasiński, obok niego rozbłysną w świetle ramp pp. Zelska, Celińska, Talarico, Tessara, Wierzyński, Rygierowa, Wołowski, Rygier, Suchcicki, Nowosielski, Godzawa i Lange. Z nowozaangażowanych ukaże się przemila „gwiazdeczka” stolicy p. Zofja Duranowska. — Przepiękne dekoracje i kostiumy przygo-

towały pracownie pod kierunkiem pp. Makarewicza i Skworcoffa. Przy pulpicie kapelmistrza, p. Głoksyn. Okrasą programu będzie młodociany zespół baletowy „Lucjana - Girls”.

Jedyny występ MIKOŁAJA ORŁOWA

światowej sławy pianisty r. syjskiego, który odbędzie się w **środe, dnia 3 grudnia, wieczorem o godz. 8 w auli uniwersyteckiej**, wywołał zrozumiałe zainteresowanie sfer muzycznych naszego miasta, czego dowodem ożywiona sprzedaż biletów. MIKOŁAJ ORŁOW należy dziś do największych pianistów świata; jego tournée koncertowe w Europie jak i Ameryce (od Kanady do Argentyny) stanowi niebawym triumf, rzadko spotykany w świecie muzycznym. MIKOŁAJ ORŁOW jest prawdziwym tytanem fortepianu; oszalałająca technika, największe poczucie rytmu, żywy młodzieńczy temperament i głębokie odczucie muzyczne — oto czynniki, które stawiają go w rzędzie największych pianistów świata. Krytyk wielkiego dziennika amerykańskiego New York Telegraph pisze: „Mikołaj Orłow okazał się pianistą z Bożej łaski — jest on artystą wyjątkowym. Jego ujmująca osobistość i niezwykła prostota, czynią go jedną z najsympatyczniejszych postaci świata muzycznego”. Przedsprzedaż biletów na ten mistrzowski koncert w składzie cygar A. Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20, telefon 56-38. Bilety studenckie w cenie 1.50 zł tylko w dzień koncertu od godz. 19 przy kasie auli za okazaniem legitymacji. zw 26 590

Koncert chóru męskiego „Echo” w Poznaniu.

Jak się dowiadujemy, znany w Poznaniu chór męski „Echo” wystąpi z własnym koncertem w **sobotę, dnia 6 grudnia, wieczorem o godz. 8 w auli uniwersyteckiej** pod dyrekcją swego kierownika artystycznego prof. Feliksa Nowowiejskiego. Koncert ten poświęcony jest wyłącznie utworom znakomitego naszego kompozytora Feliksa Nowowiejskiego, co wzbudziło wielkie zainteresowanie miłośników śpiewu, tem więcej, że rzadko nadarza się sposobność posłyszenia u nas tak wytrawnego chóru. Współudział w koncercie bierze znakomita nasza primadonna opery poznańskiej p. Zofja Zmigród-Fedyczkowska. Przy fortepianie kierownik muzyczny Radja Poznańskiego prof. Franc. Łukasiewicz.

Sprzedaż biletów w cenie 4 do 0.50 zł. w składzie cygar A. Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20. zw 26 640

Teatr Wielki

DZIŚ — „Zmarłe oczy”. Piątek, 28 11. „Orłow”.
Sobota, 29. 11. Uroczyste przedstawienie ku czci 100-nej rocznicy listopadowej. Niedziela, 30. 11. popoł. „Halka”. (Ceny znizone).
Niedziela, 30. 11. wiecz. „Orłow”.
Poniedziałek, 1. 12. „Zmarłe oczy”.
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Przedsprzedaż biletów w biurze ogłoszeń „Par” ul 27 Grudnia 18 od godz 10 do 17 W niedziele i święta w Teatrze Wielkim od godz. 11.30 do 13.45.

Teatr Polski

DZIŚ — „Wiecznie młody” (Premjera). — Występ J. Sosnowskiego.
Piątek, 28. 11. „Wiecznie młody”. (Występ J. Sosnowskiego).
Sobota, 29. 11. Uroczyste przedstawienie ku uczczeniu 100-jej rocznicy Powstania Listopadowego: 1) prolog, 2) „Warszawianka” (występ J. Sosnowskiego), 3) „Dziady”.
Niedziela, 30. 11. o godz. 12 „Staś lotniczek”. (Ceny znizone).
Niedziela, 30. 11. o godz. 15 „Proszysz wśród biedaków” (Ceny znizone).
Niedziela, 30. 11. „Wiecznie młody”. (Występ J. Sosnowskiego).
Poniedziałek, 1. 12. „Król Jan Sobieski”.
Bilety wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego ul 27 Grudnia.
Początek o godzinie 8 wieczorem

Teatr Nowy

DZIŚ — „Zarząd przymusowy”. Piątek, 28. 11. „Zarząd przymusowy”.
Sobota, 29. 11. Uroczyste przedstawienie ku uczczeniu 100-nej rocznicy powstania listopadowego.
Niedziela, 30. 11. o godz. 3 po poł. „Sierotki królewskie” — nowa bajka dla dzieci.
Niedziela, 30. 11. wiecz. „Noc Listopadowa”.
Poniedziałek, 1. 12. „Noc Listopadowa”.
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety wcześniej do nabycia w składzie cygar p. Zygarłowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

Teatr Popularny

DZIŚ — „Wierna kochanka”. Piątek, 28. 11. „Wierna kochanka”.
Sobota, 29. 11. o godz. 5 po poł. „Noc św. Mikołaja”.
Sobota, 29. 11. wiecz. „Wierna kochanka”.
Niedziela, 30. 11. wieczorem „Wierna kochanka”.
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety wcześniej nabywać można w księgarni p. Dippla, plac Wolności nr. 11, tel. 17-94, a w kasie teatru na godzinę przed każdym przedstawieniem. W niedzielę i święta przez cały dzień od godz. 11.

Teatr Rewja

DZIŚ — o godz. 7 i 9 wiecz. „Wyborcy! wyberte nas!”

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ŻYCIE KULTURALNE

POZNAŃSKIE OBRADY NAUKOWE.

W Towarzystwie Przyjaciół Nauk odbędzie się w piątek, dnia 28 listopada 1930 r. o godz. 20,30 w sali Śniadeczkich (II. piętro) w Collegium Medicum (ul. Fredry 10) z następującym porządkiem obrad:

1. Komunikaty Zarządu. 2. Pokazy. 3. Prof. W. Orłowski (Warszawa): „Patogeneza przewlekłej niewydolności krążenia ze szczególnym uwzględnieniem teorii Eppingera.

Wileńskie Tow. Eugeniczne odbyło posiedzenie z odczytem prof. Hryniewiczza n. t.: „Długość życia, starość, przyczyny starości”. (nw)

POLONICA FRANCUSKIE

Francuskie sonety o dawnej Polsce. Znany romanista i sławista Wacław Lednicki ogłosił w wychodzącym w Krakowie „Archivum Neophilologicum” artykuł o nieznanym poecie francuskim Janie de la Jessée, który w r. 1573 ogłosił sonety z powodu odjazdu Walezego do Polski, a w r. 1574 odejście na jego powrót do Francji. Jest w nich opis Polski, są wzmianki o dawnych królach. Poinformowany był niezłe, a Ronsarda zachęcał, by napisał poemat o Polsce. Niema w jego charakterystyce Polski tych złośliwości, któremi przepelnił swój utwór głośny Desportes. (T. Gr.)

SZKOLNICTWO

Polska ścienna mapa Skandynawji. Zakład kartograficzny im. Eug. Romera we Lwowie wydał ostatnio ścienną mapę krajów skandynawskich. Mapa ta, wykonana w podziale 1:1,500 tysięcy, obejmuje cały obszar Szwecji, Norwegii, Danji, Islandji i Finlandji. Treść, zarówno fizyczna, jak polityczna podana jest przejrzysto i nieskażitelnie techniką reprodukcji. Ukształtowanie pionowe ładu i stosunki głębokości na Bałtyku i oceanie wykonano przy pomocy dobrze dobranych barw międzynarodowej skali, tak, że plastyka terenu jest nadzwyczaj wyraźna. Mapa podaje granice państw i prowincji z bogatym wyborem osad i kompletną siecią dróg żelaznych, uwzględniono wszystkie miasta i ważniejsze osady. Stolicy państw są podkreślone. W dodatkowych mapkach bocznych zamieszczono Islandję oraz kolonie norweskie i duńskie. Wybornie uwypuklono pewne charakterystyczne zjawiska fizyczne półwyspu, a więc np. pojezierze Finlandzkie z mnóstwem jezior, góry całej Skandynawji, bogato ukształtowane wybrzeże zachodnie, poszarpane niezliczoną ilością fjordów (wąskich i krętych zatok, w które wciska się morze). Wszystko to przejrzysto „wychodzi” z mapy, czyniąc ją doskonałą pomocą przy nauczaniu w szkole, do czego mapa jest głównie przeznaczona. Mapa opracowana została według olbrzymiej liczby najnowszych źródeł i materiałów kartograficznych światowych a w głównej mierze skandynawskich. Mapę wykonały w całości lwowskie zakłady kartograficzne firmy Książnica-Atlas. (J. M.)

MUZYKA

Zgon wybitnego krytyka. W Paryżu zmarł przed paru tygodniami, w podszym wieku Kamil Bellaigue — jeden z najważniejszych krytyków francuskich, przez czterdzieści blisko lat sprawozdawca muzyczny miesięcznika „La Revue des deux Mondes”. Kroniki muzyczne Bellaigue'a cechowała wielka znajomość rzeczy, bezstronność i finezja, był to krytyk pracujący w idealnych warunkach: wyszkolony fachowo (premier prix fortepianu konserwatorium paryskiego) nie poświęcił się zupełnie muzyce praktycznej, tylko pisanii o niej, będąc równocześnie jako człowiek żonaty, zupełnie finansowo niezależnym. Gorliwy katolik, znawca muzyki gregoriańskiej, był wielkim jej propagatorem i żył w ścisłych stosunkach z Benedyktynami w Solesmes, jak również w osobistej przyjaźni z papieżem Piusem X-tym. (H. O.)

WYSTAWA LISTOPADOWA.

Muzeum Wielkopolskie uczci rocznicę powstania listopadowego wystawą graficzną. Tytuł jej: „Powstanie listopadowe w grafice, 1830—1930”.

Uroczyste otwarcie wystawy, która zapowiada się wysoce interesująco, nastąpi jutro o 12 w południe w Muzeum Wielkopolskim, w obecności zaproszonych gości ze sfer naukowych i artystycznych i kulturalnych naszego miasta.

29 LISTOPAD W BERLINIE.

Z Berlina donoszą nam:

W przeddzień rocznicy listopadowej, d. 28 listopada, odbędzie się w Berlinie wielkie zebranie Polaków, zamieszkujących stolicę Prus. Odczyt wygłosi prof. Un. Poznański, dr. Tadeusz Grabowski, który bawi w Berlinie na poszukiwaniach naukowych. Temat odczytu: „Powstanie listopadowe a wielcy romantycy polscy”.

WŚRÓD KSIĄŻEK

„MŁYN W BOŻEJ WOLI”

Pisałem już w swoim czasie, że pani Wanda Miłaszewska ma zwyczaj wydawać po dwie książki naraz. Widzę, że nie odstąpiła od zwyczaju, skoro w tym roku znów jednocześnie ukazały się dwie książki.

Pierwszą z nich jest „Cmentarz i sad”; miarą poczytności i uznania jest nietylko ponowne polskiej edycji, ale i przekład francuski, który ukazał się na łamach „Journal des Débats”. Uznanie uwieńczyło i drugą w tym roku wydaną powieść tejże autorki. Powieść ta bowiem — „Młyn w Bożej Woli” — uzskała przed dwoma laty nagrodę na konkursie „Przewodnika Katolickiego”. Chronologicznie zatem — o ile się nie mylę — jest ta książka dawniejszą od „Starych kątów”, a idzie tuż po „Kaczętach”. Z obmiema temi powieściami wiąże się „Młyn” ogólnym tłem swej fabuły; jak tam, tak i tutaj autorka ześrodkowała akcję na latach okalających wojnę światową i zajęła się problemami, związanymi z przełomem moralno-społecznym, wywołanym przez wojnę. W „Kaczętach” była kwestja wychowania dzisiejszej młodzieży, w „Starych Kątach” kwestja nierozzerwalności małżeństwa — zatem kolejne przejście od spraw moralnych do społecznych. W „Młynie” natomiast zagadnienia społeczne wybijają się na plan pierwszy.

Osnowa jest bardzo prosta. Znaczną część opowieści nakreśliła autorka w zwięzłych słowach niemal tchem jednym, jak gdyby konturowo; mówię tu o rozdziałach, które zawierają ekspozycję, jakby powiedzieć z niemiecką „Vorfabel”, powieści. Jedynie rozdział pierwszy nie jest utrzymany w tym tonie szkicowym. Dwie są tego przyczyny: po pierwsze w rozdziale tym wszedł w grę artystyczny moment opisowy (żywiłowy pęd wody, która przelamala groblę i zastawę młyńską), powtóre rozdział ten zawiera w sobie wszystkie momenty główne całego utworu, od związków winy i kolizji dramatycznej aż do katastrofy — słowem — już on sam w sobie i dla siebie stanowi niejako rzecz odrębną. Dzięki temu powieść zdolna jest odrazu zaintrygować i zachęcić czytelnika, zwłaszcza, że pozostaje jeszcze tyle niedopowiedzeń i nierozstrzygniętych kwestji, iż pragniemy posłyszcie i o reszcie zdarzeń, a głównie o przyczynach konfliktu i katastrofy.

Na czele każdego z rozdziałów autorka postawiła motto z Pisma św. Z tego to źródła wypłynęła jedna z podstawowych myśli utworu — ta częsta w starym Testamencie — iż Bóg karze grzechy ojcowskie śmiercią dzieci. Tak też jest z Janem Sowickim, główną postacią powieści. Człowiek ten, opętany uczuciem nienawiści klasowej, następnie zaś podszeptami jakiegoś przybłędy z Bolszewji, podkopuje stanowisko i dobrobyt szlachcica a swego przyjaciela, Harnowskiego — różnymi sposobami, a głównie zapomocą młyna wystawionego na jego gruntach. Ofiarą jednak tych intryg i sztuczek pada nie kto inny, lecz mały synek Sowickiego, Michaś; śmierć jego jest dla Sowickiego nietylko karą, ale momentem opamiętania się i skruchy. Stąd nazwa „Bożej Woli” — przypominająca jedną z prośb Modlitwy Pańskiej — wydaje mi się tu jakby symboliczną, podobnie jak poniekąd takim nomenomen był tytuł poprzedniej powieści Miłaszewskiej „Stare Kąty”.

Pewne motywy (przerwana grobla, antagonizm społeczny, tło wojenne i koszar bolszewizmu) nadaje powieści Miłaszewskiej niejaki podobieństwo do dramatu Żeromskiego „Ponad śnieg”. Nie znaczy to, bym autorce zarzucał naśladowictwo. Kwestje zasadnicze i sam wątek fabuły są tu przeciw zgoła odrębne i swoiste. Tyczy się to i tła lokalnego, które nakreślone zostało pobieżnie wprawdzie, ale wyraziście. Są niem znów okolice kresowe, mówiąc dokładniej: Grodzieńszczyzna, miejsce częstego pobytu autorki.

Józef Birkenmajer.

Warszawa.

*) Wanda Miłaszewska „Cmentarz i sad”. Powieść. — „Młyn w Bożej Woli”, powieść. Nakł. Księgarni Świętego Wojciecha.

W ŚWIECIE NAUKI

CYKL CYKLI

Były już dwa: „Prasa” i „W dzieściolecie bitwy warszawskiej i stulecie powstania listopadowego”; kroją się dalsze dwa, tym razem na grudzień; o czym mowa? O Powszechnych Wykładach Uniwersyteckich.

Doświadczenia poczynione z cyklami są niezgorsze. Cykl „niepodległościowy” gromadził od 100—150 słuchaczy (nie wynika z tego, by na przyszłość nie mieć jeszcze większych ambicji.)

Pierwszy tydzień grudnia przyniesie nam z kolei cykl trzeci pt. „U obcych”. Mówić tu będzie doc. dr. Jedlicki, 1. 12. na temat: „Francja, kraj i ludzie”, 2. 12. na temat: „Holandia, kraj i ludzie”. Dnia 3. 12. przeniesiemy się do słonecznej Italji, w te jej strony, które wydały przepiękną postać św. Franciszka z Assyżu; a miaonowicie w dniu tym prof. T. Silnicki opowie nam o „Kraju św. Franciszka z Assyżu”. W dniu 4. 12. zwiedzimy bardziej egzotyczne strony: doc. dr. Vetuani będzie bowiem referował o Turcji i Turkach. 5. 12. wracamy do Europy z referatem dra A. Niesiolowskiego pt. „Odrodzenie kulturalno-gospodarcze Danji. W zakończeniu tego cyklu w dniu 6. 12. od dra Z. Arenda dowiemy się o najnowszych utworach Bernarda Shawa.

Za dużo humanistyki — powiedzą przyrodnicy. Otóż cykl czwarty będzie właśnie przyrodniczy, a ściślej: przyrodniczo-techniczny. Zainauguruje go w dniu 8. 12. prof. Z. Moczarski wykładem pt. „Nowsze zdobycze genetyki”. Pewno i niejednego z humanistów wykład ten zachęci. W dniach 9. i 11. 12. przeniesiemy się do zagadnień maszynoznawstwa rolniczego: umożliwi nam to wykład dra inż. T. Świeżawskiego pt. „Maszyna w uprawie roli”; wykład z dnia 11. 12. będzie ilustrowany filmami. W środku między temi dwoma wykładami prof. dr. Biehler będzie mówił 10. 12. o „Hodowli sosny polspolitej”, w dniach zaś 12. i 13. 12. prof. dr. Runge o zagadnieniu pt. „Choroby zakaźne zwierząt domowych przenośne na człowieka”.

Na tem zakończymy cykl wykładów poznańskich z okresu adwentowego. W okresie wielkopostnym cykle będą kontynuowane nadal. A więc obok cyklu historycznego z wykładami prof. Pollaka i Tymienieckiego projektowane są cykle: lekarski z wykładami profesorów Wydziału Lekarskiego U. P. i filozoficzny z udziałem m. i. profesorów Sobieskiego i Zawirskiego. Ale o tem potem.

Odczyty prowincjonalne są wielką troską Zarządu P. W. U. W okresie adwentowych uruchomione zostały odczyty w następujących środowiskach: Brodnica, Bydgoszcz, Chodzież, Czarnków, Nakło i — zawsze niezawodny, znakomicie funkcjonujący Śrem. Obok tego Gdańsk, który urządzi zebrania w dniach 15. i 17. 12. z odczytami profesorów K. Tymienieckiego i Z. Wojciechowskiego z Poznania.

Odczyty poznańskie odbywają się w sali 17 o godz. 20-tej. Każdy odczyt awizowany jest w dzień i w przeddzień wygłoszenia w „Kurj. Pozn.” w rubryce „Wiadomości Potoczne”, a obok tego w innych pismach i na afiszach rozlepionych w mieście. Z. W.

ZREFORMOWANY „FILOMATA.”

Ten najpoczytniejszy wśród młodzieży szkół średnich miesięcznik stał się dwutygodnikiem. Energię jego redaktor, prof. R. Ganszyniec, wydaje na początek każdego miesiąca nieparzysty numer o treści czysto klasycznej, a w połowie każdego miesiąca zeszyt parzysty, poświęcony ogólnej humanistyce (tj. językowi polskiemu, francuskiemu, niemieckiemu, historii i filozofji). Tak więc i co do objętości i co do zakresu treści wzrósł „Filomata” w dwójnasób.

Przypatrzymy się treści zreformowanego w ten sposób czasopisma W nr. 17 P. M. R. dowodzi za francuskim myślicielem Augustem Nicolas'em, że Vergilius mówił w swej IV. Eklodzie o Chrystusie Panu, który niebawem miał się narodzić. W „posłowiu” wypowiedzi wprawdzie prof. Ganszyniec inne zapatrywanie na „legendę mesjaniczną” Vergiliusa, uchyla jednakże czoła przed geniuszem rzymskiego wieszczka, który „dla nadziei i pragnień, drzemiących w naszych ser-

cach, znalazł taki cudnie ludzki i nabożny wyraz.” Pouczającą dłuższą rozprawkę daje w nr. 17. i 19. Kazimierz M. Majewski, przedstawiając „Taniec starożytnych Greków” z dobrze dobranymi ilustracjami, opartymi przeważnie na greckich malowidłach wazowych.

W nr. 19. opisuje poznański filolog prof. Stan. Dedio co „Na Krete” widział niedawna wycieczka polskich filologów. Artykuł ten, opatrzony rycinami, wykonanymi według zdjęć fotograficznych autora, zaznajamia czytelników z zabytkami najstarszej tzw. minojskiej kultury tej wyspy. W notatce „Ceny żywności w starożytności” stwierdza p. Stefanja Sadowska, opierając swe wywody na tzw. taryfie Dioklecjana z 301 r. po Chr., że w przeciągu 1700 lat: „1. naogół ceny żywności nie wzrosły, przeciwnie spadły, 2. że ceny zboża w stosunku do innych środków spożywczych były bardzo niskie, 3. że podobne stosunki mamy i dzisiaj, a ponieważ obecne czasy uważamy za czasy kryzysu gospodarczego, wnosimy, że i za Dioklecjana nie było lepiej, czyli że nie nowego pod słońcem. A zatem niema powodu do narzekania i wypowiedziania zdań, że dawniej było lepiej.”

Humanistyczny (8) numer „Filomaty”, uwzględnia polonistykę, sztukę i historję. Na okładce podobizna Byrona, mamy też krótki opis jego życia i działalności. W artykule „Starożytny charakter typu pustelnicy w Konradzie Wallenrodzie A. Mickiewicza” wykazuje Kazimierz Jarecki na podstawie opowiadania Palladiosa o pustelnicy egipskiej, Aleksandrze, że pustelnica, którą odmalował Mickiewicz, jest typem stworzonym już przez pierwotne chrześcijaństwo, typem, który tak głęboko utkwił w duszy ludów wyznających chrześcijaństwo, że poczawszy od czwartego wieku powtarza się w nieprzerwanym rozwoju i w przeróżnych postaciach i sytuacjach tak w życiu jak i w literaturze”. P. Olga Reichensteinówna poucza „Jak patrzeć na dzieło sztuki”, a prof. R. Ganszyniec w „Stuleciu niepodległości Hellady” przedstawia historję walk Greków o niepodległość przed r. 1830 i z ich ówczesnym życiem.

We wszystkich zeszytach dobrze i obficie ilustrowanych, mieszczą się dzieła: Bibliografia, Własne drogi i Satura lanx, zawierające ocenę książek ważnych dla młodych czytelników, dalej ich własne, nieraz bardzo udatne, przekłady, wiersze, rozprawki i sprawozdania z Kółek filologicznych oraz konkursów.

Dobrze się stało, że „Filomata” rozszerzył swe ramy i dla innych przedmiotów humanistycznych. Stanie się w ten sposób miłą, bardziej urozmaiconą i pożyteczną lekturą dla większej jeszcze ilości czytelników.

Jan Ujda

Poznań.

Pisma nadesłane

„Tęcza”. Zesz. 47. Treść: Od Redakcji. — Prof. Br. Dembiński: „Król Stanisław August”. — K. Stojanowski: „Rasiście, a hitlerowcy”. — A. Schroeder: „Piękna książka o Joannie d'Arc”. — K. Buczkowski: „O zbieraczach dzieł sztuki”. — J. Gutsche: „Ciche Bruges”. — St. Balicki: „Dyscyplina”. — Dr. B. Richter: „Eg. pt. Egipt”. — Z. Latoszewski: „Kronika muzyczna”. — Post scriptum. — W. Noskowski: „Życie teatralne”. — Światłocienie — Powieści i nowela. — Rozrywki umysłowe.

„Polska Gazeta Introligatorska”. Nr. 11. Treść: T. Piertykowski: „Wśród książek o książkach”. — Izłowski: „O skonsolidowanie życia introligatorstwa polskiego”. — „W sprawie założenia szkoły zawodowej”. — „Z epoki cechów introligatorskich”. — „O konserwowaniu i restaurowaniu książek”. — „Złoczenie artystyczne opraw całokształkowych”. — Introligator: „Oprawa książek szkolnych”. — Sprawy zawodowe. — Kronika.

„Głos Sądowictwa Nr. 10. Treść: Odpowiedź Treviranusowi. — „Zapomniane źródła”. E. Wolff. — „O potrzebie reformy spadkobrania gospodarstw malorolnych”. W. Jaskłowski. — „Art. 4-ty U. P. C.” W. Tobolowski. — Czy śledztwo jest niezbędnym stadium procesu karnego? A. G. — „K. P. K. w sądach powiatowych” M. Pecherek. — „Nieletni przestępcy w Czechosłowacji” M. Chyczewski. — „Reforma adwokatury”. A. Bobkowski. — „Konferencja genewska w sprawie ujednostajnienia prawa wekslowego” J. Namitkiewicz. — Orzecznictwo. — „Wśród swoich” Kazimierz Fleszyński. — Różne. — Z życia prowincji. — Orzecznictwo.

Z historii inseratów matrymonjalnych

Tajemnicza Eliza. — Ogłoszenia dało szczęście wymarzone.

Pewien dowcipnie wpadł na kapitalny pomysł i na podstawie dwunastu gazet sporządził statystykę ogłoszeń matrymonjalnych, w celu przekonania się, kto na tej drodze szuka szczęścia i jakie pożąda widzieć zalety w żonie lub mężu.

Spostrzeżenia są bardzo ciekawe. Statystyka wykazuje przedewszystkiem, że kobieta jest pod tym względem istotą bierniejszą, gdyż na 1925 ogłoszeń matrymonjalnych z jednego tygodnia wpłynęło 457 od kobiet, szukających mężów, — na 727 mężczyzn, szukających żony. Pozostałych 111 pochodziło od pośredników.

Wiek kandydatów do małżeństwa w ogłoszeniach gazet waha się najczęściej pomiędzy rokiem trzydziestym a trzydziestym piątym. Między mężczyznami, którzy podali swój zawód, byli przedewszystkiem kupcy i właściciele przedsiębiorstw, dość wielu techników, rzemieślników, itd. Było również dość wielu właścicieli ziemskich, kilku lekarzy, najmniej profesorów szkół średnich i wyższych. Z 457 ogłoszeń kobiecych tylko 75 podało swój zawód. Były między nimi aktorki, zarządczyni domów, właścicielki składów, modystki i krawcowe.

Bardzo zabawne są wymagania, jakie stawiają kobiety do swych przyszłych mężów. A więc przedewszystkiem, i to w wypadkach najczęstszych wymagają mężów „wykształconych”. Równie dość często wypłynęło słowo „ładny”, rzadziej „uczciwy”, i „domator”. Za to zalety jak „zgodny”, o „dobrym charakterze”, „szlachetnie myślący”, „z temperamentem”, „pilny”, „utalentowany”, wchodzi bardzo mało w grę, bo pojawiają się zaledwie parę razy.

Ciekawa jest historia ogłoszeń matrymonjalnych. Po raz pierwszy pojawiło się ogłoszenie takie w roku 1797, 22 maja, w piśmie angielskiem „Observer”. Szukała wtedy męża pewna kobieta, która mniej więcej w te słowa upiększyła swe ogłoszenie, mówiąc o sobie w trzeciej osobie:

„Jest zmuszona do chwycenia się środka, który, aczkolwiek zupełnie jest nieznan i nowy, jej jednak wydaje się najskuteczniejszy, i da jej to, czego szuka, a mianowicie przyjaciela... Gdyby się znalazł gentleman z dobrej rodziny, któryby chciał dowiedzieć się o niej czegoś bliższego, niech określi kilka słów do niniejszego pisma ku rozważeniu, bo na razie dyskrekcja zabrania innego sposobu porozumiewania się. Eliza”.

Następstwo tego, że „Observer” całymi tygodniami zamieszczał na długich łamach swego pisma odpowiedzi.

Pewien pozornie wytworny i uduchowiony mężczyzna, który nie omieszkał od razu w cyfrach wyrazić swej skłonności do Elizy, puścił niniejszej taką epistolę na światło dzienne:

„Madame! Wszystko, czego pani żąda, posiadam w zupełności. A ponieważ przypuszczam, że pani wyposażona jest w najlepsze zalety umysłu i serca, mam zamiar życie moje spleść z życiem pani na zawsze. Mam wychowanie gentelmana i przekroczyłem trzydziesty rok życia. Posiadam zalet dosyć, aby pozyskać szacunek pani, i dość męstwa do obrony pani niedoświadczenia. Byłem żołnierzem, ale jeśli kiedy ponownie chwycę za broń, to tylko w celu służenia Elizie. Moje dochody roczne wynoszą 700 funtów. Majątek pani, obojętne jak wysoki, pozostanie zupełnie do pani dyspozycji, w przewidywaniu, że pani przynajmniej z własnej woli odpowiednią sumę na nasze wspólne wydatki. Wszelkie moje zaoferowania zaświadczam słowem honoru, o ile dobre i mię pani jest bez zarzutu i zewnętrżność pani nie jest odpychająca”. Gentleman całą gębą!

Jeszcze cała moc odpowiedzi ukazała się w gazecie, a tajemnicza Eliza była przez długi czas sensacją towarzystwa londyńskiego. Wreszcie po dwu latach czytamy w numerze 5 pisma „Londyn i Paryż” z dnia 6 czerwca 1799 roku następującą notatkę:

„Piszacemu te słowa zwrócono w operze uwagę na skończenie piękną kobietę w towarzystwie bardzo przystojnego mężczyzny. Uczyniono to ze słowami — niech pan się przyjrzy tej parze! To sławna Eliza ze swym mężem. Wniosła mu 70 000 funtów posagu, podczas gdy on posiadał 30 000. Ludzie ci mają wszystko, co życie robi pięknem. Ale w sobie posiadają największe bogactwo, jakie życie daje, bo wspólne zrozumienie. Udziela się mało, a ich najmilszą rozrywką i rozkoszą to synek, który im się urodził”.

Jak więc z tego wynika, i przez ogłoszenie można zdobyć żonę i szczęście wymarzone. W. K.

Pożyteczny wynalazek

Z Katowic donoszą: Na przejeździe szosy Łaziska Górna — Zory przez tor kolejowy linii Tyczy — Jaśkowice, ustawiła dyrekcja kolejowa na próbę samoczynny sygnał świetlny z ostrzegawczym światłem migającym, celem zwrócenia uwagi kierowcom pojazdów, a zwłaszcza samochodów, na fakt zbliżenia się do przejazdu kolejowego. Urządzenie to rzuca również i we dnie silne widoczne zdaleka światło białe, gasnące i zapalające się 40 razy na minutę. Zbliżający się do tak zabezpieczonego przejazdu pociąg, naciska o 3000 m. od skrzyżowania szosy z koleją kontakt elektryczny, który zmienia światło białe na czerwone i

zwiększa częstotliwość gaśnięcia i zapalania się do 85 razy na minutę. Białe światło zapala się znowu wówczas, gdy ostatnia oś pociągu zjedzie z kontaktu znajdującego się w pobliżu przejazdu, t. j. gdy pociąg przejechał przejazd. O ile wyniki próbne wyżej wspomnianego urządzenia będą dodatnie, dyrekcja kolejowa katowicka wprowadzi je także w innych przejazdach kolejowych.

Przyspieszenie biegu pociągów

Zakończone w tych dniach obrady międzydyrekcyjne w sprawie przyszłego układu jazdy doprowadziły do uchwalenia kilku zmian, będących pewnym krokiem naprzód na drodze europeizacji naszych kolei. M. in. znaczna część pociągów pociągów będzie przy zachowaniu dotychczasowej szybkości przemianowana na t. zw. „pociągi przyspieszone” z taryfą normalną (osobową), co znacznie skróci podróże dalekobieżne bez podniesienia kosztów przejazdu.

Dość znacznemu przyspieszeniu ulegną pociągi pospieszne na liniach z Warszawy do Krakowa, Poznania, na dystansie Kraków — Lublin i t. d. Rozpoczęta w roku b. akcja w kierunku przyspieszenia biegu i kasowania zbyt częstych postojów pociągów, ma być kontynuowana. Największemu przyspieszeniu mają ulec pociągi na dystansie Kraków — Lwów, ponadto zaś na linii Warszawa — Poznań przez Strzałkowo. Od 15 maja wprowadzony będzie nowy pociąg pospieszny, wychodzący z Warszawy gł. o 5 rano w kierunku na Łódź kal. i dzielący się w Ostrowie Wlkp. na dwie partje: do Wrocławia i Poznania.

Na ostatniej konferencji międzynarodowej delegacja polska usiłowała uzyskać krótsze połączenie Warszawy z Paryżem, tak, aby pociągi, odchodzące rano z dworca głównego, zdążyły na następny dzień przed północą na Gar du Nord w Paryżu. Usiłowania te napotykały jednak na trudności ze strony kolei niemieckich, których delegacji zastrzegł się, że do 15 maja nie zdąży już porobić odpowiednich zmian w rozkładach swoich pociągów; obiecali jednak poczynić je od 1932 r.

Pożyteczne i zdawna oczekiwane inowacje władz kolejowych są spowodowane współzawodnictwem: na dystansach międzynarodowych szlaków samolotów, a w wewnętrznej komunikacji — autobusowych.

Naszem zdaniem jednak należałoby pomyśleć o przyspieszeniu biegu pociągów także na szlakach pobocznych przez skasowanie zbyt długich postojów na stacjach. Tu na zachodzie ludność specjalnie odczuwa to jako nagłą potrzebę.

Zaludnienie kuli ziemskiej

Międzynarodowy Instytut Statystyczny w Hadze ogłosił przegląd statystyczny zaludnienia różnych krajów kuli ziemskiej według obliczeń z końca 1928 roku. Z tych obliczeń dowiadujemy się, że zaludnienie całej kuli ziemskiej wynosi 1.936.567.000, podczas gdy w roku 1920 wyniosło tylko 1.811.012.000. Wynika z tego, że w ciągu ośmiu lat liczba ludności powiększyła się o 125 milionów, czyli o 7 proc.

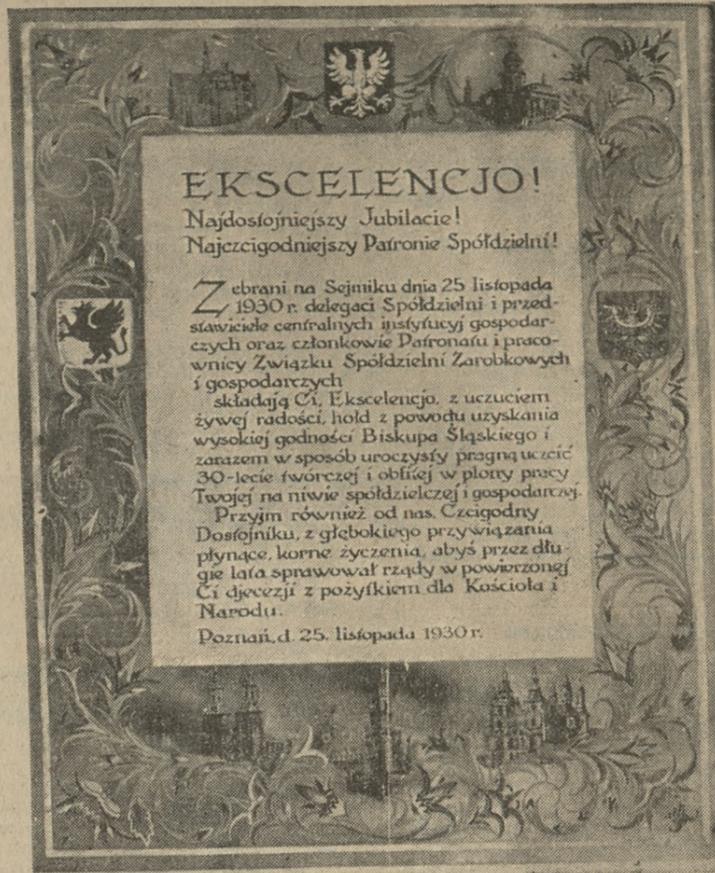
Powierzchnia ziemi obejmuje łącznie 12.670.000 km. kw. krajów arktycznych i antarktycznych ogółem 145.522.000 km. kw., podczas gdy według obliczeń z roku 1920 wynosiła 146.424.000 km. kw. Różnicę należy przypisać lepszym pomiarom i ulepszonej metodzie obliczania. Z powyższej sumy zaludnienia wypada na Azję 1.070.483, na Europę 478.114.000, na Amerykę 238.332.000, na Afrykę 140.269.000, na kraje oceaniczne (Australia i Polinezja) 9.369.000. Jak wynika z zestawienia cyfry zaludnienia i terytorjów, najczęściej zaludniona jest Europa, gdzie na 1 km. kw. przypada 48,6 osób, druga z kolei jest Azja z 24,8 osób na 1 km. kw., następnie Ameryka, gdzie na 1 km. kw. przypada tylko 5,5 mieszkańców. Afryka z 5 i kraje oceaniczne z 1,1 ludzi na 1 km. kw.

Porwany przez krokodyla

Dramatyczne i pełne grozy wydarzenie miało w tych dniach miejsce — jak donosi prasa angielska, w publicznym basenie na rzece Zambesi, w odległości trzech mil od wodospadu Jeziora Wiktorja. Basen przepelniony był kąpiącymi się, gdy nagle olbrzymi krokodyl, dostawczy się w niewyjawniony sposób przez przegródę, oddzielającą basen od jeziora, chwycił w paszczę młodego Europejczyka Vanstandera i znikł ze swą ofiarą pod wodą. Jeden z towarzyszy porwanego przez gada, Holenderczyk Pankerton, wskoczył natychmiast w ubranie do wody, chcąc nieść pomoc przyjacielowi. Udało mu się pochwycić go za nogę. Krokodyl jednak zareagował silnym szarpnięciem i odplynał unosząc ofiarę, której szczątki wylowiono z jeziora kilka godzin później. Mimo natychmiastowej obławy, krwiożerczego potwora nie zdołano uchwycić. S. F.

Uprzejmość turecka

Uprzejmość jest rzeczą tak wrodzoną człowiekowi Wschodu, że nie zatracą jej nawet w obliczu śmierci. Ilustruje to następujące prawdziwe zdarzenie: Szeik Said, który w powstaniu przeciw Turkom stanął na czele Kurdów, został schwytany i odesłany do Diarbekir na stracenie. Tu przyjął go turecki komendant, który salutując służbiście, odezwał się bez cienia

Adres, ofiarowany przez Patronat i Spółdzielnie Zw. Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych w Poznaniu J. Eksc. ks biskupowi Adamskiemu, wykonany przez art. - mal. Fr. Tatulę z Poznania.

ironji: „Bądź pozdrowiony szeiku! Jak zdrowie? Czy podróż nie była nużąca?” Szeik odpowiedział uprzejmie: „Kaźda podróż nuży”. „A może wasza wysokość choruje?” „Ni, dziękuję, czuję się niezłe”. „A apetyt? Może wolno mi ekscelencji podać coś do jedzenia?” — „Nie, dziękuję, muszę być ostrożny — pan rozumie, pułkowniku, djeta — a zwłaszcza chciałbym pościć”. „Uczynimy wszystko, ażeby ekscelencja czuł się u nas dobrze. A może dla pewności wezwać lekarza?” — „Nie, dziękuję, zdrowie nasze jest w ręku Allaha”. Na to komendant zwraca się do strażnicy eskortującej więźniów: „Odprowadźcie ich, gdyż potrzebują spoczynku”. Słowo „spoczynek” znaczyło spoczynek wieczny. Szeika wraz z jego świtą odprowadzono na bok i rozstrzelano. Podczas rozmowy szeik wiedział dokładnie, co go za chwilę czeka! (wl)

Film ze sztucznego jedwabiu

Niedawno rozeszła się wieść o nowym wynalazku w dziedzinie kinematografii. mianowicie o zastąpieniu celuloidowej taśmy filmowej, taśmą ze sztucznego jedwabiu. Obecnie angielski związek filmowy przeprowadził odnośne próby, które wykazały, że taśma filmowa ze sztucznego jedwabiu jest znacznie trwalsza, tańsza i, co ważniejsze, trudno zapalna, co stanowiłoby bodaj że największą wadę taśmy celuloidowej. Wobec tego przystąpiono do dalszych ulepszeń nowego wynalazku, mając na celu w pierwszym rzędzie jeszcze większe potaniecie produkcji jedwabnej taśmy. Istnieje również nadzieja, że na jedwabiu uda się znacznie łatwiej utrwalić dźwiękowość filmu, co przy dotychczasowych filmach celuloidowych stanowiło największą trudność.

Ś. p. ks. kan. J. Beyer

Z Wągrówca dochodzi nas wiadomość, że zmarł tam we wtorek, 25 bm. o 19.30 po krótkich lecz ciężkich cierpieniach w 56 roku życia, a w 32 roku pracy na niwie kapłańskiej ks. kan. Jerzy Beyer. Zmarły urodził się w Międzyrzeczu w 1874 r. studjował w Poznaniu i Gnieźnie i 24 lutego 1828 r. wświęcony został na kapłana. Był wikariuszem we Wschowie, a później nauczycielem religji w Wągrówcu, zaś od 1904 r. nauczycielem religji w gimn. im. Karola Marcinkowskiego. Był też prefektem konwiktu dla chłopców. W roku 1915 powołany zostaje przez ówczesnego arcybiskupa ks. dr. Dalbora na stanowisko kanonika i regensa w seminarjum duchownym w Gnieźnie. Jako kanonik zarządzał m. in. także kasą kapituły. W roku 1924 obejmuje poklasztorną parafję w Wągrówcu. Piastował też urząd dziekana Łękieńskiego. (z)

SPORT

Hokej na lodzie

Tegoroczny mistrz Europy, drużyna niemiecka nadesłała oficjalne zgłoszenie do mistrzostw hokejowych świata w Krynicy (1—8 lutego). W skład reprezentacji Niemiec wchodzi m. in. dwaj fenomenalni gracze „Berliner Schlittschuh - Clubu”

Jaenecke i Ball, których szybkość, technika i precyzyjna kombinacja uchodzi za niedoścignioną.

Motocyklizm

Roczne walne zebranie Oddz. Motocyklistów „Unji” odbędzie się w piątek 28 bm. o godz. 19.30 w rest. „Pod Strzechą” (Pl. Wolności 7).

Piłka nożna

Ze względu na słaby stan finansowy był zarząd P. Z. P. N. zmuszony odmówić prośbie „Legji” poznańskiej o subwencję na dalsze rozgrywki.

Wydział gier i dyscypliny P. Z. P. N. zajmuje się obecnie kwestją przynależności terytorjalnej graczy, którym nie ma być dozwolone, aby przyjeżdżali z dalszej odległości aniżeli 30 do 50 km. od miejsca siedziby klubu. Jednakże ma być uczyniony wyjątek dla studentów wyższych zakładów naukowych jak również dla wojskowych.

P. Z. P. N. zajmował się sprawą reorganizacji mistrzostwa ligowego, lecz z powodu braku projektów ze strony okręgów, ustalili tylko ogólne wytyczne na konferencję ligi w dniu 6 grudnia, mianowicie zmniejszenie ilości klubów ligowych, zredukowanie spotkań przez urządzanie lokalnych meczów w soboty, umożliwienie większej ilości klubów A-klasowych wejście do ligi.

„82 p. p.” z Brzeźcia n B nadesłał do P. Z. P. N. protest w sprawie niedosługo do skutku meczu „Lechia” — „82 p. p.” we Lwowie, ponieważ drużyna wojskowa nie mogła przyjechać na spotkanie ze względu na służbowe. Protest zostanie prawdopodobnie uwzględniony i powtórzenie tego meczu wyznaczono na 14 grudnia rb. — W niedzielę odbędzie się dwa dalsze mecze o wejście do ligi pomiędzy „Lechia” a „Amatorskim KS” w Kr. Hucie, oraz „Legja” — „82 p. p.” w Poznaniu.

Pięściarstwo

„Aarhus Athletklub” — „Warta”. Mistrz Polski wystąpi na zawodach z Duńczykami w swym najsilniejszym składzie: Wolniakowski, Forlański, Warecki, Anioła, Arski, Majchrzycki, Wiśniewski i Tomaszewski. Drużyna „Warty” znajduje się obecnie w doskonałej formie, o czym świadczy jej ostatnie sukcesy nad zespołami niemieckimi, należy więc w niedzielę oczekiwać ciekawych i wyrównanych spotkań. Zawody odbędą się w hali reprezentacyjnej Targów Poznańskich o godz. 15. Przed sprzedaż biletów w firmie „Camera” ul. Fr. Ratajczaka oraz w niedzielę o godz. 9 do 12 w sekretariacie Klubu Sportowego „Warta” Al. Marcinkowskiego 26, II dom ogrodowy.

Bojkot sportowy Polski uchwalili południowo-wschodni niemiecki związek bokserki jako odpowiedź na rzekomą terro (tak!) w stosunku do mniejszości niemieckiej u nas. Są wszelkie dane, że podobne postanowienie powzięło również ogólnopolski związek pięściarski Rzeszy Nie będziemy się wdawać tu w długie wywody i wykazywać przysłowiową bezczelność nieodrodnym potomków krzyżaków, współczesnych Niemców, którzy gnębią u siebie w okropny sposób naszych rodaków, a postępują w myśl znanej zasady oskarżania o to innych, aby od siebie odwrócić podejrzanie. Jedyną odpowiedzią z naszej strony której domagamy się zresztą już oddawna — powinno być zerwanie stosunków sportowych z Niemcami natychmiast i to nie w jednym ale we wszystkich działach!

RUCH W TOWARZYSTWACH

— Zw. Pracowników Filiskarskich. Zebranie miesięczne odbędzie się dnia 30 b. m. o godz. 11 w lokalu p. Jarockiego przy ul. Masztalarskiej 8 a.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: Władysław Nowak, Zupańskiego 13 — 10 zł; Władysław Fritsch 4 zł; — Władysław Pryntkiewicz 3 zł; — M. G. z prośbą o pomoc i błogosławieństwo 2 zł; — Marja Polaszykówna, Szamotuły, 2,50 zł; — S. B. 5 zł; — W. S. 2 zł; — H. Cbarnowska składa publiczne podziękowanie Matce Boskiej w Grocie przy kościele św. Marcina za otrzymane łaski z prośbą o dalsze, 5 zł; — Władysława Ledzińska, Ostrzeszów, 25 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 2407,36 zł.

Na chleb św. Antoniego: S. R. 5 zł; — razem z poprzednio pokwitow. 224 zł.

RADJO

Programy radjofoniczne:

Piątek, dnia 28 listopada 1930 r.
Poznań (335 m) godz. 7.15 gazeta poranna; godz. 13.05 koncert gramofonowy; godzina 14.00 komunikaty PAT; godz. 17.35 komunikat „Miesiąca Pomorza”; godzina 17.45 koncert popoł. z Warszawy; g. 18.30 audycja wokalna w wyk. p. Włodzimierzy Jarochowskiej (mezzosopr.); przy fortepianie p. Jadwiga Komorowska; godz. 19.00 „Silva rerum” (wykl. p. Bol. Busiakiewicz); godz. 19.15 kurs średni jęz. franc. A. Daudet „Le petit chapeau” lecture et explication (p. O. Neveux); godz. 19.30 „Torem literatury i poezji” (kpt. Baumfeld); godz. 19.45 kurs wyższy języka ang. (wykl. dr. Arendt); godzina 20.15 transmisja z Filharm. Warsz.; godz. 21.00 transmisja Akademii tradycyjnej podchorążowskiej Nocy Listopadowej z Wielkop. Szkoły Podchorążych w Śremie; godz. 23.00 sygnał czasu, komunikaty PAT, sportowe i policyjne; godz. 23.15 muzyka taneczna z kawiarni „Esplanada”.
Katowice (409 m) godz. 12.10 koncert gramofonowy; godz. 16.40 koncert gramofono-

wy; godz. 17.15 odczyt; godz. 17.45 koncert (P. R. Warszawa); godz. 19.15 plk. dypl. Tadeusz Różycki: „W setną rocznicę Powstania Listopadowego”; godz. 20.15 koncert symfoniczny z Filharmonii Warszawskiej. Warszawa (1412 m) godz. 12.10 muzyka gramofonowa; godz. 15.35 „Kącik krótkofalowy”; godz. 15.50 lekcja języka francuskiego; godz. 16.15 „Z życia Polskich Zespołów Śpiewaczych”. Komunikat Rady Głównej Zjednoczenia Polskich Związków Śpiewaczych i Muzycznych; godz. 16.30 muzyka gramofonowa; godz. 17.15 „W rocznicę Wyspiańskiego” — prof. dr. Tadeusz Sinko. Transmisja z Krakowa; godz. 17.45 Orkiestra Mandolinistów pod dyr. Szczegłowa; godzina 19.10 giełda rolnicza; godzina 20.00 pogadanka muzyczna; godzina 20.15 koncert symfoniczny z Filharmonii Warszawskiej. Ork. pod. dyr. Fitelberga; Stanisława Korwin - Szymanowska (sopran), prof. Józef Turczyński (fortepian); w programie muzyka polska.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Dnia 26, 11 30 r. zgłoszono: Agnieszka Graczyńska z d. Kaufman 61 l. Katarzyna Jakubowska z d. Łakoma, 83 l. Marja Wojkiewicz z d. Piasecka, 63 l. Wacław Górny 29 l.

SKRZYŃKA DO LISTÓW

— Z. B. Opiekuńczy. Pierwszej kwestji nie rozumiemy. Nieletnie dzieci musiały być przeciw przy akcie akcie notarialnym przez kogoś zastąpione, i sąd opiekuńczy musiał to badać. Jeżeli dał zezwolenie, akt jest skuteczny, a jeżeli zezwolenie zostało wydane nieprawidłowo, poszkodowani mają ew. prawo regresu do Skarbu Państwa, o ile udowodnią rzeczywistą szkodę, co jest naogół rzeczą bardzo trudną. Co do kwestji drugiej, to pełnomocnictwo (advokata?) stosuje się zasadniczo, o ile nie chodzi o sprawy procesowe, ściśle do woli stron. O ile więc waloryzacji dokonywano w postępowaniu spornym, zastępca nie miał prawa zawierać ugody bez porozumienia, i taką ugodę można zacząć. W trzeciej kwestji brak zgody sądu opiekuńczego, ściśle biorąc, powoduje tylko zaczępalność ugody, o ile dotyczy ona pupilów, jed-

nak następcza to również powód do zaczępania oświadczenia matki, gdyż nie ziszcila się przesłanka, od której oświadczenie woli było zależne. Przedstawiona nam sprawa następcza pod względem prawnym wiele trudności. Radzimy dlatego postarać się o pomoc dobrego adwokata. (aK)

— J. L. Emerytura ulega zajęciu tylko za alimenty do 2/5 i za roszczenia Skarbu Państwa. Nie podwyższa się z biegiem lat.

Ofiary na Pomnik Najśw. Serca Pana Jezusa w Poznaniu do kasy komitetu wpłacono do dnia 22. 11. 1930.

L. Szynkiewski, Buk Dyr. Fr. Dybizański, Buk V. rata	10,—	Z. Rakowska, Maj. Prusimów	5,—	T. Larek, Komorze	8,—
Juchta, Trzemeszno	5,—	M. Młyńska, Książ	5,—	I. Rydzyski, Żerków	2,—
Urząd Celný, Pawłów	3,—	M. Ratkowski, Drzycim	5,—	J. Gieraszczyńska, Męcikal	5,—
W. Fleischer, Uścikowo	10,—	R. Borowski, Torun	10,—	W. Linela, Czersk	3,—
J. Rudnicki, Bisk. Pelplin	10,—	A. Słupianek, Ostrów	20,—	K. Grzegorkiewicz, Skier-niewice	2,—
B. Dreszkowicz, Popowo	5,—	J. Gabryś, Boguśfalów	5,—	Z. Mrugański, Dzierżbice	3,—
J. Piasny, Zahorówiec	7,—	Anna, Ostrzeszów	2,—	X. St. Hopek, Lwów	5,—
R. Kizierowski, Września	5,—	X. J. Rauer, Morawin	5,—	W. Rostocki, Lwów	10,—
St. Konopińska, Poznań	5,—	M. Kajetanowiczówna, N. Sącz	5,—	Kl. Kosicka, Poznań	20,—
J. Krzymańska, Poznań	10,—	Mierzwa J., Sosnowiec	5,—	M. Szymańska, Rogalin	20,—
M. Prauzińska, Poznań	5,—	B. Słomkówna, Świątniki	5,—	X. M. Sroka, Borzęciezki od Pluty z Wyrebiną	2,—
E. Michalski, Poznań	5,—	K. Wolski, Kostrzyn	10,—	A. Bogacki, Czerwonawieś	4,—
J. Baranowska, Poznań	5,—	W. Furniański, Tarnów	2,—	W. Thomas, Turew	4,—
St. Zygalska, Poznań	20,—	J. Swoboda, Zakopane	5,—	Fr. Goźół, Osowo	3,—
M. Zimna, Poznań	40,—	M. Stepczak, L. Furmań-czak, Wijewo	10,—	S. an. Góreczy, Kościan	5,—
St. Hoffmann, Poznań	50,—	E. W. Waligórowie, Środa	10,—	St. Krawczykowa, Kościan	6,—
Zarząd dóbr i szl. Zassów	5,—	Fr. Kaczmarek, Przechni-ca z prośbą o zdrowie	1,—	Strczyński, Zegocin	10,—
Kanc. Prymasa Polski — od X. Sobkowskiego.	100,—	T. Szymanowski, Środa	5,—	X. Pielatowski, Parkowo zebrane	20,—
Stary Gostyń	2,—	Z. Kamiński, Środa z pr. o pomysł. Ojczyzny	5,—	A. Koszewski, Oborniki	5,—
J. Kózha, Lewice	2,—	M. Kordylewska, Miejska Górka	5,—	J. Lamcha, Sieraków	5,—
W. Kryzan, Tarnowiec	5,—	Koszutka, Wagrowiec	10,—	W. Michalska, Grudziadz	3,—
J. Podlasiński, Poznań	5,—	J. Bogaczyk, Falmierowo	10,—	W. Rataj, Zegowo	1,—
J. Besz, Podolany	5,—	M. Wnuk, Głeszczonek	10,—	A. Roschnicka, Koronowo	5,—
Szkoła powz. Wielowieś	5,—	J. Grzešek, Wysoka	5,—	W. Mrozowa, Koronowo	3,—
Odz. II i III	5.50	B. Wiśniewski, Chelmsza	3,—	L. Kuźbitowa, Rawa Ruska	5,—
Cz. Namysł, Krotoszyn	2,—	K. N., Chelmsza	5,—	Z. Sarnecka, Rzeszów	2,—
A. Tykocińska, Krotoszyn	3,—	J. Szukucki, Miały	2,—	X. Fr. Malak, Staremiasto	1.50
Fr. Mathea, Wejherowo	5.10	M. Gancarzowa, Kępno	5,—	X. K. Średziński, Nakło	5,—
St. Rediger, Chelmsza	5,—	J. Ostoiński, Kępno	2,—	C. Gorkowska, Stanisla-wów	5,—
M. Vogel, Opalenica	5,—	P. Semrautowa, Kcynia	2,—	Rolnik Jutrosin	5,—
M. Małacka, Niechlód	5,—	B. Paczkiewiczówna, Gro-dno	5,—	J. Krukowski, Poznań	5,—
T. Fortuniak, Pawłowice	8,—	SS. N. Rodz. z Nazaretu, Grodno	5,—	T. Czarczyński, Jarocin	20,—
Basia Kisielewska, Leszno	5,—	J. Kępa, Warszawa	5,—	A. Zeberski, Śrem	10,—
R. Żurkiewicz, Leszno	20,—	A. Lewandowski, Inowro-cław	3,—	R. Tesłowa, Świerko	10,—
J. i B. Hendricks, Nowa-wieś	10,—	Fr. Kębler, Kutno	10,—	X. Sz. Wzujewicz, Tarno-pol od N. N.	10,—
Adm. Maj Kopanicy	11,—	St. Piechowska, Łódź	25,—	W. Madejewska, Radowiska	2,—
L. Szulc - Rembowski, Tczew	20,—	Wl. Cieplichowa, Kurowice	3,—	M. Siwiński, Bydgoszcz	10,—
M. Wawrzykówna, Past-wiska zebr.	12,—	St. Wysocka, Zaniemiśl z prośbą o zdrowie i bło-gosław. dla całej rodz.	5,—	St. Pawliński, Dłoń	5,—
M. Nowak, Debieńsko W.	3,—	M. Panlau, Chobienice	10,—	Fr. Zawodny, Makownica	5,—
St. Kowalski, Puławy	1,—	S. Heyduk, Zduny	10,—	D. Czyczewicza, Poznań	5,—
R. Krenska, Pruszcz	3,—			Fr. Zawodny, Makownica	5,—
T. Szybański, Lucim	2,—			J. M. C. St. F. Olszewscy	10,—
Fr. Kleński, Wielichowo zebrane na ślubie pp. Franekich	12,—			Skorzecin	10,—

Konto P. K. O. 207 470. — Sekretariat Al. Marcinkowskiego 21.

„ZONKA” czekolada mleczno-kremowa
A. Piasec i S. A., Kraków

We wtorek, dnia 25. XI. o godz. 7.30 wieczorem rozstał się z tym światem, opatrzony Sakramentami św., nasz ukochany, nieodżałowany dziekan, ś. p.

ksiądz kanonik Jerzy Beyer
 proboszcz klasztorny.

Pogrzeb odbędzie się w sobotę, dnia 29 b. m. o godz. 10 przed poł. W przedwczesnie zmarłym Kapłanie straciłszy najbardziej życzliwego Konfratry i Przełożonego, który szlachetnością charakteru oraz gorliwością zaskarbił sobie serca nasze.

Księża Dekanatu Łeknińskiego.
 Wagrowiec, dnia 26. XI. 1930 r. zw 26 637

Walerja Walentyna Bakowa
 z domu Neumann

nasza naidrozsza matka, siostra, babcia, teściowa i ciotka zasnęła w Bogu we wtorek, dnia 25 listopada 1930 r., po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., przeżywszy lat 59.

Pogrzeb odbędzie się w piątek, dnia 28 b. m. o godz. 3 po poł. z domu żałoby.

W ciężkim smutku pogrążona
 Szamotuły, w listopadzie 1930 r. **rodzina.**
 Osobnych wiadomości nie wysyła się. zw 26 638

Wacław Górny
 zmarł w dniu 26 bm. po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, namaszczony Olejami św., przeżywszy lat 29.

Wyprowadzenie zwłok z kostnicy cmentarnej, świętomarcinińskiej w Górczynie nastąpi w niedzielę, 30 bm., o godz. 15.

Bolesną stratą dotknięta
żona z synkiem i rodzina.

Poznań, 27 listopada 1930 r.
 R. Szymańskiego 8. zw 26643

ks. Jerzy Beyer
 Proboszcz parafii Łęgowa i Tarnowa, Kanonik honorowy Kapituły Metropolitalnej Gnieźnńskiej, Dziekan dekanatu Łeknińskiego, dawniejszy Regens Seminarjum Duchownego w Gałęznie

zasnął w Panu opatrzony Sakramentami św. w dniu 25 bm. w wieku lat 56. Nabożeństwo żałobne i spuszczenie zwłok do grobu nastąpi w sobotę przed południem w Wagrowcu.

Gniezno, dnia 26 listopada 1930. nw 5418

PĘDNIE oraz **PASY**
 FOLECA NAJKORZYSTNIEJ

S. DUCHOWSKI
 Biuro Inżynierskie
 POZNAŃ, Al. Marcinkowskiego 1. (Dom Królowej Jadwigi) tel. 32-26

Dom nowomasywny, obszerny, chlewy, stodoła, cztery morgi pszenno-żytniej, cena 5.500, wpłaty 3.500. Bartkowiak Dopiewo, stacja Dopiewo, pow. Poznań, zd 42 895

Oprawy książek wszelkiego rodzaju Introligatornia Drukarni Toruńskiel T. A. w Toruniu ul. św. Katarzyny 4

POSZUKUJEMY
młodego inteligentnego handlowca
 z praktyką biurową, zdolnego korespondenta. Zgłoszenia między 10 — 12. zw 26645

Diabolo - Separator S. z o. o., Woźna 12

Czołowa fabryka margaryny w Gdańsku poszukuje
wyłącznego sprzedawcy
 z gotówką względnie przedstawiciela z kaucją na Poznań i okolice.

Zgłoszenia z referencjami pod W. L. 909 do Rudolf Mosse, Gdańsk. Tw 668

W piątą bolesną rocznicę śmierci mojej ukochanej żony, naszej drogiej matki, ś. p.

z Czerniejewskich

Heleny Czepczyńskiej

odbędzie się

msza św.

w kościele Farnym w sobotę, dnia 29 b. m. o godzinie 8,30, o czym Krewnym i Znajomym donoszą

zw 26642

mąż i dzieci.

Za okazane nam dowody szczerego współczucia, wieńce i udział w pogrzebie naszego ukochanego ojca, teścia, dziadka i brata, ś. p.

Szczepana Gaertiga

wyrażamy na tej drodze nasze najserdeczniejsze

Bóg zapłać!

Rodzina.

zw 26650

W pierwszą bolesną rocznicę śmierci, ś. p.

Leokadii Wandy Cichockiej

Za spokój Jej duszy, odpawi się w niedzielę dnia 30 bm. o godz. 12-iej w południe w kościele farnym

msza św.

o czym Krewnym i Znajomym donosi

rodzina.

zw 26644

„WĘGLOKOKS”

dostarcza natychmiast w dom z najlepszych kopalni górnośląskich

Węgiel od 1-20 ctn zł 3,40

Orzech I. od 20 i więcej „ 3,30

poza tem koks i drzewo. Zamówienia wykonujemy na zlecenia telefoniczne, wzgl. osobiste.

Przy zamówieniu od 20 ctn. zwracamy bilet tramwajowy. Dojazd 4 i 6 tuż przed F. a Nowakowski i Synowie.

„WĘGLOKOKS”

Górna Wilda 132. tel. 73-78

zw 26646

sa praktyczne!

Fabryka rowerów „INVENTIA” Poznań

Pw 6534-45 68

TAK ŁATWO ZACHOWAĆ PIĘKNĄ CERĘ!...

używając

mydła

„PALMOLIVE”

Zachwycająca cera, świeża i ładna skóra - oto młodość! Można zachować ją, pielęgnując skórę i dając jej należyty pokarm. W tym celu należy używać regularnie mydła „Palmolive”.

Mydło „Palmolive” składa się z olejków roślinnych, uznanych już od najdawniejszych czasów za najsukuczniejsze i najbardziej dobroczynne dla skóry.

Mydło „Palmolive” zawdzięcza swój zielony kolor olejkom palmowemu i oliwkowemu, z których się składa, nie zawierając wcale tłuszczów zwierzęcych.

Mydło „Palmolive” nadaje skórze cudowną gładkość i świeżość, bo wnika w pory i oczyszcza ją dokładnie, pozwalając skórze oddychać. To jest tajemnica jego działania. Prosimy je wypróbować.

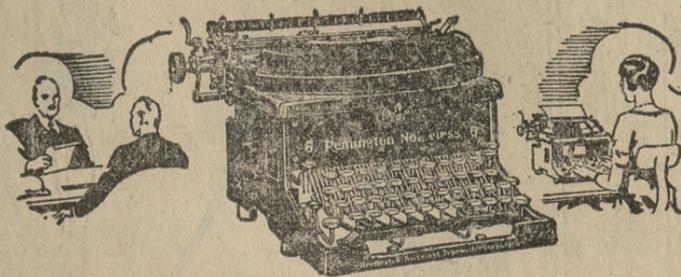

Mydło „Palmolive” sprzedaje się tylko w opakowaniu. Na tem opakowaniu znajduje się czarne pasmo, na którym słowo „Palmolive” jest wypisane złotymi literami.

Starajcie się zachować cerę młodej dziewczyny!

ARCYDZIEŁO WŚRÓD MASZYN DO PISANIA

REMINGTON

NOISELESS

Maszyna „Milcząca”...

Zapewnia ciszę w biurze.

Zwiększa wydajność pracy.

Posiada wyjątkowo lekkie, równe uderzenie.

Pracuje szybko i łatwo.

Daje ładną robotę i doskonałe kopje.

Informacje i demonstracje bezpłatnie w Towarzystwie Przemysłowo-Handlowem

BLOCK-BRUN SP. AKC.

Pw 7060-48,99

Oddział w Poznaniu, pl. Wolności 8, I. ptr., tel. 10-52 i 58-52.

W czasie wielkiej pauzy

chcą wszyscy chłopcy oddać mu swe śniadanie w zamian za jego bułkę ze znakomitym, smacznym śledziem norweskim. Ale on nie chce w żaden sposób. Mamusię daje również swym dzieciom pożywną, tanie i higieniczne opakowane śledzie norweskie

Kipperred Herrings

Nadzwyczajnie pożywny w skutek w elkiej zawartości jodu.

NORWEGJA

Zawiadomienie!

(także do wiadomości mistrzom kominiarskim).
 Powołując się na pismo W. Pana Wojewody Poznańskiego oświadczam: że w myśl tego pisma, pomimo ustanowienia obwodów, ja mam prawo dalszego wyznaczenia w zakontraktowanych nieruchomościach, a nie kto inny.
 Podając powyższe do łaskawej wiadomości, nadmieniam że za wypłatę jakiegokolwiek innemu mistrzowi nie biorę odpowiedzialności. Proszę zwrócić uwagę na nazwisko i adres!
 Jako stary mistrz polecam się względem Szanownej Klienteli.
 Z poważaniem
E. P. MAJEWSKI,
 mistrz kominiarski.
 Poznań, Górna Wilda 58, II.
 zw 26 639

Restauracja

(w pełnym biegu) z dużą salą, kępielnią, ogrodem i zabudowaniami gospodarczymi w mieście oddalonym 26 km. od Poznania nатыcniast do sprzedania z powodu stosunków rodzinnych. Obszerne mieszkanie dla nabywcy zaraz wolne. Cena i wdata według ugody. Powaznych reflektantów uprasza o zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod nw 5 420

Rutynowany sekretarz adw.-not.

trzeźwy i biegły w sprawach adwokackich i notaryjnych, poszukuje posady od 1 stycznia 1931 r. Zgłoszenia pod zw 26 634 do eksp. Kurjera.

2-3 pokoi z komfortem

wprost od gospodarza, poszukuje. Piace czynsz kilka lat zgory. Oferty do eksp. Kurjera Poznańskiego pod zw 26 651

OBIADY

treściwe w bardzo przystępnej cenie wydaje
 Nowy Rynek 14-15 parter, lewo.

PATENTY

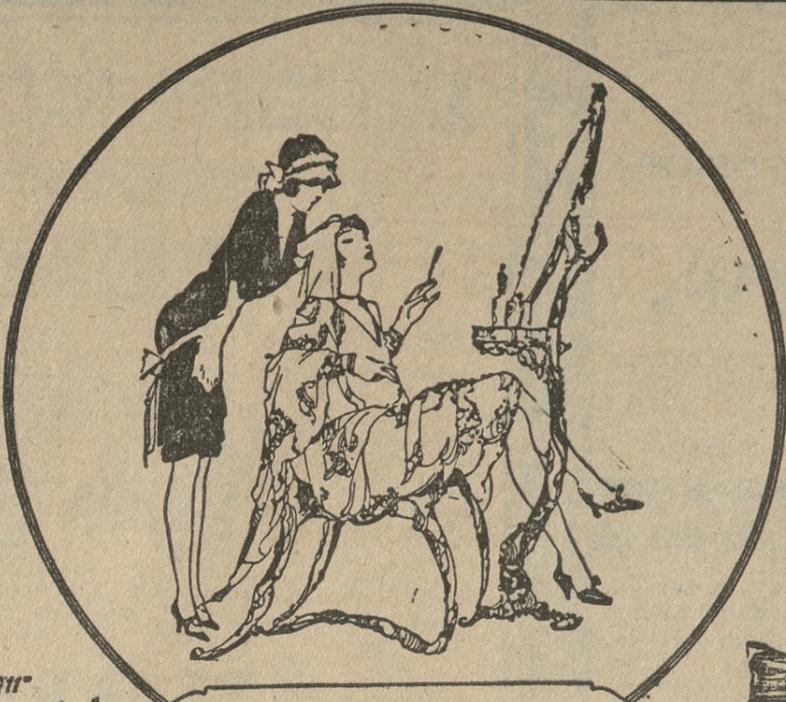
wzory i znaki ochronne w Polsce i zagranicą

MARCELI ZOCH,
 inżynier dyplomowany, rzecznik patentowy

Poznań, Pręcznica 9.
 Pw 6 624-45, 6

PIERZE PUCH POŚCIELE

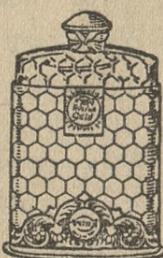
Parowa czyszczalnia pierza i puchu
W. Ż. A. K., Poznań
 WRONIECKA 24 - TEL. 37-71

"4711" Woda kolońska Flaszka oryginalna

Perfumy "4711" Tosca

"4711" Portugal woda na włosy

"4711" Płynny szampon

"4711" Woda kolońska-mydło

"4711" Tosca woda kolońska Flaska kieszonkowa Flaszka 10-cio kątna

"4711" Matt-Creme w tubkach cynowych w stoikach

"4711" Cold Cream w tubkach cynowych w stoikach

Więcej dni świątecznych

dzięki produktom "4711". Ich znakomite działanie jako środków do pielęgnowania ciała jest już ogólnie uznane. Woda kolońska "4711" — najlepszy dodatek do kąpieli i po goleniu. Portugal "4711" — do masażu głowy. Niezbędny dla każdej damy Krem Matowy i Cold Cream "4711" oraz delikatny Poudre-Compact "4711". Wszystko to są środki, które zyskują sobie coraz więcej zwolenników, dzięki swym pierwszorzędnym zaletom kosmetycznym.

Przy kupnie należy baczenie zwracać uwagę na prawie zastrzeż. "4711" oraz na Niebiesko-Złotą Etykiętę.

4711. Eau de Cologne

Wytwarzane całkowicie w kraju przez generalnego zastępcę Z. BOCHNER i S-ka, Dzieńtzece.

TO SIĘCZYT DOSKONAŁOŚCI

"His Master's Voice"
GRAMOFONÓW I PEWY

"HIS MASTER'S VOICE"
 to satysfakcja dla miłośników muzyki i tańca.
 Posłuchaj i osądź!
The Gramophone Co Ltd.
 London
 Gen. Rep. na Polkę
JÓZEF WEKSLER
 Członek i Eks. Izby
 Handlowej w Krakowie
 Kraków, Florjanska 25
 Warszawa, Marszałkowska 132
 Lwów, Sykstuska 2.

RESTAURACJA

Marsz. Focha 23, tuż przy Dworcu Zach. Tel. 75-72
 Przyjemny pobyt KONCERT · Przystępne ceny lokal otwarty do późnej nocy.
 Co czwartek kieszki własnego wyrobu, na które Szan. Gości uprzejmie zaprasza **H. HALAS.**
 Pw. 5611 40 120

Wspólnika

czynnego lub cichego z kapitałem 15—20 000 zł. do skłonu maszyn, istniejącego od kilkunastu lat, w dobrej okolicy Poznańskiego, poszukuje. Mieszkanie do dyspozycji. Ewnt. sprzedaż przedsiębiorstwa nie wykluczona. Zgłoszenia pod "Wspólnik" do „Par”, Bydgoszcz, Dworcowa 72.
 Pw 7 055 63 775

Przenośne piecyki kaflane

marki „Stantard“ w rozmaitych wielkościach najlepiej i najtaniej nabyć można tylko w Zakładach ceramicznych
M. Perkiewicz, Ludwikowo, p. Mosina
 i w składnicy: Poznań, ulica Składowa 4, Gdynia, Szosa Gdańska.
 Pw 71 631-8, 04

Poszukuje się **agentów chrześcijan**

we wszystkich miastach Polski, dla bezpośredniej sprzedaży prywatnym osobom, urzędom, szkołom, bardzo pokupnego artykułu. Urzędnicy emeryci i inwalidzi sfer urzędniczych mają pierwszeństwo. Wymagana kaucja zł 50. Zgłoszenia: Skrytka Pocztowa Nr. 152, Kraków, I.
 Pw 6116

Sprzedawcy

(kierownika księgarni dworcowej) do Gdańska, możliwie z branży księgarskiej i kolportażowej, władającego dobrze językiem niemieckim, uczciwego z poważną gwarancją poszukuje Tow „RUCH“ w Poznaniu. Pisemne oferty tylko odpowiednich kandydatów bezpośrednio.
 zw 5 860

W Banku Nadnoteckim w Chodzieży wakuje posada **drugiego członka Zarządu**

Oferty uprasza się składać u zast. przewodniczącego Rady Nadzorczej **apt. Maniewskiego.**
 dw 2 187

Kilku przedstawicieli

panów inteligentnych, niezonatych, znających pracę akwizycyjną ogłoszeniową poszukuje się za dobrem wynagrodzeniem. Praca stała. Oferty Kurjer Pozn. zw 26 648

Parcele różnej wielkości

przy dworcu i szosie w Luboniu na sorzeż po cenie 3, 4 i 5 zł za 1 mtr. Zgłoszenia przyjmuje **A. Denizot, Luboń, powiat poznański.**
 zw 26 641

TW 667

325

PIÓRO
NIEDOŚCIGNIONE
w PRECYZJI
i ELEGANCJI

AURORA
A PRZYTEM
NAJTANŹSZE

JEN. PRZEDSTAW. NA POLIKĘ: w.p. GDAŃSK-LEOPOLD ZALISZUPIN, WARSZAWA, ŻÓRAWIA 4A Tel. 263-96.

Nigdy powtarzająca się okazja!

Do odstąpienia zaraz

skład maszyn i narzędzi rolniczych

połączony z mniejszym warsztatem reparacyjnym, wraz z kompletnym urządzeniem biurowym, instal. telefonu w wielkim mieście województwa poznańskiego. Zapasy maszyn i narzędzi mogą być lecz niekoniecznie, na jak najkorzystniejszych warunkach przyjęte. Do objęcia składu bez zapasów potrzeba 15-20 000.— zł. ewtl. i mniej. Skład maszyn nadaje się nadzwyczajnie na filję dla wiekzych przedsiębiorstw, lub fabryki maszyn rolniczych. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zw 26 620.

Kompleks parcel budowlanych

(70 sztuk) nadający się na spółdzielnię, w najlepszej dzielnicy Poznania **sprzedam** w całości. Zgłoszenia do „Par”, Poznań, Al. Marcinkowskiego 11 pod 48,84

W mieście powiatowym Krotoszynie,

woj. poznańskie, liczącem ca 13 000 mieszkańców wakuje posada

burmistrza

Uposażenie według grupy VII ustawy o uposażeniu urzędników państwowych plus 20 proc. dodatek reprezentacyjny, oraz 25 proc. dodatek za kierownictwo przedsiębiorstw miejskich.

Zgłoszenia z życiorysem i odpisami świadectw oraz podaniem referencji nadesłać należy do 10 grudnia 1930 roku.

Zgłaszać się mogą kandydaci z nieposzlakowaną przeszłością oraz odpowiednią praktyką samorządową lub państwową.

Podania nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Zgłoszenia należy kierować do przewodniczącego Rady Miejskiej p. prof. Sujaka Wacława, Krotoszyn, ul. Mickiewicza nr. 33.

Magistrat m. Krotoszyna

(—) Gąsiorkiewicz, zastępca burmistrza.

LICYTACJA PRZYMUSOWA

W sobotę, dnia 29 listopada b. r., o godz. 1130 przed połudn. przy ulicy Dąbrowskiego 89 sprzedam publicznie najwięcej dającym za gotówkę: **podwozie do samochodu (stare) i samochód ciężar. „Horch” w dobrym stanie z zapędem każdorazowym.** Teofil Bartkowiak, kom. sąd. z pol. Poznań, Wały Jagiellj 3

Pompy parowe, odśrodkowe transmisyjne, rotacyjne bezwentylowe i t. d.
St. Duchowski
Biuro inżynierskie
Poznań, Al. Marcinkowskiego 1
Telef. 2-26.

Na rok 1931
bloki kalendarz. i kasowe poleca
Skład Papieru
Poznań, Kozia 24
Telefon 38-10.

Składu wolnego
w okolicy Rynku Wildeckiego poszukuje się dla celów handlowych. Oferty pod nr 5745 do Kurjera Pozn.

Powiatowa Kasa Chorych w Kościerzynie (Pomorze) ogłasza niniejszem
KONKURS
na wakujące miejsce
lekarza kasowego
(obok praktyki prywatnej) z terminem najpóźniej od 1. I. 1931 roku.
Warunki:
1. Obywatelstwo polskie.
2. Prawo praktyki lekarskiej przyznane przez Państwo Polskie.
3. Dłuższa praktyka kasowa (najmniej 2-letnia).
4. Nieposzlakowana przeszłość (curriculum vitae).
Opłata zależna od ilości leczonych pacjentów w myśl kontraktu zawartego ze Związkiem Lekarzy.
Termin nadsyłania podań z odpisami świadectw upływa w dniu 10 grudnia 1930 r.
dw 2 185 Zarząd Pow. Kasy Chorych w Kościerzynie.

DO RADJA TYLKO LAMPY TELEFUNKEN

W bogatym wyborze lamp Telefunken zawsze dla każdego odbiornika można znaleźć lampę najlepiej spełniającą swe zadanie.

TELEFUNKEN
NAIstarsze DOŚWIADCZENIE ■■■ NAJNOWSZA KONSTRUKCJA

Ogłoszenie

W sprawie zapobiegawczej do majątku Franciszka Janiszczaka w Swarzędzu, wyznacza się za zezwoleniem Sądu po myśli art. 43, 44 i 45 rozporządzenia o zapobieganiu upadłości, dodatkowy termin do uzupełniającego ustalenia listy wierzycieli na dzień

15 grudnia 1930 roku, godz. 9 przed południem w biurze nadzorca sądowego, Poznań, ul. Spokojna nr. 11. Wzywa się wszystkich posiadaczy weksli, wystawionych, akceptowanych, indosowanych lub poręczonych przez powyższego dłużnika, by najdalej do dnia powyższego terminu zgłosili swoje pretensje u podpisanego nadzorca.

Uzupełniona lista wierzycieli wyłożona będzie ponownie w Sądzie Powiatowym w Poznaniu, pokój 25, od dnia 22 grudnia 1930 r.

Od daty wyłożenia tej listy mogą wierzyciele nowo wciągnięci zaskarżyć w terminie 7-mio dniowym postanowienia nadzorca sądowego, co do wciągnięcia lub odmowy wciągnięcia wierzycielności na listę do wymienionego Sądu, który spór ostatecznie rozstrzyga.

Poznań, dnia 12 listopada 1930 roku. zw 26 636

Zygmunt Gizella nadzorca sądowy. Poznań, ul. Spokojna 11.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-linowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (naprzykład: z 18924, n 2735, d 1790 i t. d. = 1 słowo. Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

1 SPRZEDAŻE

Nowy domek
stylu willi 5 pokoi i kuchnia, chlew, 1/4 morgi ogrodu, przy sieni. 30 klm. od Poznania, wydziel. 60 zł miesięcznie. 2 lata zgry lub sprzedam. Cena 8 500. wpłata 4 500. reszta na drugi czas. Oferty „Par”, Al. Marcinkowskiego 11, pod 57.710. Pw 7 064-57.710

Tanio
golfy, zakłady, sweterki, szale i czapki wybór olbrzymi. ceny najniższe u Kalamajskiego Pw 7048-44.293

Stół
krawiecki, bielizniarce, lóżka tanio sprzedam. Ul. Skarbowska 15. parter, lewo. zdw 43 151

Dom
nowy, 2 pokoje i kuchnia z mniejszym wykończeniem, około 1 morgi ziemi, przy dworcu, w mieście 1 godzina od Poznania, z powodu wyjazdu, spiesznie wa sprzedaż, cena 8 500 zł. Adres wskaże Kurjer zdw 43 158

Dobra
używana maszyna krawiecka. — Otto Mix. Poznań, Kantaka 6a. zdw 43 208

2 lóżka
materacami sprzedam okazynie. Mieleckiego 31-32. I. prawo. zdw 43 178

Okazyjnie
na sprzedaż motor benzynowy firmy Deutz, 10 k. Jan Dutkowski. Osłrów Włkp., Fabryka powozów, tel. 253. zdw 43 193

Karpie
i inne ryby sprzedaje majetność Zahajce, poczta Podhajce, województwo tarnopolskie. zdw 43 187

Pianino
krzyżowe tanio sprzedam. Słupski, Marsz. Focha 47. zdw 43 185

10-25%
zniżone ceny na niemal wszystkie artykuły u Kalamajskiego. Pw 7049 44.294

Wille
w Poznaniu sprzedam przy wpłacie 15 000 zł. reszta dogodnie warunki. Olejniczak, Gasiorowski 10. I ptr., wchód lewo. zdw 43 182

Nawet
głośnik zachwycony audycją! Pod gwarancją doskonale i tylko tanie i praktyczne radjoodbiorniki poleca: „Elektrovox” Inż. J. Rutkowski, ulica Półwiejska 30. Doskonale są płyty i gramofony od „Elektrovoxa”. Pw 7 051-45.44

Kawiarnia
mniejsza dobrze zaprowadzona z kompletnym urządzeniem natychmiast do sprzedania. cena 4 000. Kościeln. Bronczewski, Hotel Dworcowy. nw 5347

Skład
obuwia połączony z warsztatem z towarami lub bez, nadający się na każdą inną branżę wraz z wolnym 3 pokojowym mieszkaniem przy rynku ruchliwego miasta powiatowego natychmiast korzystnie do sprzedania Zgłoszenia Kurjer jw 5105

Kocioł parowy
na 1.5 atm. leżący sprzedam. — Kościelna 53 a telefon 60 99. zdw 43 745

Prasę
ramkową do filtracji sprzedam Kościelna 53 a telefona 60-99. zdw 42 747

Sypialnie
ładne kompletne sprzedaje bardzo tanio Stolarnia mebli, Kwiatowa 6. zdw 42 909

Orzechy
włoskie prima hurtownie loco stacja Zaleszczyki 2.60 zł wysyła S. Selzer. Zaleszczyki zdw 42 872

Gospodarstwo
100 morgi ziemi pszennej drenowanej, budynki masywne, dom 6 pokoi, inwentarz kompletne — sprzedam z powodów rodzinnych przy wpłacie 35.000 lub wydzierżawie. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego Gniezno 417. nw 5346

Sprzedam
natychmiast dobrze prosperujący skład towarów kolonialnych i delikatesów z urządzeniem i towarami przy rynku za cenę 5-6 000 złotych. Powód: zmiana przedsiębiorstwa. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 42 879

Wózki dziecięce dla lalek
Największy wybór. Ceny znacznie niższe. L. Krause, Stary Rynek 25 28. Pw 6902-47.51

Zabawek
wózczków wielki wybór. Kraśzewskiego 11. Świątek dziecięcy zdw 43 006

Głośnik
na sprzedaż. Św. Marcin 22. Waszkowiak. zdw 43 170

Pończochy
piękne, dobre, tanie A. Szymański, Poznań św. Marcin 1. specjalny skład pończoch zdw 43 952-53-43.18.21

Rękawiczki
największy wybór, najlepsze fasony, najniższe ceny u Kalamajskiego. Pw 7050 44.295

Handel
kolonialny, delikatesów sprzedaje wyrobów tytoniowych, przy pryncypalnej ulicy miejsce nadaje się dla innej branży do sprzedania. Oferty Kurjer zdw 43 269

Pianino
sprzedam 1300 krzyżowe. Wiśniewski, Prusa 18. zdw 43 184

Gospodarstwo
30 morgi od Niemca, budynek dobre inwentarze nadkompletne, cena 30 000 zł. wpłaty 20 000 zł. Rutkowski, Grobla 29. zdw 43 046-7

Magiel
sprzedam. Bukowska 11-13. skład żywnościowy. zdw 43 217

Futro
oposy, kołnierze karakulowy na średnią osobę tanio sprzedam. — Ul. Wodna 25, III. prawo. zdw 43 224

Gospodarstwo
7 morgi przy Poznaniu, nadające się dla ogrodnika rzem eslika dom 6 ubikacyj. cena 10 000 zł. Zgłoszenia Rutkowski, Grobla 29. zdw 43 948-9

Gramofony Płyty gramofonowe mechanicznej
Sprzedaj po cenach najniższych Feliks Bałof, Woźna 12. Pw 6 541 2 57.628-9

Futra
skórki, blamy ceny hurtowne. — Hankiewicz, Wielka 9. (wchód Szewska). zdw 42 942-3

Foksterjerka
czujna, rasowa, tanio na sprzedaż. Nogaiewski, Grunwaldzka 27. zdw 43 227

Gramofon
szafkowy tanio sprzedam. Ul. Słowackiego 48, II. piętro. prawo. jw 5 114-5

Platformę
30 ctr., wózki ręczne sprzedam. Zwierzyniecka 28. jw 5 112-3

Jadalnię
debową, bogato rzeźbioną tanio. Stolarnia, Bukowska 9. zdw 43 275

Samochód Fiat 505
w dobrym stanie sprzedam korzystnie za 2 000 zł. Oferty Kurjer zdw 42 478

Motocykl
angielski, 500 cm, model 1930 prawie nowy okazynie sprzedam. Zgłoszenia do Kurjera zdw 42 305

Antyki
wielki wybór inne używane rzeczy. Poczłowa 22 skł. ad Pw 6 015 57 394

Pianino
prawie nowe tanio sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 42 703

Biżuterja
złoto, srebro obrączki, słubne, obrączki zegarki ręczne ceny od 16 do 100 zł. Dla napraw własną pracownię polecam Chwilkowski, św. Marcin 40 zdw 43 142

Skład
kolonialny z mieszkaniem. Adres wskaże Kurjer zdw 43 148

Naręczonym
zareczynowe pierścioni, słubne, obrączki zegarki ręczne ceny od 16 do 100 zł. Dla napraw własną pracownię polecam Chwilkowski, św. Marcin 40 zdw 43 142

Piesek
biały szpic polarny suczka okaz oraz szczeniaki korzystnie sprzedam. Plessner Swarzędz, Rynek zdw 43 006

Meble używane
urządzenia składowe, biurowe, wszelkie przedmioty kupuje - sprzedaje, przyjmuje w komisji Poznański Dom Komisowy Dominikańska 3, tel. 21-26. Pw 6257-44.112

SCHUBERT ADAMCZEWSKI

Stary Rynek 85
narożnik Rynkowej poleca prima Lindener Welwet w wszystkich kolorach 45 cm. szerokości metr 5.80 zł. Pw 6520-45.15

Starożytności
oraz przedmiotów okazujących wielki wybór Ceny okazują Antykarnia Braci Pióro Aleje Marcinkowskiego 28 Pw 6470-46.18

Piece
z kafelek stalowych w różnej wielkości i kolorach, duża pojemność ciepła, stała hermetyczność, estetyczny wygląd, oszczędność do 50% na opale, tanie, zbudowane z najlepszych materiałów, do nabycia „Materiał Budowlany Sp. Akc. Poznań ul. Sew. Mielżyńskiego 23, telefon: 20-76, 38-74 i 59-76. Pw 6536-46.100

Samochody
Okazyjna sprzedaż nowych i używanych samochodów czterech drzwiowych karetka Forda nowego typu A. Miejsce szoferki od dzielone oszklenia przegródka. Dogodne warunki „Autowich” Sp. z ogr. odp. w Poznaniu, fabryka karoserji autobusowych, ciężarowych, ambulansowych i t. d. Specjalność warsztatów: Naprawa Fordów, ul. Marszałka Focha, nar. ul. Pałac tel. 77-75. Pw 6537-46.106

Futro
meskie bardzo tanio Obejrzeć krawiectwo Dobrogowski, Wrocławska 15. zdw 43 045

Wille
sprzedam, Poznań-Debiec, Lipowa 12. zdw 42 913

Skład
kolonialny w dobrym położeniu (miasto powiatowe) z mieszkaniami, sprzedam z towarami i reperytoriami za 3500 zł (45 km. od Poznania), Oferty Kurjer zdw 43 025

Dom
w Kórniku, w bardzo dobrym stanie sprzedam za 17000 zł. Oferty Kurjer zdw 43 022

Motocykl
Rudge tanio. Plac Wolności 13. Fotoamerykan zdw 42 980

Dom
sprzedam w Zabikowie cena 27 000 zł. Oferty Kurjer zdw 43 038

Zakład fryzjerski
dobrze prosperujący wraz mieszkaniami sprzedam. Adres podaj Kurjer zdw 43 031

Dom
masywny dwie morgi ogrodu zaraz na sprzedaż. Rawicz, ul. Łąkowa 1. zdw 43 039

Pianino
krzyżowe, Woźna 10, podwórze, prawo, III zdw 43 030

Bemberga
pończochy 3.25, prima Bemberga 5.90, jedwabne do prania 1.60, 2.25, Fildese 3.25, prima fildese 3.80. Warszawski Skład Fabryczny Jadwiga Podbielska, Poznań, Wielkie Garbary 40 narożnik Wodnej. zdw 43 307

Wille
6 pokoi, łazienka, centralne ogrzewanie, garaż, ogród owocowy, 20 minut od Poznania sprzedam. Oferty „Par”, 27 Grudnia 18, pod 58.366. Pw 7057-58.366

Plandeki (płachty)
nieprzemakalne na wozy, wagony, maszyny i t. p. dery na konie sprzedaje najtaniej K. Wejman i Syn, fabryka prezentów, Poznań, ul. Kościelna 24. zdw 43 246

Baterje anodowe jeszcze tańsze
60 v. — 8.70;
90 v. — 12.50;
100 v. — 14.50;
120 v. — 17.50;
150 v. — 22.50;
Najlepszy gatunek
Baterijki kieszonkowe 0.60
Płyty i garmofony taniej, — tylko „Elektrovox” Półwiejska 30, naprzeciw ulicy Kwiatowej. zdw 42 933

Parcele
wszystkich dzielnicach Poznania, dogodnych warunkach sprzedajemy Biuro Techniczne-Agrarne — Plac Wolności 9. zdw 43 242

Salon
stylowy Ludwika XVI doskonale utrzymany sprzedam okazjnie. Kurjer zdw 43 254

Wysprzedaż
całkowita fartuchów szkolnych, swetrów, pulawerów, garsonek, parasoli i zabawek. Warszawski Skład Fabryczny Jadwiga Podbielska, Poznań, Wielkie Garbary 40 narożnik Wodnej. zdw 43 308

Plac
do sprzedania za gotówkę, obszar 1.311 m. okolica Wilda, oparkowane z dopływem wody i gazu. Zgłoszenia „Par”, Aleje Marcinkowskiego 11, pod 57.706. Pw 7056-57.706

Futro
meskie czarne opozy. Wielkie Garbary 8, mieszkanie 18, rw 12 378

Kolonjalkę
norożnikowa, pokój kuchnia korzystnie sprzedam. Adres Kurjer zdw 43 292

Sprzedam
encyklopedie prawa publicznego. Cybichowski polskórek. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 334

Sypialnię
wielkopanińska, nowoczesna sprzedam korzystnie. Waly Jagiello 18, parter, prawo. zdw 43 347

Sprzedam
wilka, Marsz. Focha 177, III. piętro, prawo. zdw 43 346

Fortepian
27. Grudnia 9, III. zdw 43 344

Piekarnia w Poznaniu
piec piersiowy, składem, kompletnym urządzeniem, pełnym biegiem, bez konkurencji, mieszkanie komfortowe, 3 pokoje kuchnia, z powodu choroby za 13 000 sprzedam spiesznie. Zgłoszenia Nowak, Poznań, Górna Wilda 50, pierwsze piętro. zdw 43 341

Serwis
stołowy 12 osobowy porcelanowy sprzedam. Adres Kurjer zdw 43 338

Electrolux
sprzedam tanio, Bątkiewiczowa, Szamarzewskiego 11, zdw 43 001

Parcele
pod budowę 1.60 m² Puszczykówko letnisko. Zgłoszenia Stanisław Krysztofiak. zdw 42 986

Skład
towarów krótkich i kapeluszy, dobrze zaprowadzony na proszynie jest do sprzedania Do objęcia 4-5 tysięcy (pewna ezystencja). Oferty Kurjer zdw 42 985

Wóz roboczy
o nosności 60 centnarów dobrze utrzymany nadający się dla przedsiębiorstwa budowlanego. „Rusalka” n. Warty w Puszczykowie, telefon 13. zdw 43 069

Gwiazdka
się zbliża!
Przekonaj się o jakości naszego sprzętu radio-wsprego, aparat eliminujący 120. — zł. gramofony, płyty 4. — zł. żarówki elektryczne, latarki kieszonkowe, baterie 65 gr. Żadać katalogu. „Radiofon”, ul. Półwiejska 4. Towar naasygnaty „Kredyt”. dw 2 180

Resztówka
320 morgi okolica Jarocina, budynki wspaniałe, inwentarze nad kompletne, cena 180 000 wplaty 50 000 zł. Zgłoszenia Rutkowski, Grobla 29 zdw 43 053

Majątek
1 000 morgi ziemi dobrej, stacja w miejscu, budynki masywne, inwentarze nadkompletne sprzedam zamianem na kamienie, cena 250 tysięcy zł. Zgłoszenia Rutkowski, Grobla 29. zdw 43 052

Pianino
krzyżowe, jak nowe, sprzedam tanio. Adres wskaże Kurjer zdw 43 117

Przedsiębiorstwo
dobrze prosperujące z powodu stosunków rodzinnych na sprzedaż. Oferty Kurjer zdw 43 131

7% złoto
kompletny garnitur na umywalnie, — 8% złoto komplet kawowy, porcelana — 39 złotych komplet obiadowy 6 osób, porcelana — 59 złotych komplet obiadowy 12 osób porcelana — 28 złotych garnitur alpakowy sprzedaje tylko Hurtownia Porcelany Wrocławska 24, podwórze. zdw 43 140

Zniżka cen
nieomal na wszystkie artykuły u Kalamajskiego. Pw 7047-44.292

Muzyczny
instrument z 30 płytami 200 zł. Oferty Kurjer zdw 43 290

Pianino
Ecke 2.000 zł. Oferty Kurjer zdw 43 270

Harmonjum
małe na sprzedaż. Oferty Kurjer zdw 43 278

Rzeźnictwo
z elektrycznym zapędem sprzedam. Wiadomość Strzelecka 7, fryzjer. zdw 43 034

Sprzedam
korzystnie akcje Maya Oferty Kurjer zdw 43 072

Pianino
zagraniczne, płyta metalowa — sprzedam, cena 1500 zł Strzelecka 2, III. prawo. zdw 43 271

Sypialka
w nowym stylu, szafa 2 mtr. z lustrami, cena 1800, na dogodnych warunkach, za gotówkę taniej. Sw. Marcin 63, I. piętro, prawo. zdw 43 327

5 KUPNA

Poszukuje
składu przy ruchliwej ulicy. Oferty ceną Kurjer zdw 43 329

Dubeltówkę
kupię szesnastkę, Zieliński Waly Jana III 11, I. zdw 42 988

Maszynę do pisania
używana ewentualnie uszkodzona lub nieczynna. Warunki do Kurjera Poznańskiego zdw 42 741

Pianino
tylko dobrym stanie kupię za gotówkę. Oferty z podaniem ceny i fabrykatu pod Srem skrzynka pocztowa 1. Pw 7 037-48.78

Kupię
skład kolonialny z towarami i mieszkaniami w Poznaniu. Oferty z podaniem ceny i t. d. Kurjer Poznański zdw 42 919

Brylanty
złoto, srebro itd kupuje F. Tarkowska Poznań Pl. Wolności 11. Pw 5 468

Jadalnię
mahoniową nowoczesną kupię. Oferty Kurjer zdw 43 106

Poszukuje
składu kolonialnego 2 pokoje i kuchnię wprost od gospodarza. Plac za 2 lata zgóry Rynek Łazarski 19, II. prawo Karlic. zdw 43 015

Trójkę
Philipsa kupię. Oferty Kurjer zdw 43 115

Sklepu
lub sutereny poszukuje Agenci pożyczani, Kruczyński Szewska 9 zdw 43 134

Maszyny
do szycia używane kupię, dobrze zapłaci. Wolnica 4-5, I. lewo. zdw 43 314-5

Wannę
i piec łazienkowy, dobrym stanie kupię. Oferty Kurjer zdw 43 214

Kupię
aparat filmowy Leica okazjnie Oferty Kurjer zdw 43 090

Pianino
okazyjnie kupię Fabrykat, cenę Kurjer pod zdw 43 253

Skład
papieru, w śródmieściu, dobrze prosperujący, kupię za gotówkę. Agenci wykluczeni. Oferty Kurjer Poznański pod zdw 43 304

6 KAMIENICE
Kamienica
centrum, 6 składów dochód 23 000 zł, cena 220 000 zł wplaty 100 000 zł. Zgłoszenia Rutkowski, Grobla 29 zdw 43 051

Kamienica
lub willa w górnej części miasta z większymi mieszkaniami, poszukiwana za wplatą 120 tys. zł. Dokładne oferty Kurjer Pozn. zdw 43 176

Kamienice
kupię wprost od gospodarza przy wplatce 30-40 000. Szczegółowe oferty Kurjer zdw 43 330

7 PIENIADZ
55.000 zł
pożyczki zabezpieczonej I. hipoteką miejską, pupilarna pewność, poszukuje. Zgłoszenia Kurjer zdw 42 306

10.000
włoży do poważnego przedsiębiorstwa za pewną gwarancją młody handlowiec z udziałem w pracy, obecnie na stanowisku kierownictwem. Oferty Kurjer zdw 42 977

Wspólnika
z kapitałem 17 000 poszukuje fabryczka masowego artykułu Wysockie zyski i apewnione Oferty Kurjer zdw 41 125

Poszukuję
2 000 zł, pewny zastaw. Oferty Kurjer zdw 43 192

Pożyczki
5-10 tysięcy na budowę i przymysł poszukuję. Dam dobre zabezpieczenie. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 43 249

Pożyczki
lokuję pośredniczą, sprawy księgowe reguluje w abonamencie. — Biuro Rewizyjne Buchalterji Poznań, Polna 13, firma sądowo rejestrowana. zdw 43 222

Młyn
odstąpię dzierżawę młyna wodno-motorowego przemiału 8 tonn pod Poznaniem. Zgłoszenia Kurjer Poznański rw 12 303

Poszukuje
pożyczki 3 do 5 tysięcy zł na pierwszą hipotekę, 2 morgi ogrodu i dwa domy nowe, na wykończeniu. Oferty Kurjer zdw 43 345

8 DO WYNAJĘCIA

3 pokojowe
wszelki komfort, wydzierżawie zaraz. Pawłety-Luboń, fabryka drożdży. zdw 42 148

Mieszkanie słoneczne
4 pokoi, z przynależnościami w śródmieściu w pięknej, zdrowej okolicy zaraz do oddania za zgodą gospodarza. Bardzo korzystna okazja, tylko zwrot kosztów renowacji oraz przejęcie dobiegłego umiłowania 3 pokoi z kuchnią poniżej własnego kosztu. Pośrednicy wykluczeni. Łask. oferty „Par”, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 43.23. Pw 7002-48.23

Bez odstępnego
oddam 2 pokoje kuchnię Zabikowo przy stacji Lubañ ul. Pułaskiego, willa, Andrzej Drazkowski. zdw 42 984

Mieszkanie
pokój z kuchnią w nowym domu początek Jeżyc wprost od gospodarza, za 1700 zł do oddania — wtem rok dzierżawy Oferty Kurjer zdw 39 431/2

Mieszkania
1 pokojowe kuchnia 1000, 2 pokojowe kuchnia 1500, 3 pokojowe kuchnia 2500 oraz większe mieszkania w każdej dzielnicy, ceny korzystne. Szczepański, Kantaka 5, I. zdw 43 171

Pokój
kuchnia, elektryczność do wynajęcia. Winiary, Obornicka 68, gospodarz. zdw 43 175

Pokój
kuchnia, Debiec 1000 rok dzierżawy, nowobudowane „Osadopol”, Rzeczypospolitej 9. zdw 43 218

Dwa
pokoje kuchnia, meble przy rynku Wildeckim, 40 zł dzierżawa. Zgłoszenia skład drobiu Szkolna 10. zdw 43 216

2 jasne pokoje
na parterze z wejściem wprost ze schodów na bura zaraz do wynajęcia ul. Słowackiego 18. Tamże garaż do wynajęcia. Pw 4029 32.51

Dwa
pokoje kuchnia 1500, dwuletni czynsz, Wilda. Oferty Kurjer zdw 43 293

Pokój
kuchnia korzystnie. Wskaże biuro, Kantaka 1, II. ptr. zdw 43 295

Wydzierżawie
pokój kuchnia i przedpokój, elektryczność, Zabikowo, ul. Poniatowskiego 10. zdw 43 320

Mieszkanie
jeden, dwa, trzypokojowe na dogodnych warunkach. Pocztowa 30, pokój 17, II. ptr. zdw 43 318

Skład
i 3 pokoje z kuchnią od 1 grudnia do wynajęcia przy głównej ulicy, Piotra Oniewskiego, Mogilno, — Władysława Jagiello 19. rw 12 391

Mieszkanie
2 pokojowe kuchnia, chlew, morga owocowego ogrodu, śpiżnicz nadający się na warsztat, 50 minut od Poznania od gospodarza do wynajęcia. Poznań, Grobla 9, front, II., lewo. zdw 43 319

9 SZUKA MIEZSK.
2-3
pokój z kuchnią w Puszczykowie poszukuje, Dąbrowskiego 9, Bilski, telefon 14-15. zdw 43 062

Mieszkania
2-3 pokojowe z kuchnią i przy należnościami poszukuje bezdzienne małżeństwo tylko wprost od właściciela domu za czynszem zgóry do dwóch lat Oferty do Kurjera zdw 43 133

Urządnik
państwowy poszukuje 3 pokojowego mieszkania Oferty Kurjer zdw 43 032

Dużego
pokojów od gospodarza roczny czynsz. Oferty Kurjer zdw 43 095

2-3
pokojowego mieszkania poszukuje zaraz. Oferty Kurjer zdw 43 303

4-5
pokojowego poszukuje. Oferty Kurjer zdw 43 310

11 POKOJE UMEBL.

2 pokoje
umeblowane nobile salon i sypialnia, 2-5 pokoi na cele biurowe, I. piętro, ul. Skarbowska pokoje frontowe od 12 rb od dam, łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 43 739

Pokój
jedno względnie dwuosobowy — Białkowska Grunwaldzka 11. zdw 42 692

Pokój
elektryka, telefon wynajmę zaraz Matejki 65, I. lewo. zdw 42 930

Willi
pokój umeblowany odnajmie inteligentnemu Szymańska, Topolowa 6, (koniec Ratajczaka). zdw 42 962

Wydzierżawie
pokój frontowy od 12. 30, ul. Staszica 14, II. ptr., prawo. zdw 41 553

Solacz
Tani umeblowany pokój wolny, Mazowiecka 5 zdw 43 858

Pokój
2 panienkom lub paniom Marsz. Focha 27, III. piętro, Linka. zdw 43 019

Pokój
dwom osobom, Muth, Graniczna 13 zdw 43 020

Pokój
umeblowany osobnym wejściem dla 3 panien lub panów z całodziennym utrzymaniem i opałem po 100 zł miesięcznie zaraz Pamiątkowa 25, parter zdw 43 018

Pokój
ładny, czysty elektryczność łazienka 2 starszym studentom, małżeństwu od 12. Patrona Jackowskiego 40 II. prawo. zdw 43 153

Pokój
duży, frontowy, niekrepujący zaraz na biuro, centrum Adres Kurjer zdw 43 015

Pana
na wspólny pokój, Marsz. Focha 41, front, IV. ptr., prawo. zdw 43 154

Dwuosobowy
pokój blisko Teatru Nowego wynajmę. Dąbrowskiego 34, III. prawo. zdw 43 323

Pokój
umeblowany, elektr., 35 zł wynajmę. Kusa, ul. Skryta 10, ptr. zdw 43 328

Pokój
2 osoby lub małżeństwu bezdzienne, Patrona Jackowskiego 25, w podw. lewo, parter. zdw 43 332

Pokój
słoneczny elektryczność poważnemu panu wynajmę. Plac Nowomiejski 5, 3 wejście, II. piętro, lewo. zdw 43 333

Dwom
urzędniczkom pokój śródmieście, elektryka, utrzymanie obfite, Ceny bardzo niskie. Oferty Kurjer zdw 43 336

Pokój
1-2 panom. Półwiejska 5, I., lewo. zdw 43 337

Pokój
dwi i jednoosobowy od 1 grudnia korzystnie. Kanalowa 7, II., prawo. zdw 43 343

Inteligentna
panę na wspólny pokój, Półwiejska 24, parter, prawo. zdw 43 342

2 panienki
na wspólny pokój, Czartoria 6, parter, lewo. zdw 43 011

Panienki
na wspólny pokój poszukuje, Kosicka Różana 4 zdw 43 010

Próżny
duży śródmieście Wskaże Kurjer zdw 43 009

Pokój
umeblowany dla lepszego pana do wynajęcia Łukaszczyca 10, I., lewo. zdw 43 003

Pokój
umeblowany do wynajęcia ul. Patrona Jackowskiego 17, podwórze, lewo, I., prawo. zdw 42 998

Frontowy
słoneczny niekrepujący elektryczność wynajmę, Żydowska 27, I., piętro, prawo. zdw 42 992

Umeblowany
dwom panom pierwzego Kuleczak, Staszica 5, II. wejście drugie. zdw 42 991

Pokój
1-2 osoby wolny, Sychalska, Zupańskiego 13 zdw 43 070

Pokój
umeblowany niekrepujący 8 Maja 6 I., lewo. zdw 43 124

Pokój
umeblowany do wynajęcia telefon Młyńska 12 a, III. piętro. zdw 43 123

Pokój
umeblowany dla bezdzietnego małżeństwa z kuchnią gazową od 12. Kreta 24, parter skład żywnościowy. zdw 43 122

Pokój
umeblowany dla małżeństwa z urządzeniem kuchni zaraz do wynajęcia. Napieralski, Małeckiego 31/32, II. zdw 43 120

Wynajmę
pokój elektryczność, Kreta 24, III., prawo. zdw 43 119

Pokój
umeblowany utrzymaniem Waly Zygmunta Augusta 2 I., lewo zdw 43 118

Pokoik
czysty, pościel pończana, Śniadeckich 21, I., prawo. zdw 43 116

Pokój
wspólny panu, Górna Wilda 65, IV. zdw 43 114

Pokój
sypialni i mieszkalny od zaraz do wynajęcia, światło elektryczne, centralne ogrzewanie ul. Słowackiego 10 dom ogrodowy. zdw 43 099

Pokój
dla panów, Ogrodowa 5, Gintrowicz. zdw 43 202

Pokój
umeblowany do wynajęcia, Grobla 9, parter, lewo. zdw 43 215

Pokój
umeblowany lepszemu osobie wynajmę. Prusa 17, III., lewo. zdw 43 219

Pokój
wspólny, utrzymaniem, bez — Wielkie Garbary 5, III. lewo. zdw 43 267

Pana
na wspólny, Wolnica 7, II., prawo. zdw 43 266

Pokoik
panu, Zupańskiego 21, I. ptr. prawo. zdw 43 268

Pokoik
Różana 4 a, II. lewo zdw 43 262

Pokój
dla starszego inteligentnego pana zaraz. Wysoka 11, I., lewo zdw 43 065

Pokój
elegancki, elektrycznością wynajmę inteligentnemu panu Słowackiego 37, W. Głogowska. zdw 43 126

Pokój
wynajmie, Piotra Wawrzyniaka
zdw 43 287

Pokój
1 lub 2 osobowy, elektryczność,
Polna 5, III, lewo. zdw 43 241

Ładny
większy pokój wynajmie Strze-
lecka 32, II, prawo. zdw 43 144

Pokój
małżeństwu lub panu. Nowak,
Zawady, Blok 6. zdw 43 150

Pokój
frontowy, czysty, inteligentn. so-
lidni panowie albo panie dwie
osoby. pościel pożądana Wielka
Garbary 4 I, prawo zdw 42 981

Elegancki
pokój, Szamarzewskiego 2, I,
prawo. zdw 42 979

Pokój
Poplińskich 5 a, Kozłowski,
zdw 43 033

Pokój
bez pościeli do wynajęcia Po-
znańska 59, I, narożnik Jasnej
zdw 43 093

Pani
wydzierżawie pokój, Śniadeckich
1, III. zdw 43 088

Pokój
wynajmie, Przemysłowa 41, dom
ogrodowy, II, prawo. zdw 43 084

Dwóch
panów przyjmie Marszałka Focha
70, III, prawo. zdw 43 076

Pokój
umeblowany, słoneczny frontowy
Bukowska 9, I, pr., lewo. zdw 43 234

Pokój
dwom panom lub małżeństwu, ul.
Krzyżowa 5, II, lewo. zdw 43 257

Pokój
wspólny dla inteligentnej panien-
ki bez pościeli 25 zł. Staszka 14,
III, lewo. zdw 43 252

Pokój
paniom lub panom, Św. Marcin
33, II, prawo. zdw 43 251

Próżny
duży śródmieście, centralnem,
wydzierżawie Oferty Kurjer
zdw 43 250

Pokój
wynajmie, Poznańska 59, II, na-
rożnik Jasnej. zdw 43 248

Pokój
mniejszy panu, Kanałowa 4, II,
zdw 43 247

Pokój
od 1. z osobnym wejściem, Mała
Garbary 8, parter, prawo, front.
zdw 43 245

Pokój
frontowy umeblowany, elektrycz-
ność, łazienka, wolny od 1. 12,
naprzeciw Hotelu Polonia, ulica
Stolarska 1, II, prawo. zdw 43 243

2
pokoje umeblowane z urządzeniem
kuchni dla małżeństwa od 1. 12
30, Sychalska, Dolna Wilda 64,
zdw 43 259

Pokój
panu utrzymaniem lub bez. Śta-
dowa 1 III, wejście, II, lewo.
zdw 43 147

Pokój
z klatki, Kanałowa 17, Lesiewi-
czowa. zdw 43 146

Pokoik
do wynajęcia, Mickiewicza 5,
III, prawo. zdw 43 229

Panience
wspólny, Niklas, Podgórna 13,
zdw 43 233

Pokój
umeblowany wynajmie od 1. 12,
W. Garbary 8, II, lewo. zdw 43 289

Pokoje
umeblowane dla małżeństw, na
biura. Wskaże biuro Kantaka
1, II, pr., zdw 43 294

Małżeństwu
wynajmie pokój od 1. 12, Wiatr,
Górna Wilda 31, zdw 43 301

Komfortowe
pokoje razem lub oddzielnie,
przeciwniejszy z urządzeniem,
wolne telefon, kaloryfery. Ma-
tejski 61, parter, prawo. zdw 43 306

Trzyosobowy
Wierzbiciele 39a, III, prawo.
zdw 43 317

Pokój
umeblowany 2 panom, Poznańska
58, II, lewo, przy Mickiewicza,
jw 5111

Elegancki
pokój z centralnem ogrzewaniem,
elektryczność, Poznańska 58 a,
III, narożnik Mickiewicza,
jw 5110

Pokój
dla panien, Wrocławska 30, front
III, lewo. zdw 42 564

Pokój
frontowy elektryczność, niekre-
pujący wynajmie, Bartkowiak, ul.
Szewska 15, r. 12 395

Pokój
ewentualnie z fortepianem, ulica
Szewska 14 IV lewo
zdw 43 299

Pokój
bezdzielnemu małżeństwu, Umfi-
skiego 9, wejście 12, zdw 43 149

Pokój
frontowy do wynajęcia Św. Mar-
cin 4 III, Jedrowiak, zdw 43 155

12 SZUKA POKOJU

Poszukuję
w śródmieściu pokoju na biuro
z telefonem. Oferty z ceną do Ku-
rjera zdw 42 911

Sołacz
Pokój 1-2 osobowy potrzebny,
Oferty Kurjer zdw 43 107

Skromnego
pokoiku poszukuje pani Oferty
Kurjer zdw 43 027

Panna
poszukuje skromnie umeblowa-
nego pokoiku podaniem ceny Ku-
rjer zdw 43 071

Pokoju
skromnego poszukuje Oferty z
ceną Kurjer zdw 43 100

Na biuro
1 pokoju w centrum poszukuje
telefon 14-15 zdw 43 061

Poszukuję
pokoju niekrepujące wejście do
30 zł. Oferty Kurjer zdw 43 167

Niekrepującego
pokoju z fortepianem poszukuje
Oferty do Kurjera zdw 43 089

Skromnego
pokoju w cenie 20 zł własna po-
ściel. Oferty Kurjer zdw 43 079

Pokoju
niekrepującego, centrum poszu-
kują dwie panie. Pościel, bielizna
własne Oferty Kurjer
zdw 43 077

Pokoju
czystego, sympatycznego od 1. 12
poszukuje, Oferty ceną Kurjer
zdw 43 073

Spokojny
pan poszukuje pokoju 2 fortepia-
nem. Oferty ceną Kurjer
zdw 43 148

Małżeństwo
poszukuje próżnego pokoju naj-
chętniej od gospodarza zaraz. —
Kurjer zdw 43 290

13 LOKALE

Próżny
skład przy ul. Marszałka Focha
wynajmie gospodarz Adres wska-
że Kurjer zdw 43 715

Korporacja
Akademicka poszukuje lokalu w
śródmieściu na kwatere. Zgłosze-
nia Kurjer zdw 43 004

Skład
duży, centrum miasta, nadający
się na każdą branżę, duże piw-
nicze sprzedam. Łaskawe zgłosze-
nia tylko poważnych reflektan-
tów do Kurjera Poznańskiego
zdw 43 165

Ubikacje
warsztatowa piwnice lub parter,
na instalacje poszukuje. Oferty
Kurjer zdw 42 822

Lokal biurowy
2 pokoje w centrum potrzebny za-
raz. Oferty Reklama Polska, Po-
znań, Al. Marcinkowskiego 6, pod
„4710”. zdw 43 305

Duży skład
z przyłączeniem ubikacjami w Po-
znaniu przy ul. Gwarnej zaraz
lub później do wynajęcia Oferty
do „Par”, Aleje Marcinkowskie-
go II, pod nr 48, 93.
Pw 7053 43 95

Poszukuję
2-3 ubikacji na biuro i składni-
ce. Zgłoszenia Kurjer r. 12 894

Ubikacja
na pracownię lub składnice w
śródmieściu. Adres wskaże Ku-
rjer zdw 43 321

14 DZIERŻAWY

Młyn
parowy i tartak wydzierżawie
natychmiast. Dziembowo powiat
Chodzież. zdw 42 459

Skład
z pokojem wydzierżawie wprost
od gospodarza, Polna 28,
zdw 49 264

Piekarnię
zaprowadzoną w większym po-
wiatowym mieście z powodu sta-
rości 1. 1, wydzierżawie. Kurjer
zdw 43 030

Skład
i mieszkanie ul. Debiecka 26, do
wydzierżawienia. Pw 6049 47.114

Młyn
poszukuje dzierżawy młyna wod-
nego w dobrej okolicy z gospo-
darstwem rolnem. Zgłoszenia Ku-
rjer r. 12 392

Poszukuję
polowania ewentl. jako wspólnik.
Samochód do dyspozycji. Zgło-
szenia do Kurjera zdw 43 326

15 UZDROWISKA

Jaszczurówka
Zakopane „Willa Tatrzańska”,
nowoczesny pensjonat poleca na
sezon zimowy słoneczne ciepłe
pokoje Cena z utrzymaniem 10.50
do 12.50, Prospekty na żądanie.
nw 5 259

Jaszczurówka
najwyższej położonej uzdrowisko w
Tatrach położenie słoneczne, one
w centrum lasów świerkowych,
idealna miejscowość dla sportow-
ców i pragnących prawdziwego
wypoczynku, wspaniałe tereny
narciarskie i saneczkowe, cajo-
roczna dogodna tania komunika-
cja autobusowa z Zakopanem
(3 km), zarząd uzdrowiska kościół-
ek i poczta (Zakopane 2) w miej-
scu, drogi oświetlone elektrycz-
nie, pierwszorządna restauracja,
kawiarnia i najładniejsza sala
dancingowa w uzdrowisku, nowo-
cześnie urządzone pensjonaty:
„Willa Tatrzańska”, „Wanda”,
„Jarczyśko”, „Leontynówka”,
„Światowid”, „Karolówka”, „Ko-
ci Zamek” itd. Ceny 25% niższe
od urzędowego cennika zakopiań-
skiego nw 5 260

16 OSOBISTE

Majewski Mirol
Oczekuje z tęsknotą spotkania,
gdźz smutno mi K. Napiasz Kur-
jer Poznański zdw 42 569

Unieważniam
zaginiony akcept m. na zł 300,
płatny 19 I 31 J Majewski,
Kcynia. zdw 43 012

Spółkę
z p. Józefem Łowińskim, zamie-
szkałym przy Wielkich Garba-
rach 45, niniejszym rozwiązuję z
równoczesnym doniesieniem że
nie odpowiadam za transakcje,
zawarte jedностronnie przez p.
Łowińskiego, J. Jurzanka,
zdw 43 183

R. L.
list do odebrania w Kurjerrze.
zdw 43 230

Unieważniam
indeks Uniwersytetu Poznańskiego
L 11 626, wydany na nazwi-
sko de-Corde Eugenjusz.
zdw 43 331

22 ROZMAITE

Paniel Zi 3,50
pończochy wełniane
poleca hurtownia poczożnicza
„Julpol”, Poczta 11,
Pw 7000 47.120

Tłumaczenia
z niemieckiego skutecznym
szybko i tanio. Łaskawe zgłosze-
nia pod zdw 42 742 do Kurjera.

Dziewczynkę
1 roczek, silną i zdrową bardzo
ładną oddam za własną Łaska-
we zgłoszenia do Kurjera
zdw 42 857

Chiromantka
wróży Grobla 19, front prawo
zdw 37 753

Książki
zakupuje pow. eściowe naukowe
podreczniki. Pociąg najkorzyst-
niej. „Książka Antykwariat”,
Woźna 12, zdw 46 541

Zioła lecznicze
według przepisów sławnych le-
karzy, przeciw chorobom żalad-
ka, kieszek, płuc, nerwów, wtro-
by, nerek, pecherza — hemoroi-
dom — upławom, obstrukcji, ka-
mielom, złośliwym kaszlowi,
astmie, blednicy sklerozie, artre-
tyzmowi reumatyzmowi, etc. —
Zadanie bezpłatnej broszury po-
uczającej! Adres: Liszki,
Apteka, nw 3649

Portrety
artystyczne fotografie miły pre-
zent na gwiazdki od Braci Pe-
cherskich, Poznań, Aleje Mar-
cinkowskiego nr 8, dw 1991

6,90 zł
plaszcz biały z rekawami, plaszcz
zarny satynowy od 9.50
plaszcz biały melon od 9.50 poleca
Fabryka Bielizny J. Schu-
bert, Wrocławska 3
Pw 6260 44 96

Futra
damskie i męskie wszelkiego ro-
dzaju w koniunie na iare według
najnowszych modeli. Reparacje i
przeróbki fachowo i tanio. W
Królikiewicz, Podgórna 6,
Pw 6288-37 23

Jasnowidz
Pewuki metapsychografolog wy-
jaśna a, rozwiązuje wszelkie naj-
trudniejsze sprawy. Woźna 18,
III, prawo. zdw 42 683

Koldry
wykonuje stare przerabia. Smo-
czyńska, Kwiatowa 8, zdw 42 990

Wróciłam
zagranicy wykonuje masaż Do-
maradzka, Matejski 5, IV, piętro
zdw 43 102

Obiady
prywatnie wydaje Aleje Marcin-
kowskiego 25, dom tylny II,
zdw 43 040

Obiady
prywatne, kuchnia kresowa, ty-
ko na świeżym masle Waly Zyg-
munt Augusta 1 II, piętro, pra-
wo. zdw 43 008

Przyjmuję
do naprawy śniegowe oraz
wszelkie obuwie gumowe K. Be-
za, Garncarska 2, zdw 43 007

Oddam
dziecko na własne Oferty Kurjer
zdw 43 606

Obiady
kresowe, smaczne. Cena przy-
stępna, Kantaka 8/9 brama pra-
wo, III zdw 43 064

Wyjeżdżam
do Niemiec, Belgii zabieram zle-
cenia, Spieszne zgłoszenia Kurjer
zdw 43 261

Mleka
300-300 ltr. od zaraz potrzebuje
Mleczarnia Łazarska, Poznań
Lukaszewicza 16, telefon 71-07
zdw 43 127

Przepisywanie
maszynowe
tłumaczenia polsko - niemieckie,
powielania, wnioski do urzędów,
Polna 13, zdw 43 220

Fryzjerka
przyjmuje w dom poza dom,
Śniadeckich 6 a u Łomżyńskiej,
zdw 43 277

Przyjmę
dziecko na wychowanie warunki
z lepszej rodziny Oferty Kurjer
zdw 32 235

Futra
plaszcz damskie wykonuje, moder-
nizuje według najnowszych
modeli, fachowo, tanio, Doma-
szewski, Sew, Mielżyńskiego 22,
zdw 43 309

Chiromantka
przyjezdna przepowiada przy-
szłość, teraźniejszość, przeszłość
dobrze wróży z ręki, kart, Rom-
Szymańskiego 8, podwórze, par-
ter, lewo, przy placu Świątokrzy-
skim. zdw 43 316

Tłumaczenia
angielskie francuskie, niemieckie
tanie. Spandowska Aleje
Marcinkowskiego 24, podwórze,
prawo II, piętro od 15.30,
nw 5140

23 OZENKI

Kawaler
lat 25, brunet średniego wzro-
stu, właściciel realności, i przed-
siębiorstwa handlowego wartości
zł 300 000 pragnie poznać odpo-
wiednią towarzyszkę życia. Dla
dobra ogólnego około 50 000 zł
pożądane łaskawe zgłoszenia o
ile możliwym z fotografią którą
zwracam skierować do Kurjera
zdw 42 070

Amerykanin
lat 40, 75 000 szuka pannę lub
wdowę do lat 38 Zgłoszenia Re-
noma”, Plac Sapieżyński 3 a
zdw 42 800

Kawaler
przystojny uczciwego charakteru
poślubi panią która ugruntuje
egzystencję. Kurjer zdw 43 105

Panna
miła i wesoła brunetka, skrom-
nym mieszkaniem pozna pana ce-
lem ożenku od lat 33-55. Oferty
Kurjer zdw 43 998

Panna
młoda nie biedna, zawsze znaj-
mość w celu matrymonjalnym
Łaskawe oferty Kurjer
zdw 43 082

Dla syna lat 27
który obejmie interes
wartości 50 tysięcy oraz dla córki
lat 21 wykształconej muzy-
kalnej blondynki z majątkiem po-
szukuje odpowiedniej partii. Za-
miana mile widziana Rzecz trak-
tuje poważnie, Zgłoszenia z peł-
nym zaufaniem skierować Kurjer
Poznański zdw 43 057

Panna
lat 36, posiadająca 5 000 gotówki,
poszukuje stosownej partii, naj-
chętniej rzemieślnika lub urzęd-
cał matrymonjalny. Oferty Ku-
rjer zdw 43 172

Wdowiec
bezdzielny lat 27, wyzn. kat.
Wielkop., kupiec, — posiadający
przedsiębiorstwo przemysłowo-
handlowe wartości około 40 000,
oraz mieszkanie poszukuje na tej
drodziej mile towarzyszkę życia.
Panie z odpowiednim majątkiem,
którem zależy na szczęśliwym po-
życiu małżeńskim zechcą przesłać
swą korespondencję wraz z foto-
grafią którą się pod słowem ho-
nora zwraca pod B. S. 33 do
Biura Ogłoszeń „Par”, Byd-
goszcz. Pw 7054 63.773

Kawaler
urzędnik państw., posiadający
5 000 zł oraz mieszkanie poszu-
kuje panny blondynki zgrabnej, re-
ligijnej do lat 28, Wielkop., celem
ożenku, cokolwiek majątkiem,
lecz niekoniecznie. Pośrednictwo
krewnych mile widziane Oferty
tylko z fotografią Kurjer
zdw 43 296

Wdowiec
lat 31, kupiec, prowadzący dobrze
prosperujący skład w własnej re-
alności, poszukuje znajomości
panny lub wdówki w celu ma-
trymonjalnym. Panie, którem o-
czywiście zależy na solidnym po-
życiu z cośkolwiek majątkiem,
raczą skierować swe pisma do
Kurjera Poznańskiego
nw 5 416

24 NAUKA

Kursy stenografii
pisania na maszynach, Kantaka
1 II, piętro. zdw 40 816

Tanie kursy tańców
Opaliński, 27 Grudnia 19, II,
6.30-0, zdw 42 250

Tańce
modne Stela Kłedecka zbiorowe
prywatnie. Poczta 29
Pp 5420 40.59

American
lady gives English lessons and
conversation Oferty Kurjer
zdw 49 043

English lessons
Leçons de français
M. Dolrow, ulica 3 Maja 5 m,
advokata Bernstejna zdw 42 989

Kto
udzieli lekcji f.zyki teoretycznej,
Oferty Kurjer zdw 42 984

Tanie kursy tańców
Opaliński, 27 Grudnia 19 II 6-9,
zdw 42 987

Matematyk
udzieli lekcji zdw 43 083

Dla uczennic szkolnych
miejsce w pensjonacie niżej 100
zł miesięcznie. Obfite odżyw-
nie pięciopięćdziesiąt dniennie, po-
moc naukowa. Kurjer
zdw 43 159

Kursy
korespondencyjne, remontu samo-
chodów oraz silników używanych
w pługach motorowych i trakto-
rach otwiera Instytut Szerzenia
Praktycznej Wiedzy Przemysłow-
wej. Informacje i zapisy w In-
stytucie Warszawa, Nowy Świat
17, zdw 43 190

Księgowość
stenografia, pisanie maszyną, ko-
respondencja, Kromczyńska, O-
grodowa 16, zdw 43 211

Student
udzieli korepetycji w zakresie
gimnazjalnym Kurjer zdw 43 232

Tańce dla dorosłych
Plastyka dla dzieci
2 rozpocznijmy plastykę 1 kurs
początkujący składający się z
tańców najnowszych narodowych.
Zgłoszenia lekcyjne osobiste każde
go czasu. Dom Rzemieślniczy,
Waly Zygmunta Augusta 15 Ba-
letmistrz Szczurek zdw 43 041

Kursy
kroju i haftu Wpisy przyjmuje
W Kaczmarskówna, Górna Wil-
da 189, dom 3, zdw 43 096

25 MUZYKA

Poszukuję
w śródmieściu pokoju wzmian za
pierwszorządne lekcje gry forte-
pianowej lub języków Oferty
Kurjer zdw 43 342

26 ROZRYWKA

Kino Aurora
Harry Peel p. t. Walka z tygry-
sem i bandytą w czarnej masce.
zdw 43 297

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszu-
kujących posady w tej rubryce
obliczamy do jednej trzeciej cenie
drobnych

Gospodyni
samodzielną w średnim wieku, z
dobrymi świadectwami poszuku-
je posady od 1. 12 lub 1. 1. 31.
Oferty „Par”, Aleje Marcinkow-
skiego II, pod 57 689
Pw 6998 57 689

Poszukuję
dla mego ucznia po egzaminie za-
raz posady jako pomocnik cukier-
niar. Rommel, Cukiernia Ka-
mienna, Inowrocław, ul. Kró-
wej Jadwigi 16, zdw 42 621

Technik - mechanik
znajomości elektrotechniki, auto-
mobilizmu, poszukuje zajęcia. O-
ferty Kurjer zdw 42 216

Książkowa
z znajomością korespondencji —
polsko-niemieckiej pisania na
maszynie poszukuje posady od 1.
stycznia, najchętniej w majątku.
Oferty Kurjer zdw 43 489

Gospodyni
średni wiek, zaufana, poszukuje
samodzielną posady, zna wszel-
kie prace domowe

Panna
inteligentna poszukuje posady do dzieci lub gospodarstwa domowego. Oferty Kurjer zdw 43 272

Posługaczka
z dobrem świadectwem poszukuje posługi. Oferty Kurjer zdw 42 994

Dziewczyna
do wszelkiej pracy poszukuje posady od 15. 12. tylko u lepszych państwa. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 104

Dzielnia biuralistka
lat 25 z dobrą prezencją, obznajmiona sprawami biurowymi i kasowymi z ładnym charakterem pisma praktyką bankową i handlową poszukuje posady zaraz lub Nowego Roku. Warunki skromne. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 43 103

Nauczycielka
wychowawczyni, kilkoletnia praktyka dobrymi świadectwami szczerem poszukuje posady. Miejsowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 43 024

Dziewczyna
pracowita i uczciwa z gotowaniem do wszystkiego poszukuje posady od 1. 12. 1930. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 43 017

Osoba
uczciwa poszukuje posady do wszystkiego z gotowaniem do 1-2 osób 1. 12. Oferty Kurjer zdw 43 000

Sierota
szuka posługi od 2 do 6, 15 zł. Oferty Kurjer zdw 42 995

Pracznica
akuratna, silna szuka prania. Oferty Kurjer zdw 43 253

Pokojowa
poszukuje posady szyćwina bieleżąca od pierwszego albo do wszystkiego z gotowaniem. Oferty Kurjer zdw 43 058

Wdowa
znająca dobrze gospodarstwo domowe, kuchnie wszechstronnie, hodowlę drobiu i trzody chlewnej, ogrodnictwo, pieczenie chleba, ciast, wyroby wędlin konserw, również obznajmiona w handlu spożywczym i produktach, poszukuje posady służącej K. O. rzelowska, Marsz. Focha 21, schronisko dla kobiet, zdw 43 044

Młody
człowiek, lat 21, z wydziałówką uczeń kupiecki, długi czas bez zajęcia, poszukuje jakiegokolwiek zajęcia. Oferty proszę Kurjer zdw 43 121

Technik
dentystyczny, biegły w technice i operatywie, pracujący samodzielnie, poszukuje posady miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 43 098

Poszukuje
posługi z praniem i gotowaniem na cały dzień. Oferty Kurjer zdw 43 097

Inteligentna
panna przyjmie posadę zarządczyni domu do samotnej osoby. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 067

Szofer
kawaler, trzeźwy, sumienny, z dłuższą praktyką poszukuje posady, wymaganie skromne. Oferty Kurjer zdw 43 288

Poszukuje
posługi z pokój. Oferty Kurjer zdw 43 078

Szofer
mechanik, z długoletnią praktyką, obznajony z wszelką naprawą maszyn i prądu elektrycznego, władający polsk., niemieckim i francuskim językiem, szuka odpowiedniej posady. Oferty Kurjer zdw 43 340

DZISIAJ W KINIE
Apollo: „Neapol — Spiewajace Miaso”.
Aurora: „Walka z tygrysem i bandytą w czarnej masce”.
Colosseum: „Demon ruchu”.
Corso: „Huragan”.
Casino: „Pat i Patachon i czarowany dywan”.
Edison: „Ulubienica Paryża”.
Harfa: „Kwiat złotego zachodu”.
Kapitol: „Dziewczyna z zakazanego dzielnicy”.
Metropolis: „Ewa w jedwabiu”.
Orzeł: „Krwawy żart”.
Odeon: „Pokusy Europy”.
Renaissance: „Blokada na morzu”.
Słońce: „Pokusa”.
Stylowe — Teatr Rewja: Wy-lorcy! Wybierzcie Nas!
Tęcza: „Martwy węzeł” i farsa p. t. „Złoty Cielec”.
Wilona: „Portjer Hotelu Atlantic”.

Pielęgniarz
chorych z dwuletnią praktyką w sali operacyjnej i aptece poszukuje pracy w szpitalu, sanatorium lub prywatnie. Oferty Kurjer zdw 43 235

Poszukuje
posługi. Oferty Kurjer zdw 43 068

Uczciwa
dziewczyna szuka posady zaraz lub później. Oferty Kurjer zdw 43 256

Sierota
inteligentna znajmie się domem u samotnej starszej osoby. Oferty Kurjer zdw 43 270

Pokojowa
czysta, pracowita, znająca lepszą obsługę poszukuje posady w lepszym domu. Oferty Kurjer zdw 43 395

Posługaczka
poszukuje posługi. Oferty Kurjer zdw 42 399

Z powodu
wyjazdu polecam dobrą siłę bony freblankę. — Bortynowska św. Marcin 42 zdw 42 402

Panienska
inteligentna poszukuje posady do składu piekarskiego. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 42 405

Służąca
z dobrem, samodzielnem gotowaniem, czysta, z dobrimi świadectwami może się zgłosić. Wspiańskiego 9, Nowak, zdw 43 313

Uczennice
potrzebne Salon M6d Gwarna 11, podw6rze, 11 w 50

Fryzjerka
i praktykantka potrzebna. Matejki 7, zdw 43 225

Dziewczyna
z gotowaniem do wszystkiego potrzebna 1. 12. Al. Marcinkowskie, go Śa. II, zdw 43 157

Posługaczka
potrzebna. Kopernika 8, Sarnecka, zdw 43 200

Panna
do składu i wszelkich prac domowych z utrzymaniem potrzebna. Oferty Kurjer zdw 43 265

Uczennica
marszantka potrzebna. Zgłoszenia Wrocławska 40, zdw 43 201

Chcesz
otrzymać posadę? Naucz się pi-sać na maszynie „Remington”. Zapisy codziennie w firmie Block-Brun w Poznaniu, Plac Wolności 8, I. piętro. Pw 4044 32.111

Poszukujemy
Otworzymy natychmiast w tej okolicy składnice wysyłkową i poszukujemy zaufanego pana, obojętnie jakiego zawodu oraz miejsca zamieszkania. Dochód miesięczny z 800 do 1.500. Czynność nie wymaga żadnego składu, podróży, czy kapitału zakładowego i uprawia ją można jako zatrudnienie poboczne. Zgłoszenia piśmiennie pod nr. 13 420 do biura ogłoszeń „Par” Poznań Aleje Marcinkowskiego 11 Pw 7033 Br. 420

Fotograf - retuszer
lub retuszerka na pozytyw negatyw i portrety siła samodzielnie, na potrzebna zaraz lub od 1. 12. rb Posada stała. St. Dwornik Rawicza Paderewskiego 176, nw 5342

Dzielnia
ekspedientka rzeźnicza potrzebna. Zgłoszenia 8 wieczorem Julian Springer tŚrusia 10, zdw 43 281

Klejarek
słordowych poszukuje zaraz Dru-karnia Pilczek Ratajczaka 33, zdw 43 294

Młodsza dziewczyna
do prac domowych. Zgłoszenia 17-18 ul. Łukaszewicza 24 par-ter, zdw 43 982

Piekarz
cuklernik, który wypożyczy 1.000, może się zaraz zgłosić na stałą posadę. Oferty Kurjer zdw 43 036

Osoba
w średnim wieku, uczciwa solidna, zdrowa tylko z najlepszymi referencjami — potrzebna do opieki i pielęgnacji chorej dziewczynki. Zgłoszenia tylko piśmiennie ze wskazaniem dotychczasowej działalności i referencji oraz dołączeniem odpisów świadectw i fotografii: Stanisław Bauererz, Mijaczków poczta Myszaków Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi zdw 42 181

Chcesz
otrzymać posadę. Musisz ukończyć kursy fachowe korespondencyjne im. profesora Sokolowicza, Warszawa Zgromia 42. Kursy wyuczają listownie buchallery rachunkowości kupieckiej, korespondencji handlowej stenografii, nauki handlu prawą kalicralfii, pisania na maszynie, twor-zownictwa, angielskiego, francuskiego, niemieckiego pisowni, czy jatyki polskiej oraz ekonomii. Po ukończeniu świadectwa Za-dajcie prospektów. nw 4 888

Służąca
samodzielnie gotująca potrzebna od 1. 12. Zgłoszenia 4-5 Wier-zbicy 2, I. prawo, zdw 42 944

Służąca
młodsza porządna, spokojna, osó-kolwiek gotowania praniem potrzebna 1. 12. Zaczisze 2, par-ter, narożnik Jasnej, zdw 42 976

Kasjerka
pisząca na maszynie potrzebna do składu zaraz. Oferty wraz z opisami świadectw do Kurjera zdw 42 903

Chłopak
starszy do sprzedaży gazet i pa-pierosów w cukierni z kaucją za-raz potrzebny. Radjolektor Ra-tajczaka 33 zdw 43 916

Zarobek stały
dla wymownych pań (panów) w mieście i na prowincji. „Atlan-tic”, Wrocławska 15, zdw 42 925

Fryzjerka
i praktykantka potrzebna Matej-ka pocztowa 1 dw 2 140 ki 7

na przykład:
**pierścień z brylantem, złota bransoleta
zastawa srebrna, dobry zegarek i t. p.**

oto przedmioty o stałej wartości, więc
najodpowiedniejsze na podarek gwiazdkowy;

u jubilera Szulca w Poznaniu

plac Wolności 5 (dom własny) bajeczny wybór
ceny niskie (prosimy się przekonać), towar
pierwszorzędny i gustowny — obejrzenie
bez przymusu kupna — istnieje od r. 1873.

Pw 7 065 49.107

Starszy
chłopak do posylek i wszelkiej pracy z dobrem długim świadectwem, za wynagrodzeniem skromnem, poszukuje posady za-raz. Oferty Kurjer zdw 43 244

Dziewczyna
młoda do wszystkiego kochająca dzieci, z osókolwiek gotowaniem przyjmie posadę od 1. 12. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 43 238

Sierota
w bardzo krytycznym położeniu poszukuje jakiegokolwiek posady lub posługi, łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 43 255

Uczciwa
posługaczka poszukuje posługi u porządnego państwa na Jeżycach. Oferty Kurjer zdw 43 231

Handlowiec - urzędnik
żonaty, lat 28, piszący biegle na maszynie, dobry rachmistrz, znający wszelkie prace biurowe, poszukuje jakiegokolwiek posady. Okolica obojętna, najchętniej na wsi. Oferty Kurjer zdw 43 298

Dziewczyna
do wszystkiego poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 43 302

Panienska
kochająca dzieci, poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 43 311

Posługaczka
uczciwa, z dobrimi świadectwami szuka posługi od 1. 12. Kur-jer zdw 43 348

Bona - freblanka
panienka z lepszej rodziny, inte-ligentna, muzykalna, z zamiłowaniem do dzieci, z dłuższą praktyką, znająca język polski i nie-miecki, osókolwiek francuski, także robotki, ha, prosi o po-sadę zaraz lub od 1. 1. 31. Oferty Kurjer zdw 43 350

Poszukuje
posługi na cały dzień od 1. 12. Oferty Kurjer zdw 42 920

Inteligentna
panienka lat 18 w bardzo krytycz-nem położeniu szuka posady. — Łaskawe oferty Kurjer zdw 42 923

Skrzypaczka
obligacista rutynowana (także „Banjo”) i śpiew — wolna He-lena Bednarek Warszawa Piv-na 12-9, zdw 42 873

Dziewczyna
poszukuje posady lub posługi. Oferty Kurjer zdw 43 927

Człowiek
dobrem poleceniem, świadectwem uczciwy, trzeźwy, pracowity, poszukuje jakiegokolwiek pracy. Adres wskaże Kurjer zdw 42 969

Inteligentna
panienka z językiem niemieckim, francuskim, szyciem, ręcznych robót zajmie się dziećmi, wy-reczy pania domu. Oferty Kurjer zdw 43 934

Dziewczyna
nawskrosz uczciwa, spokojna, skromnem gotowaniem szuka zaraz posady. Oferty Kurjer zdw 42 835

Dla
córci lat 18, ze wsi szukam po-sady i religijnych państwa, za raz lub później. Oferty Kurjer zdw 42 933

Pracznica
dobrze poleca szuka prania. Oferty Kurjer zdw 42 699

Inteligentna
starsza osoba szuka posady do samotnej pani. Oferty Kurjer zdw 42 684

Służąca
do wszystkiego z skromnem go-towaniem 1-3 osób szuka posady. Oferty Kurjer zdw 42 689

Kierowniczkę
do bufetu dworcowego natych-miast przyjmie Kaucja w gotów-ce 300 do 500 zł konieczna Zgło-szenia Kurjer zdw 43 036

Dziewczynka
do posylek potrzebna W Ste-fański, Stary Rynek 53 54, zdw 43 087

Lokale handlowe
przy ul. 27 Grudnia w Poznaniu do wynajęcia.
6 metrów frontu, jedna szyba wystawowa, powier-zchnia 60 kwm., 14 metrów frontu, dwieszzyby wystawowe, powierzchnia 200 kwm. Zgłoszenia do „Par”, 27 Grudnia 18 pod nr. 58.365. Pw 70.8-58.885

Dziewczyna
uczciwa do wszystkiego potrzebna od 1. 12. Marsz Focha 95, dom igrodowy, I. piętro lewo, zdw 43 026

Poszukuje
książkowej (ego), kasjerki (era), stenotypistki. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 101. Odpisy świadectw znaczek załączyć.

Służąca
potrzebna. Kraszewskiego 12 III, lewo, zdw 43 023

Gospodyni
z gotowaniem potrzebna od 15 XII, na wieś do skromniejszego domu, Zgłoszenia z warunkami i świadectwami Zeleszowa Baby, poczta Odolanów zdw 43 005

Dziewczyna
uczciwa do wszystkiego potrzebna od 1. 12. Marsz Focha 95, dom igrodowy, I. piętro lewo, zdw 43 026

Poszukuje
książkowej (ego), kasjerki (era), stenotypistki. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 101. Odpisy świadectw znaczek załączyć.

Służąca
potrzebna. Kraszewskiego 12 III, lewo, zdw 43 023

Gospodyni
z gotowaniem potrzebna od 15 XII, na wieś do skromniejszego domu, Zgłoszenia z warunkami i świadectwami Zeleszowa Baby, poczta Odolanów zdw 43 005

Dziewczyna
uczciwa do wszystkiego potrzebna od 1. 12. Marsz Focha 95, dom igrodowy, I. piętro lewo, zdw 43 026

Poszukuje
książkowej (ego), kasjerki (era), stenotypistki. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 101. Odpisy świadectw znaczek załączyć.

Rutynowanego handlowca
do hurtowej sprzedaży artykułu spożywczego, na własny rachunek z gotówka 15-25 000 poszukuje poważna fabryka w Poznaniu. Łaskawe zgłoszenia intere-sentów uprasza się do Kurjera zdw 43 300

Potrzebny
podróżujący na miasto Poznań, wysoka prowizja i dzienne strawne. Kaucja lub gwarancja po-żadana. Zgłoszenia „Urbaneta”, Ostrówek 10 11, zdw 43 324

Służąca
do wszystkiego znajdująca dobra kuchnie potrzebna od 1. 12. rb. Zgłoszenia Fretry 5, I. piętro, zdw 43 268

Freblanka
osoba młodsza do 3 małych dzie-ci potrzebna od 1 stycznia 31. Znajomość szycia konieczna. — Zgłoszenia z odpami świadectw i fotografia kierowca prosze Chojnice, Pomorze, skrzynka pocztowa 24, zdw 43 054

Dziewczyna
uczciwa do wszystkiego potrzebna od 1. 12. Marsz Focha 95, dom igrodowy, I. piętro lewo, zdw 43 026

Poszukuje
książkowej (ego), kasjerki (era), stenotypistki. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 101. Odpisy świadectw znaczek załączyć.

Służąca
potrzebna. Kraszewskiego 12 III, lewo, zdw 43 023

Gospodyni
z gotowaniem potrzebna od 15 XII, na wieś do skromniejszego domu, Zgłoszenia z warunkami i świadectwami Zeleszowa Baby, poczta Odolanów zdw 43 005

Dziewczyna
uczciwa do wszystkiego potrzebna od 1. 12. Marsz Focha 95, dom igrodowy, I. piętro lewo, zdw 43 026

Poszukuje
książkowej (ego), kasjerki (era), stenotypistki. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 101. Odpisy świadectw znaczek załączyć.

Służąca
potrzebna. Kraszewskiego 12 III, lewo, zdw 43 023

Gospodyni
z gotowaniem potrzebna od 15 XII, na wieś do skromniejszego domu, Zgłoszenia z warunkami i świadectwami Zeleszowa Baby, poczta Odolanów zdw 43 005

Dziewczyna
uczciwa do wszystkiego potrzebna od 1. 12. Marsz Focha 95, dom igrodowy, I. piętro lewo, zdw 43 026

Poszukuje
książkowej (ego), kasjerki (era), stenotypistki. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 101. Odpisy świadectw znaczek załączyć.

Służąca
potrzebna. Kraszewskiego 12 III, lewo, zdw 43 023

Gospodyni
z gotowaniem potrzebna od 15 XII, na wieś do skromniejszego domu, Zgłoszenia z warunkami i świadectwami Zeleszowa Baby, poczta Odolanów zdw 43 005

Dziewczyna
uczciwa do wszystkiego potrzebna od 1. 12. Marsz Focha 95, dom igrodowy, I. piętro lewo, zdw 43 026

Poszukuje
książkowej (ego), kasjerki (era), stenotypistki. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 101. Odpisy świadectw znaczek załączyć.

Poszukuje
się zaraz zdolnego ksiązkowego z-łożowca ze znajomością księgo-wości spółdzielczej. Reflektuje się tylko na pierwszorzędne siły. Nieuwzględnione oferty pozostają bez odpowiedzi. Rolnik Ka-szubski Sp6ldz. Roln. Handlowa, w Starogardzie, zdw 43 188

Starszy
pomocnik fryzjerski zaraz po-trzebny. Mocek, św. Marcin 2, zdw 43 195

Początkującym
zatrudnienie biurowe po wycze-niu księgowości, pisania na ma-szynie (kurs 25 zł) Biuro Rewi-zyjne Buchalterji, Polna 13, zdw 43 221

Służąca
z dobrem gotowaniem, do wszyst-kiego. Półwiejska 10, skład pa-pieru, Kasperska, zdw 43 203

Emeryt
kolejowy, młodszy, wymowny potrzebny do sprzedaży maszyn do szycia. Kromczyński Poznań Aleje Marcinkowskie go 5, zdw 42 767 8

10 zł dziennie
Poważne przedsiębiorstwo prze-mysłu krajowego poszukuje pań, panów do lekkiej piśmiennej pra-cy domowej Gdynia-port skryt-ka pocztowa 1 dw 2 140 ki 7

Służąca
potrzebna. Kraszewskiego 12 III, lewo, zdw 43 023

Gospodyni
z gotowaniem potrzebna od 15 XII, na wieś do skromniejszego domu, Zgłoszenia z warunkami i świadectwami Zeleszowa Baby, poczta Odolanów zdw 43 005

Dziewczyna
uczciwa do wszystkiego potrzebna od 1. 12. Marsz Focha 95, dom igrodowy, I. piętro lewo, zdw 43 026

Poszukuje
książkowej (ego), kasjerki (era), stenotypistki. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 101. Odpisy świadectw znaczek załączyć.

Służąca
potrzebna. Kraszewskiego 12 III, lewo, zdw 43 023

Gospodyni
z gotowaniem potrzebna od 15 XII, na wieś do skromniejszego domu, Zgłoszenia z warunkami i świadectwami Zeleszowa Baby, poczta Odolanów zdw 43 005

Dziewczyna
uczciwa do wszystkiego potrzebna od 1. 12. Marsz Focha 95, dom igrodowy, I. piętro lewo, zdw 43 026

Poszukuje
książkowej (ego), kasjerki (era), stenotypistki. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 101. Odpisy świadectw znaczek załączyć.

Służąca
potrzebna. Kraszewskiego 12 III, lewo, zdw 43 023

Gospodyni
z gotowaniem potrzebna od 15 XII, na wieś do skromniejszego domu, Zgłoszenia z warunkami i świadectwami Zeleszowa Baby, poczta Odolanów zdw 43 005

Dziewczyna
uczciwa do wszystkiego potrzebna od 1. 12. Marsz Focha 95, dom igrodowy, I. piętro lewo, zdw 43 026

Poszukuje
książkowej (ego), kasjerki (era), stenotypistki. Zgłoszenia Kurjer zdw 43 101. Odpisy świadectw znaczek załączyć.

Pw 6 543/4-2 10178

Humor zagraniczny

— Nie daj się! Czarnula! Pomyśl, że światowy re-kord wydajności mleka posiada obecnie holenderska krowa! (Ric et Rac, Paryż). S. F.

Przedpłata na grudzień 1930, za oba wydania razem włącznie tygodniowego do-datku ilustr. „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Po-znaniu w eksped. zł 4.00, w agencjach w mieście zł. 4.50 z odnośnieniem do domu w Poznaniu zł 4.70, z odnośnieniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4.94, kwartalnie zł 14.80, pod opaską w Polsce zł 9.00, pod opaską w innych krajach zł 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

W wydaniach wielko-wirotecznych i uroczyściowościach poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materiał poświęcony danej uroczystości.

Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 4072, 2305, w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.

Ugłoszenia na stronie 6-lamowej 30 gr, na stronie 4 lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr, na stronie czwartej 120 gr, na stronie drugiej 150 gr, przed wiadomościami bieżącymi 240 gr od 1-lamowego m. l. m. nia porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nocy do godz. 22 u stróża, do wydania wieczornego do godz. 10, w dni przedświąt, do godz. 9 przedpołud. D